

**Stockholms stads
årsredovisning 2009**

HUVUDSTAD

Stockholm är Sveriges huvudstad. Stockholm är också utsedd till Europas miljöhuvudstad 2010. Här bor och arbetar hundratusentals personer och hit kommer också tusentals besökare varje år. De kommer hit i affärer och för de vackra och unika turistattraktionerna i staden. Stockholm är också centrum i Skandinavien och Östersjöområdet. Här skapas idéer och visioner för framtiden. Allt detta betyder att det är ett mycket stort ansvar att förvalta och utveckla denna växande stad. Denna stad kringgärdad av vatten som kallas Nordens Venedig.

A nighttime photograph of a city harbor, likely Stockholm, Sweden. In the foreground, a large, golden, multi-pointed star sculpture stands on a black pole. The background shows a cityscape with illuminated buildings, a bridge over a body of water, and a church spire in the distance. The water reflects the city lights.

TADEN

Innehåll

4 Förord

6 Förvaltningsberättelse

14 Organisationen

30 Verksamheten

68 Pengarna

98 Adresser

Ett framgångsrikt Stockholm

Stockholm växer; vid årets slut var vi 829 000 stockholmare. 2009 har varit ett framgångsrikt år för Stockholm, trots den internationella lågkonjunkturen. Stadens nämnder och bolag bedriver verksamhet som levererar god service till medborgarna. Ekonomin är stark och solid. För första gången sedan de infördes 1997 redovisar alla stadsdelsnämnder överskott.

Priser som Sveriges Kvalitetskommun 2009, Europas första Miljöhuvudstad 2010 samt världens IT-smartaste stad – Intelligent Community of the Year – visar att vi är en modern stad. Vi har en stad som vi kan vara stolta över.

Vi har också fått tidningen Internetworlds pris för bästa kommunwebbplats och stadsguide, Epi-server awards för bästa offentliga webbplats, SKL:s utmärkelse Tillgänglig resa, 2:a plats i the European eGovernment Awards för e-tjänsten Jämför service, nominering till Guldlänken för Jämför service samt nominering till Sveriges IT-kommun.

De brukarundersökningar som genomförts inom förskolan, vård- och omsorgsboenden, hemtjänsten, personer med funktionsnedsättning samt för stadsmiljö visar att stockholmarna är nöjda med den service som vi erbjuder.

Brukarundersökningarna och priserna är bevis på att det lönar sig att arbeta målmedvetet med att utveckla verksamheterna. Under året har Stockholm tagit ytterligare ett steg på vägen mot att uppnå Vision 2030, att vara en miljonstad i världsklass.

Stimulans för Stockholm skapar jobb

Stadshusalliansens stimulanspaket, Stimulans för Stockholm, är ett viktigt led i arbetet för att lokalt bromsa effekterna av lågkonjunkturen. Vi tidigare-lägger investeringar i nyproduktion av bostäder, infrastruktur samt klimatsmarta upprustningar av miljonprogramsområden, skolor och äldreboenden om 20 miljarder kronor för perioden 2009–2013. Stimulans för Stockholm beräknas ha genererat 1 500 arbetstillfällen under året.

Under mandatperioden har tre inriktningsmål lagts fast för stadens verksamheter:

- Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Under 2009 steg arbetslösheten i Stockholm, men samtidigt fortsatte sysselsättningen i staden att öka, om än i långsammare takt. Under tredje kvartalet ökade antalet sysselsatta med 1,6 procent, eller 7 000 personer, jämfört med motsvarande period 2008.

Trots en vikande arbetsmarknad fortsatte antalet biståndstagare att sjunka och var på den lägsta nivån sedan 1982. Stadens Jobbtorg utför ett viktigt arbete för att ge personer med ekonomiskt bistånd möjligheter att bli självförsörjande.

Med stolthet mottog vi beskedet om att Stockholm, som första stad, blivit utnämnd till Europas Miljöhuvudstad 2010. Det är ett bevis på stadens målmedvetna arbete med miljönormer, ambitiösa åtgärder, fortsatta miljöförbättringar och en hållbar utveckling.

Bostadsbyggandet fortsätter. Hittills har cirka 15 500 nya bostäder färdigställts. Som en följd av den vikande konjunkturen har bostadsbyggandet minskat. Trots konjunktursvängningar är det nödvändigt att säkra en långsiktig bostadsförsörjning. Genom Stimulans för Stockholm har vi därför tidigarelagt nyproduktion av bostäder och öppnat för lägre krav på medfinansiering av kommunala angelägenheter samt stimulerat hyresrättsbyggandet genom sänkt tomträttsavgäld.

Vision Järva 2030 fastställdes under året. Järvlyftet är en långsiktig investering som ska förbättra levnadsvillkoren och skapa en positiv social och ekonomisk utveckling i stadsdelarna kring Järvfältet genom medverkan från boende och andra parter.

Utmaningen att skapa en life science-profil i Norra Station hålls ihop av Stiftelsen Vetenskapsstaden. Tillsammans med Solna stad, Stockholms universitet, KTH och KI arbetar vi med att skapa en attraktiv ny stadsdel för såväl boende som företagande och forskning. Stiftelsen Electrum utvecklas i samverkan med näringslivet och akademierna och Kistavisionen uppdateras.

En växande stad behöver fungerande infrastruktur. Genom Förbifart Stockholm kommer framkomligheten att öka. Andra satsningar är Norra Länken, E18, Citybanan, Slussen, Spårväg City, Nord-/Sydaxeln och förlängningen av tvärbanan. Huvudfokus är att genomföra dessa infrastrukturprojekt med så minimala störningar som möjligt.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Att Stockholm blev Sveriges Kvalitetskommun 2009 är glädjande, liksom att juryn bland annat pekade på "informationskanalen 'Äldre direkt' och en väl fungerande valfrihet inom äldreomsorgen, som

goda exempel på kvalitetsutveckling”. Priset är ett gott betyg på vår satsning för ökad valfrihet. Stadens medarbetare och entreprenörer har gjort ett fantastiskt arbete och är väl förtjänta utmärkelsen!

Antalet familjer i behov av förskoleplats har fortsatt att öka och vi lyckades för andra året i rad uppfylla barnomsorgsgarantin. Stockholms skolor har förbättrat sina prestationer och studieresultaten är i många fall de högsta någonsin. Det genomsnittliga meritvärdet i grundskolan ligger märkbart över snittet för riket och fler elever når målen i samtliga ämnen.

Valfriheten och kvaliteten i omsorgen om äldre förstärktes under 2009. Bland annat beslutades om införande av trygghetsboende. Trygghetsboende innebär ett alternativ för människor som upplever otrygghet eller social isolering i sitt reguljära boende. Beslut har också fattats om att tillämpa den nya lagen om valfrihet inom äldreomsorgen för att stärka den enskildes valmöjligheter.

Arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten gick vidare under året. Valfrihet infördes inom dagligverksamheter och boende för personer med funktionsnedsättning. Stadens jobbtorg har gjort insatser för att föra personer med psykosociala funktionsnedsättningar närmare arbetsmarknaden och egen försörjning.

Under året har vi lanserat nya e-tjänster som en del av arbetet att införa nya möjligheter för medborgarna att ta del av vår service via nätet. Den nya tekniken innebär ökad tillgänglighet samtidigt som verksamheterna kan jobba smartare och frigöra resurser. Jämför service är ett konkret exempel. Inför val av förskola, skola, äldreomsorg så tillhandahåller vi information via hemsidan om de alternativ som står till buds. I ett Stockholm i världsklass gör vi det enkelt för våra invånare!

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Årsredovisningen visar att staden har en ekonomi i balans. För första gången sedan de infördes har alla stadsdelsnämnder överskott. Även facknämnderna

lämnar ett överskott. Stadens finanser vilar på en stabil och trygg grund. Rådande lågkonjunktur innebär att skatteintäkterna för 2010 bedöms sjunka. Att samtliga stadsdelsnämnder hade en ekonomi i balans 2009 gör att förutsättningarna är goda för att även klara ekonomin 2010.

Ett händelserikt 2010 väntar

År 2010 kommer att vara lika fyllt av spännande händelser som 2009. Stockholm är Europas miljö-huvudstad och i juni kommer världens blickar att vändas mot världens vackraste huvudstad, när Kronprinsessan Victoria och herr Daniel Westling gifter sig.

Som Europas miljö-huvudstad ska vi visa vad Stockholm står för, en stad som kombinerar urbana kvaliteter och tillväxt med målmedvetna satsningar på en god livsmiljö.

I samband med Kronprinsessans bröllop den 19 juni kommer Love Stockholm 2010 att genomföras från nationaldagen fram till bröllopsdagen. Hela Stockholm ska bli en mötesplats där stockholmare och turister kan fira bröllopet. Gator och torg kommer att fyllas med musik, konst, kultur, mat, mode, design och historia.

Vi är stolta över att arbeta i en stad med så skickliga medarbetare och entreprenörer. Det är tack vare er målmedvetenhet och yrkesstolthet som vi har en bra kvalitet i vår verksamhet. Tack för ert arbete under 2009! Vi ser fram emot att fortsätta arbeta tillsammans med er för att uppnå ett Stockholm i världsklass.

Sten Nordin
Finansborgarråd

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Förvaltningsberättelse

Verksamhetsåret präglades av stor aktivitet och många initiativ. Stadens stimulanspaket "Stimulans för Stockholm" var ett viktigt led för att bromsa effekterna av lågkonjunkturen och skapa jobb.

Viktiga beslut och händelser under året

Under året har bland annat följande beslut fattats av kommunfullmäktige, beskrivet i kronologisk ordning.

■ Tomträtsavgälden sänks vid nya markanvisningar för flerbostadshus.

■ Ersättningsystem och nivåer för "peng" inom dagverksamhet för äldre har införts och ett köhanteringsystem för dagverksamhet för äldre har utvecklats.

■ En ny samlad personalpolicy för Stockholms stad har antagits.

■ Staden medfinansierar med 875 mnkr i projektet väg E18 Hjulsta-Kista. Trafik- och renhållningsnämnden får genomföra investering om 202,5 mnkr för överdäckning av lokalgata för väg E18 Hjulsta-Kista.

■ Detaljplan för nya bostäder i Brovakten, område vid kv. Glädjen i stadsdelen Stadshagen, Dp 2005-08954-54, har antagits.

■ En ny förskoleplan för Stockholm – "En förskola i världsklass" har antagits.

■ "Stimulans för Stockholm", med tillhörande uppdrag åt berörda nämnder och bolag samt budgetjusteringar för stadens bolag, har antagits för genomförande.

■ Exploateringsnämnden gavs i uppdrag att fortsätta utredningsarbetet upp till 130,0 mnkr för

exploatering i Norra Stationsområdet.

■ Policy för att förebygga och tidigt upptäcka och behandla missbruk och beroende har beslutats.

■ Vision Järva 2030 har beslutats.

■ Strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2009-2012 godkändes.

■ Exploateringsnämnden gavs i uppdrag att fortsätta utredningsarbetet för planering och förprojektering av Slussen.

■ Inriktningen för fortsatt arbete med Spårväg City har godkänts.

■ Detaljplaner antogs för Tvärbana Norr från Alvik till Solna med en tunnel under Traneberg, spår i stadsdelarna Traneberg, Ulvsunda, Ulvsunda Industriområde och Mariehäll samt för kvarteret Sädesärlan 6 m.m. och Nobelparken m.m. i stadsdelen Östermalm.

■ Kyrkogårdsnämnden gavs i uppdrag att genomföra modernisering av krematorium på Skogskyrkogården, omfattande investeringsutgifter om 129,2 mnkr.

■ Från och med den 1 september används lagen om valfrihetssystem för upphandling av privata alternativ inom hemtjänst och vård- och omsorgsboenden.

■ Avtal med AB Storstockholms Lokaltrafik och Stockholms läns landsting om genomförande av Solnagrenen av Tvärbana Norr har godkänts.

■ Ansvaret för den gemensamma växelfunktionen

för stadens nämnder och bolag överförs successivt till servicenämnden under perioden 1 maj 2009 till den 31 december 2010. Servicenämnden gavs i uppdrag att lägga ut den gemensamma växelfunktionen på extern entreprenad genom avrop på stadens befintliga avtal för telefoni.

■ Fortsatt utredningsarbete för exploatering av Norra Djurgårdsstaden om 50,0 mnkr har godkänts.

■ Beslut om exploatering i området Norra 1, Norra Djurgårdsstaden, där totala investeringsramen är om 1 513,0 mnkr och investeringsinkomster om 174,0 mnkr har godkänts.

■ Avtal om köp av fastigheten Klassföreståndaren 1 (Torsgatan 13) med Remulus Palantinen AB för 213,2 mnkr har godkänts.

■ Medfinansiering av överdäckning av stambanan vid Mariagårdstjärnan på Södermalm på 78,5 mnkr

har godkänts. Samordningsavtal med Banverket om investeringsutgifter på 105,0 mnkr har godkänts.

■ Genomförandebeslut för Spårväg City, etapp 1 har godkänts.

■ Revidering av inriktningsbeslut om en ny samverkanscentral har godkänts.

■ För trygghetsskapande belysning satsas 120,0 mnkr.

■ Försäljning av fastigheten Hässelby Slott för 50,0 mnkr har godkänts.

■ Ett säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012 antogs och borgarrådsberedningen utgör stadens krisledningsnämnd.

■ Beslut om inrättande om trygghetsboende.

■ Beslut om uppförande av en ny arena, Stockholmsarenan, söder om Ericsson Globe med investeringsutgifter om 2 515,0 mnkr och investeringsinkomster om 1 260,0 mnkr.

KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDEN

Kommunfullmäktige har i budget 2009 beslutat om tre inriktningsmål. De tre inriktningsmålen utgör ramen för stadens styrning av verksamheterna. Uppfyllelsegraden av inriktningsmålen är en förutsättning för att god ekonomisk hushållning uppnås i staden. Utifrån indikatorernas utfall och prognos har en samlad bedömning av kommunfullmäktiges verksamhetsmål gjorts.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Inriktningsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras på att samtliga sju av de underliggande verksamhetsmålen har uppfyllts. Enligt Vision

2030 beräknas Stockholms stad ha närmare en miljon invånare år 2030. Stockholm fortsätter att växa och har under året passerat 829 000 invånare. Staden ökade sin folkmängd med 19 000 invånare, därmed ligger nu folkmängden på de rekordnivåer Stockholm hade före de stora utflyttningarna på 60- och 70-talen. De verksamhetsmål som har uppfyllts är, "Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad", "Jobb i stället för bidrag", "En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas", "Bostadsbyggnadstakten ska vara hög", "Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv" och "Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad och "Framkomligheten i regionen ska öka" har uppfyllts. ▶

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Inriktningsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras på att tre av de fyra underliggande verksamhetsmålen har uppfyllts under året. De mål som har uppfyllts är "Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald", "Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö" samt "Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare". Verksamhetsmålet "Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka – trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen" har uppfyllts delvis. Att målet endast har uppfyllts delvis grundas bland annat på att kommunfullmäktiges mål för antalet omsorgslägenheter, andelen genomförandeplaner inom socialpsykiatri inte fullt genomförts, samt att det finns ej verkställda beslut och domar enligt socialtjänstlagen, SoL, och lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, LSS.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Inriktningsmålet har uppfyllts under året. Staden har en stark finansiell ställning och årets bokslut visar överskott. Både stadsdelsnämnderna och facknämnderna redovisar överskott. Alla stadens finansiella mått utom två har uppfyllts. Målen om att soliditeten ska öka och att prognossäkerheten jämfört med tertialrapport 2 ska vara +/- 1 procent är delvis uppfyllda, då soliditeten inklusive pensionsåtaganden sjönk med 0,3 procentenheter jämfört med 2008 och prognossäkerheten jämfört med tertialrapport 2 var 1,5 procent. Under året sänktes skatten med 10 öre jämfört med 2008.

Årets resultat för kommunkoncernen

Kommunkoncernens resultat för helåret 2009 uppgick till 5 689,0 mnkr, motsvarande resultat 2008 var 5 855,8 mnkr. Resultatet 2009 består, liksom resultatet för 2008, till största delen av realisationsvinster till följd av fastighetsförsäljningar. Det är främst försäljningar av fastigheter till bostadsrättsföreningar som bidragit till dessa reavinster.

Årets resultat för koncernen Stockholms Stadshus AB

Koncernens samlade resultat efter finansnetto uppgår till 8 643,8 mnkr (7 923,0).

I resultatet ingår realisationsvinster från årets försäljningar med sammanlagt 8 329,2 mnkr (7 461,5). Det är framförallt försäljningarna av fastigheter till bostadsrättsföreningar som bidragit till dessa vinster.

Årets resultat för staden

Resultatet efter skatteintäkter och finansiella poster uppgick till 1 210,5 mnkr (1 564,8). Staden redovisar än en gång ett positivt resultat men det är något lägre än för 2008, vilket i huvudsak beror på lägre skatteintäkter än beräknat till följd av lågkonjunkturen.

Avstämning mot balanskravet

En avstämning mot balanskravet ska göras utifrån kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8 kap 4§). Resultaträkningen utgör utgångspunkt för avstämning. Enligt huvudprincipen i förarbetena ska inte realisationsvinster inräknas i intäkterna då avstämning mot balanskravet görs. Undantag från denna regel kan endast göras om det står i överenskommelse med god ekonomisk hushållning. Realisationsförluster ska enligt huvudprincipen inräknas i kostnaderna då avstämning mot balanskravet görs.

Balanskrav per 31 december, mnkr	2009	2008	2007	2006	2005
Årets resultat enligt balanskravet	8,7	6,1	6,7	131,8	6,6

Balanskravsutredning

Vid avstämning mot balanskravet undantas realisationsvinster för exploateringsfastigheter som enligt gällande rekommendation ska redovisas som omsättningstillgångar. Försäljningsintäkter avseende omsättningstillgångar betraktas som övriga intäkter och inte realisationsvinster varför även dessa räknas in i intäkterna för avstämning mot balanskravet.

De medel som disponerats av eget kapital anser staden utgöra synnerliga skäl enligt balanskravet och är att anse som jämförelsestörande kostnader. Dessa kostnader har inte räknats med i resultatet enligt balanskravet då utgifterna inte kan hänföras till perioden.

Årets resultat enligt balanskravet	mnkr
Resultat, förändring eget kapital	120,4
Jämförelsestörande intäkter	-889,2
Försäljningsintäkter från exploateringsfastigheter	599,1
Jämförelsestörande kostnader exklusive realisationsförluster	178,4
Resultat enligt balanskravet	8,7

Pensioner

Kostnader för pensioner i resultaträkningen uppgick till 1 707,5 mnkr (1 778,0). I balansräkningen redovisas pensionsavsättningar inklusive särskild löneskatt med totalt 2 903,5 mnkr (2 773,9). Ansvarsförbindelsen för pensionskund intjänad till och med 1997 uppgår till 12 649,7 mnkr (12 209,9).

Upplupen pensionsavgift och löneskatt redovisas som en kortfristig skuld och uppgår sammanlagt till 632,0 mnkr. Pensionsavsättningarna säkras i stadens tillgångar.

Stadens och bolagens investeringsverksamhet

Stadens bruttoinvesteringar 2009 uppgick till 4 046,1 mnkr vilket är 313,6 mnkr lägre än budget men 212,8 mnkr högre än 2008 (3 833,3 mnkr). Bolagens bruttoinvesteringar har ökat under senare år och uppgick till 8,5 mdkr under året (8,2).

Stadens inkomster i samband med investeringar uppgick till 356,0 mnkr, vilket är 52,3 mnkr högre än budgeterat och 45,2 mnkr högre än 2008 (310,8 mnkr).

Medarbetarna

Mätning av sjukfrånvaron Staden använder två metoder för att mäta sjukfrånvaro. Dels mäts sjukfrånvaron enligt de lagstadgade kraven dels enligt en stadsintern definition. Mätmetoderna har olika kvaliteter. Sjukfrånvaron enligt de lagstadgade kraven ger en god ögonblicksbild av nivån på sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron enligt stadens egen mätmetod ger en bättre bild av utvecklingstrenden och är därför ett bättre underlag för uppföljning och analys. När inget annat anges är uppgifterna för sjukfrånvaron i stadens redovisningar framtagna enligt stadens egen mätmetod.

Den lagstadgade redovisningen av sjukfrånvaron utgår delvis från annan beräkningsgrund än stadens interna mätmetod. Stadens metod ställer

Sjukfrånvaro enligt lagstadgat krav 20090101–20091231

	Totalt	Kvinnor	Män	Åldersgrupper		
				–29	30–49	50–
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	7,5	8,4	4,9	4,6	7,3	8,5
Andel av total sjukfrånvaro som varat 60 dagar och mer	61,3					

Sjukfrånvaro enligt kommunfullmäktiges indikator 20090101–20091231

	Totalt	Kvinnor	Män	Åldersgrupper		
				–29 år	30–49	50–
Sjukfrånvaro i procent av avtalad arbetstid	6,8	7,5	4,4	4,5	6,2	7,9

sjukfrånvaron i relation till avtalad arbetstid. Den lagstadgade redovisningen ställer sjukfrånvaron i relation till faktiskt arbetad tid, vilket innebär att frånvaro utan lön till exempel vid föräldraledighet eller tjänstledighet inte ingår. Att frånvaro utan lön exkluderas gör att ordinarie arbetstid blir lägre än den arbetstid som räknas med i stadens interna mätmetod. Följden blir att sjukfrånvaro enligt den lagstadgade redovisningen blir högre än stadens sjukfrånvaroindikator.

Hälsobokslut Den totala sjukfrånvaron mätt enligt lagens krav sjönk under 2009 från 8,5 procent till 7,5 procent. Andelen av den totala sjukfrånvaron som varat 60 dagar eller längre var 61,3 procent. Motsvarande andel för 2008 var 66,1 procent. Redovisning av stadens arbete inom arbetsmiljö och hälsa finns under avsnittet "Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare".

God ekonomisk hushållning och finansiella mål

En ekonomi i balans samt en väl fungerande uppföljning av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att staden ska kunna leva upp till kravet på en god ekonomisk hushållning. Det måste finnas en balans mellan tydliga och mätbara finansiella mål och verksamhetsmål i styrningen. De finansiella målen uttrycker att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Kommunfullmäktige har i budget 2009 fastställt finansiella mål och verksamhetsmål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål De långsiktiga finansiella målen för en god ekonomisk hushållning är följande:

■ Periodens ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet

för år 2009 ska uppgå till 0,1 mnkr. På längre sikt bör staden överväga ett större överskott för att säkra god ekonomisk hushållning. Stadens resultat efter avstämning mot balanskravet uppgår för perioden till 8,7 mnkr. Målet är därmed uppfyllt.

■ Måttet stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter mäter hur stor del av löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkterna överstiger 100 procent, kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från koncernen.

Med anledning av stadens starka ekonomiska ställning är målet för 2009 att nettokostnaderna inte får överstiga skatteintäkterna utan får uppgå till 100 procent av skatteintäkterna. För perioden utgör verksamhetens nettokostnader 97,1 procent av skatteintäkterna, målet är därmed uppfyllt.

■ Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. För att få en samlad och komplett bild redovisas målet inklusive och exklusive stadens pensionsåtaganden.

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2009 att stadens soliditet ska öka jämfört med 2008 års bokslut, som var 54,1 procent, exklusive pensionsåtaganden, och 40,3 procent inklusive pensionsåtaganden.

Under året har staden delvis uppfyllt det finansiella målet då soliditeten ökade till 54,2 procent exklusive pensionsåtaganden men minskade till 40,0 procent inklusive pensionsåtaganden.

■ Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassa efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas.

Stadens långsiktiga mål bör vara att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7,0 procent och på kort sikt 7,2. Staden har under året haft en medvetet hög investeringstakt för bland annat bostadsbyggande och utbyggnad av förskolor. För året är andelen 7,1 procent och därmed är målet för året uppfyllt.

■ En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, resultatenheterernas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Stadens mål för budgetföljsamhet är 100 procent. Målet är uppfyllt under 2009 då budgetföljsamheten före tekniska justeringar var 98,0 procent och 98,6 procent efter tekniska justeringar.

■ Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelsen mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, resultatenheterernas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2 ►

jämfört med utfallet ska vara max +/- 1 procent. Detta mål är delvis uppfyllt då utfallet var + 1,5 procent.

Beskrivning av den samlade kommunala verksamheten

Förvaltningsberättelsen ska enligt rekommendation 8.2 från rådet för kommunal redovisning, RKR,

innehålla en redogörelse över de enheter som ingår i den samlade kommunala verksamheten. I redogörelsen klassificeras de juridiska personerna i:

- koncernföretag med bestämmande respektive betydande inflytande
- uppdragsföretag av typen andra samägda företag respektive kommunala entreprenader

Sammanställd redovisning Enligt RKR's rekommendation 8.2 ska förvaltningsberättelsen även innehålla redovisning av den verksamhet som bedrivs utanför den kommunala förvaltningen enligt nedan.

Bokslutsdispositioner i bolagskoncernen

Årets resultat efter finansnetto för koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 8 643,8 mnkr (7 923,0). I koncernens bokslut täcks förluster i dotterbolagen på sammanlagt 383,5 (297,0) mnkr

via koncernbidrag och utdelning till staden lämnas med 925,0 (925,0) mnkr. Koncernbolagens dispositioner framgår av tabell nedan. Sammanfattningsvis kan konstateras att bolagskoncernen utnyttjat det tillgängliga resultatet för att dels täcka underskotten i förlustbolag, dels frigöra medel för utdelning till staden. Årets resultat exklusive realisationsvinster har dock inte varit tillräckligt för att klara den budgeterade utdelningen till staden, varför moderbolagets fria egna kapital från tidigare år kommer att ianspråkta.

mnkr	Lämnade koncernbidrag	Erhållna koncernbidrag	Lämnade aktieägar-tillskott	Erhållna aktieägar-tillskott	Utdelning Stadshus AB	Utdelning staden
Stockholms stad						925,0
Moderbolaget						
Stockholm Stadshus AB	-262,7		-6,0			-925,0
Dotterbolagen						
AB Svenska Bostäder ¹⁾	-23,2				26,1	
AB Familjebostäder ¹⁾	-20,8				2,3	
AB Stockholmshem ¹⁾	-8,5				2,6	
Micasa Fastigheter i Sthlm AB ¹⁾		52,5				
Micasa Fastigheter i Sthlm AB		53,0				
S:t Erik Markutveckling AB	-10,2					
Stockholm Vatten AB	-5,0					
Stockholms Hamn AB	-11,0					
Stockholms Stads Parkerings AB	-20,0					
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB		68,0		6,0		
Sthlm Stads Bostadsförmedling AB	-22,0					
Sthlm Stadsteater AB		210,0				
Summa	-383,5	383,5	-6,0	6,0	30,9	0,0

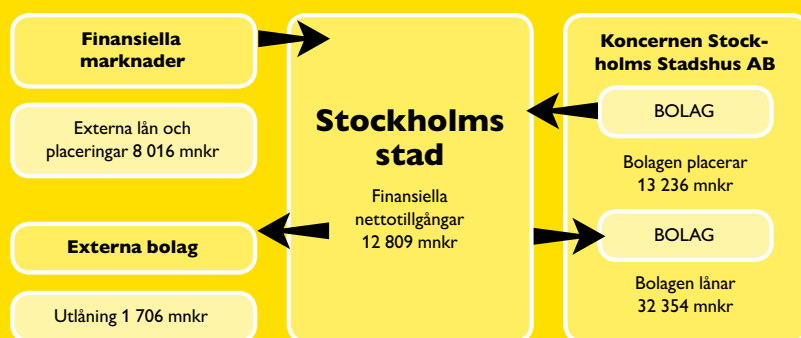
1) Avser koncernbidrag från bostadsbolagen till Micasa fastigheter i Stockholm AB.

Kommunkoncernens finansiella ställning

Bilden till höger visar en överblick över kommunkoncernens finansiella ställning per sista december 2009.

Kommunkoncernens interna mellanhavanden

Tabellen över interna mellanhavanden i kommunkoncernen nedan visar netto hur mycket intäkter/kostnader respektive fordringar/skulder som eliminerats i den sammanställda redovisningen.

mnkr	Interna köp 2009 som har eliminerats	Intern försäljning 2009 som har eliminerats	Interna fordringar, exkl koncernkontot, 2009 som har eliminerats	Interna skulder, exkl koncernkontot, 2009 som har eliminerats
Kommunkoncernen	10 301,8	5 167,5	1 078,2	1 078,2

ORGANIS

Bakom organisationsscheman och rubriker döljer sig hängiven och välutbildad personal som varje dag ser till att förvaltning och administration fungerar i Stockholms stad. Våra 40 000 medarbetare ägnar tillsammans med företag, organisationer och stiftelser sin tid åt att uppfylla de mål och riktlinjer som fullmäktige fastställer. Det är deras yrkeskunskap och initiativkraft som gör att stockholmarna får en service i världsklass. Stockholm ska vara en stad som vi kan vara stolta över – både vi som bor här, och de som besöker oss.

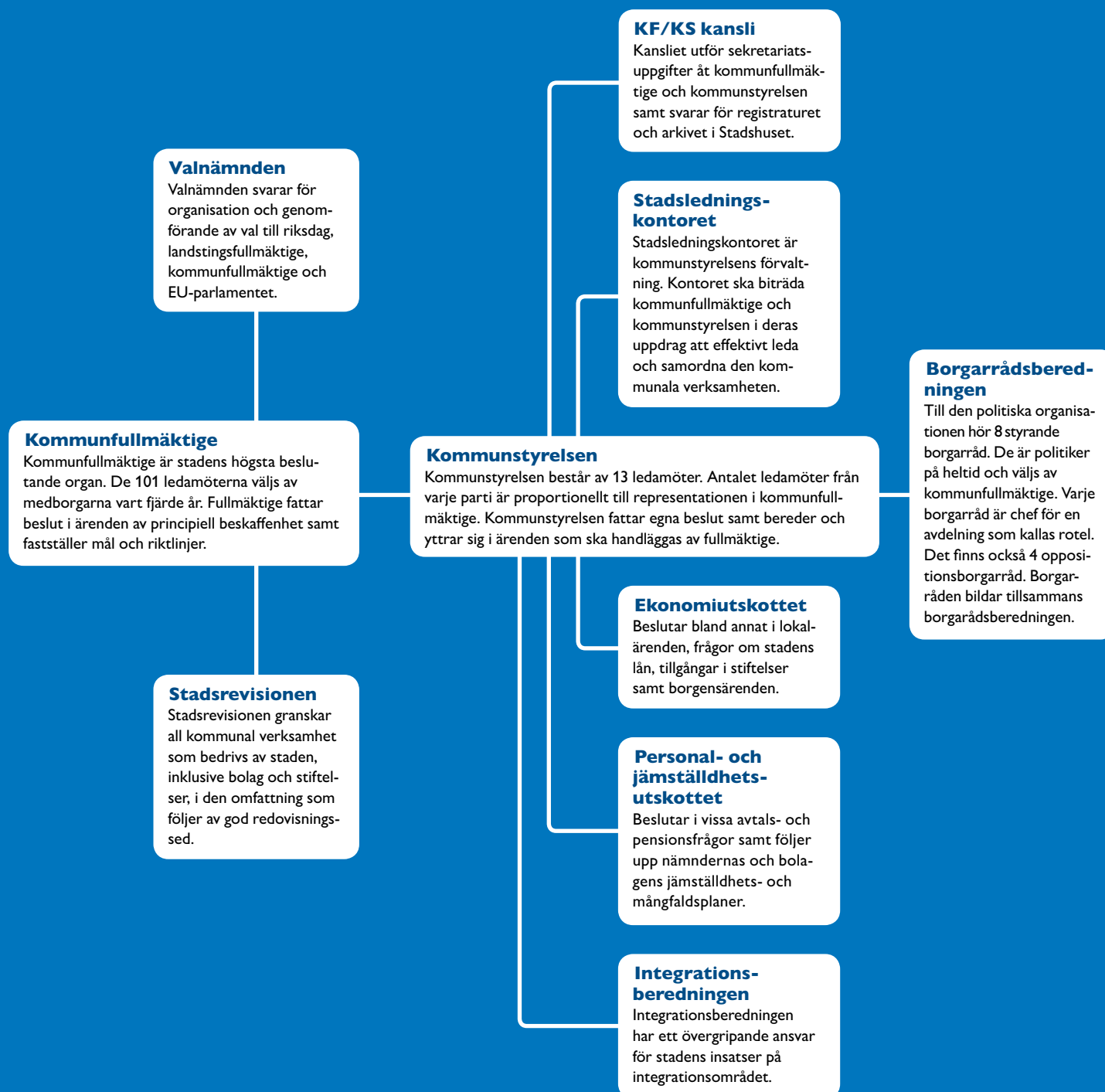
ATIONEN

Innehåll

- 16 Så styrs staden – utformat efter stockholmarnas behov
- 18 Stadens styrning
- 21 Stockholm – Sveriges kvalitetskommun 2009
- 22 Stadsdelsnämnderna – bestämmer lokalt
- 23 Facknämnderna – har övergripande ansvar
- 24 Stadens bolag – Koncernen Stockholms Stadshus AB
- 27 Kommunalförbund och stiftelser
- 28 Medarbetarna i siffror – friskare medarbetare

Så styrs staden – utformat efter stockholmarnas behov

Nedan ges en beskrivning av stadens politiska organisation utifrån ansvarsområden från och med 1 januari 2010.

Finansroteln

Borgarråd: Sten Nordin (m), kommunstyrelsen, ekonomiutskottet, personal- och jämställdhetsutskottet, kommunstyrelsens handikappråd, stadsdelsnämnder – övergripande ekonomi, exploateringsnämnden, valnämnden, överförmyndarnämnden, Stockholms Stadshus AB, Stockholm Business Region AB, AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad samt övriga bolag som inte tillhör något annat borgarråd.

Finansroteln leder och planerar det politiska arbetet.

Miljö- och trafikroteln

Borgarråd: Ulla Hamilton (m), miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, Stockholm Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten AB.

Miljö- och trafikroteln ansvarar för styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Stadsbyggnads- och fastighetsroteln

Borgarråd: Kristina Alvdal (m), stadsbyggnadsnämnden, fastighetsnämnden.

Stadsbyggnads- och fastighetsroteln ansvarar för styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Skolroteln

Borgarråd: Lotta Edholm (fp), utbildningsnämnden, stadsdelsnämnder – förskola, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Skolroteln ansvarar för styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Ytterstads- och bostadsbolagsroteln

Borgarråd: Joakim Larsson (m), kyrkogårdsnämnden, servicenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Stads Bostadsförmedling AB, Järvalyftet, Söderortsvisionen.

Ytterstads- och bostadsbolagsroteln ansvarar för styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Äldreroteln

Borgarråd: Ewa Samuelsson (kd), äldrenämnden, stadsdelsnämnder – äldreomsorg, Micasa Fastigheter i Stockholm AB.

Äldreroteln ansvarar för styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Social- och arbetsmarknadsroteln

Borgarråd: Ulf Kristersson (m), socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnder – individ- och familjeomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, flyktingmottagande, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder.

Roteln ansvarar även för integrationsberedningen, Jobbtorg Stockholm samt styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Kultur- och idrottsroteln

Borgarråd: Madeleine Sjöstedt (fp), idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnder – kultur och förening, Stockholms Stadsteater AB, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, skönhetsrådet.

Roteln ansvarar för styrningen av de nämnder och styrelser som organiseras under borgarrådet.

Stadsdelsnämnder

Stockholms 14 stadsdelsnämnder ansvarar för en stor del av den kommunala servicen inom sitt geografiska område.

Facknämnder

Facknämnderna har ett kommunövergripande ansvar för respektive verksamhet.

Stockholms Stadshus AB

Koncernens verksamheter omfattar såväl bostäder, vatten- och avloppshantering, hamnverksamhet, förvaltning av skol- och omsorgsfastigheter som parkering, turism och kultur med mera.

Stadens styrning

Kommunfullmäktige är Stockholms stads högsta beslutande organ. De 101 ledamöterna utses efter allmänna val som genomförs samtidigt som riksdags- och landstingsvalen. Vid det senaste valet i september 2006 fick moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna majoritet i kommunfullmäktige med 54 mandat mot oppositionens 46 och det oberoende borgerliga centerpartiets enda mandat.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är Stockholms stads högsta beslutande organ. De 101 ledamöterna utses efter allmänna val som genomförs samtidigt som riksdags- och landstingsvalen. Vid det senaste valet i september 2006 fick Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna majoritet i kommunfullmäktige med 54 mandat mot oppositionens 46 och det oberoende borgerliga Centerpartiets enda mandat.

Mandatfördelning i kommunfullmäktige efter valet i september 2006

Moderaterna (m)	41
Socialdemokraterna (s)	27
Folkpartiet liberalerna (fp)	10
Miljöpartiet de gröna (mp)	10
Vänsterpartiet (v)	9
Kristdemokraterna (kd)	3
Centerpartiet (c)	1
Totalt	101

Av de totalt 101 ledamöterna är 52 kvinnor och 49 män.

Kommunfullmäktige fastställer mål och riktlinjer för stadens verksamheter. De ärenden kommunfull-

mäktige beslutar om bereds av nämnder och styrelser. Kommunfullmäktige beslutar om skatteuttag, taxor och avgifter, fastställer budget och avkastningskrav samt mål och visioner för stadens nämnder och aktiebolag. När de politiska besluten sedan utförs, görs detta av stadens nämnder och bolag.

Kommunfullmäktige sammanträder som regel var tredje måndag. Sammanträdena är öppna för allmänheten. Kommunfullmäktige har egna revisorer, stadsrevisionen, som granskar hela den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen yttrar sig i alla ärenden som kommunfullmäktige beslutar om. Styrelsen har även det övergripande ansvaret för att besluten genomförs och följs upp. Till styrelsens uppgifter hör också stadens ekonomiska förvaltning och långsiktiga utveckling. Kommunstyrelsen har 13 ledamöter som representerar både majoriteten och oppositionen i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har ett ekonomiutskott och ett personal- och jämställdhetsutskott samt en integrationsberedning. Utöver detta har ett handikapp- och ett pensionärsråd utsetts.

Kommunstyrelsen har två förvaltningar med anställda tjänstemän. Den ena, kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli, utför bland annat

sekretariatsuppgifter åt kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt svarar för registratur och arkiv. Den andra, stadsledningskontoret, har en central strategisk roll i styrningen av staden. Kontoret styr, följer upp och utvecklar stadens ekonomi och verksamhet samt ansvarar för att de politiska besluten genomförs. Stadsdirektören är chef för stadsledningskontoret och har stöd i ledningsfunktionen av två biträdande stadsdirektörer.

Rotlar och borgarråd

Till den politiska organisationen hör åtta styrande borgarråd. De är förtroendevalda på heltid och väljs av kommunfullmäktige. Varje borgarråd är chef för en avdelning som kallas rotel. Rotlarna utgör stabsfunktion åt sitt borgarråd och bereder ärenden till kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Det finns också fyra oppositionsborgarråd. Borgarråden bildar tillsammans borgarrådsberedningen. Det gemensamma arbetet leds av finansborgarrådet, som är ordförande i både borgarrådsberedningen och kommunstyrelsen. Sten Nordin (m) är stadens finansborgarråd.

Den dagliga driften

Den dagliga driften utförs av stadens förvaltningar och bolag. Dessa leds av politiskt sammansatta nämnder och styrelser, som har samma proportionella mandatfördelning som kommunfullmäktige. Det är också kommunfullmäktige som utser ledamöterna. Information om sammanträden annonseras i lokalpressen och på www.stockholm.se finns protokoll och handlingar.

En del av verksamheterna i Stockholms stad drivs som bolag. De flesta samordnas genom koncernstyrelsen i Stockholms Stadshus AB.

Det finns även ett antal verksamhetsstiftelser som samarbetar med staden och bedriver verksamhet till nytta för staden och dess invånare.

Inriktningsmål

Majoriteten i kommunfullmäktige har fastställt tre inriktningsmål som ger vägledning åt stadens nämnder och bolagsstyrelser. Inriktningsmålen är verksamhetsövergripande och gör det tydligt för samtliga nämnder och bolagsstyrelser vad de ska uppfylla.

Följande inriktningsmål gällde under året:

- Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

De övergripande inriktningsmålen bryts ned och förtydligas i kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena och i nämndernas egna mål för sina verksamhetsområden. Nämndernas verksamhetsplaner måste rymmas inom fastlagd budget. Inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena samt budget följs sedan upp i tertial- och delårsbokslut samt i årsredovisning.

Stadens integrerade ledningssystem – ILS

ILS är stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Stadens styrmodell tar sin utgångspunkt i Vision Stockholm 2030 som är den gemensamma långsiktiga visionen om hur staden ska utvecklas och redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför, samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Bild 1–2 borgarråd

Madeleine Sjöstedt (fp)
Kristina Alvendal (m)
Ulf Kristersson (m)
Ulla Hamilton (m)
Lotta Edholm (fp)
Joakim Larsson (m)
Ewa Samuelsson (kd)
Sten Nordin (m)

Bild 3 kommunfullmäktiges presidium

Bo Bladholm (m), ordf
Kersti Py Börjeson (s),
1:e vice ordf
Hadar Cars (fp), 2:e vice ordf

Bild 4 stadsdirektörer

Carina Lundberg Uudelepp, bitr
Irene Lundquist Svenonius
Gunnar Björkman, bitr

Bild 5 oppositionsborgarråd

Carin Jämtin (s)
Roger Mogert (s)
Ann-Margarethe Livh (v)
Yvonne Ruwaida (mp)

Kommunfullmäktige fastställer i budgeten ett antal indikatorer som mäter måluppfyllelsen samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls.

Nämnder och styrelser s mål, indikatorer och aktiviteter

Nämnder och styrelser s nämndspecifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås. Nämnder och styrelser s egna indikatorer och aktiviteter tas fram för den egna nämndens uppföljning.

Styrning och uppföljning på enhetsnivå

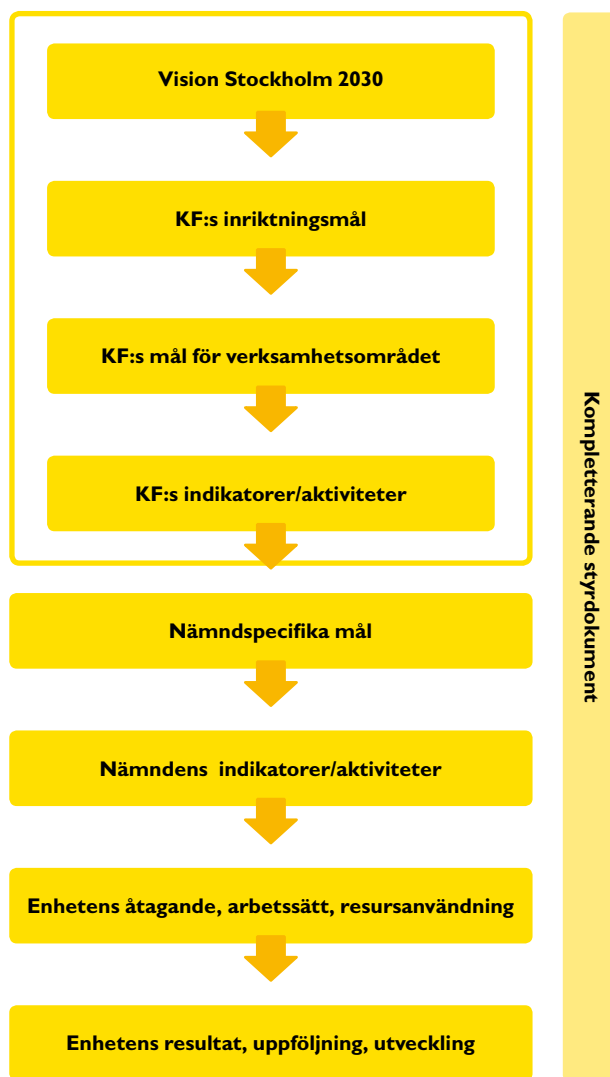
Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska leda till att verksamheten utvecklas. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga åtaganden, arbetssätt och uppföljning av dessa får enheten svar på vad som leder till en effektiv resursanvändning och utveckling av verksamheten.

Enheten konkretiserar nämndens mål genom egna åtaganden som tas fram i samband med verksamhetsplanen. Åtagandena ska beakta brukarnas behov och efterfrågan. Åtagande är vad enheten åtar sig gentemot brukarna och nämnden. Åtagandena ska vara tydliga, fånga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Enheter vars verksamhet riktar sig mot brukare utarbetar kvalitetsgarantier. Kvalitetsgarantier beskriver varje verksamhets uppdrag gentemot brukare/kunder och vad de åtar sig att göra för att genomföra dem. De visar enhetens verksamhetsidé, åtaganden och rutiner för att hantera klagomål och synpunkter.

I sin verksamhetsplanering beskriver enheterna tydliga arbetssätt som ska säkerställa ett effektivt resursutnyttjande och säkra kvaliteten i åtagandena och verksamheten. Enheterna ska vidare ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen säkerställer att åtaganden uppnås samt att erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling.

Genom att arbeta strukturerat får enheterna tydliga underlag som visar vilka resultat som leder till måluppfyllelse och utveckling av verksamheten utifrån ett brukarperspektiv och vad som inte gör det. Denna kunskap underlättar vid utarbetande av relevanta mål, åtaganden och kvalitetsgarantier men även till att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande.

Stadens styrning enligt ILS

ILS-webb

Staden har sedan 2007 ett webbaserat verktyg benämnt ILS-webb där stadens styrmodell finns inlagd. Idag sker all planering och uppföljning i ILS-webbverktyget och används inom alla nivåer i staden, från enheter till kommunfullmäktige. Under 2009 har staden fortsatt att vidareutveckla systemet för att bättre anpassas till stadens verksamhet och styrning. Användarvänligheten har successivt ökat under året. Idag har verktyget drygt 2 000 användare.

Samtliga nämnder har under 2009 kunnat göra sina risk- och väsentlighetsanalyser samt internkontrollplan i ILS-webb.

Stockholm – Sveriges Kvalitetskommun 2009

Stockholms stad har utsetts till Sveriges Kvalitetskommun 2009 av en jury bestående av representanter från fackföreningar, arbetsgivare och Sveriges Kommuner och Landsting med flera. Detta är ett bevis på att allt det arbete som läggs ner varje dag i stadens verksamheter håller hög kvalitet. Utmärkelsen går till den kommun som lyckats bäst med att utveckla och förbättra demokrati, verksamheter, arbetsmiljö och samhällsbyggande.

Juryns motivering var i sin helhet: "Stockholm belönas för sin förmåga att, trots en stor och omfattande organisation, inte tappa bort att det är medborgarna och företagen som ska betjänas och sättas i främsta rummet. Stockholmarna får en genomgående bra service, som på ett förtjänstfullt sätt utvecklas med rigorös styrning, modern IT och noggrann uppföljning. Juryn vill särskilt peka på informationskanalen "Äldre direkt" och en väl fungerande valfrihet inom äldreomsorgen, som goda exempel på kvalitetsutveckling i kommunal verksamhet."

Goda förebilder sökes

– Stadens Kvalitetsutmärkelse

Genom stadens kvalitetsutmärkelse har sedan 15 år tillbaka verksamheter belönats som visar på god kvalitetsutveckling. Kvalitetsutmärkelsen är en stimulans och uppmuntran för verksamheter att arbeta med kvalitetsutveckling och ger staden möjlighet att lyfta fram och belöna goda förebilder. Att delta i kvalitetsutmärkelsen innebär ett stort steg framåt i arbetet med att utveckla verksamheten. Alla kommunalt och enskilt drivna verksamheter som staden finansierar är välkomna att delta i kvalitetsutmärkelsen.

I år var intresset för kvalitetsutmärkelsen rekordstort, 41 enheter inkom med bidrag. Staden hade i år glädjen att dela ut priset till tre verksam-

heter som arbetat särskilt framgångsrikt med att utveckla sin verksamhet.

Årets priser gick till:

Förskolan Stormhatten, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd: Förskolans värdegrundsarbete, brukarfokus och kvalitetsarbete är i världsklass.

Södermalmskyrkans kristna skola: Skolan genomförs av stringens och utvecklingsvilja och med sitt sätt att organisera sig sätter skolan elevens lärande i centrum.

Övrig vård och omsorg, Södermalms grupp- och servicebostäder och Teckentullens dagliga verksamheter, Södermalms stadsdelsnämnd: Enheten har, utifrån ett tydligt brukarfokus, utgått ifrån verksamhetens värdegrund vid framtagandet av åtagandena och dessa har en klar förankring i verksamheten.

Hedersomnämning gick till:

Södermalms hemtjänst AB.

Trafikkontorets nämndsekreteriat, trafik- och renhållningsnämnden.

Snösätra förskolor, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

Stadsdelsnämnderna – bestämmer lokalt

Stockholms 14 stadsdelsnämnder ansvarar för en stor del av den kommunala servicen inom sitt geografiska område. Medan kommunfullmäktige tilldelar pengar och beslutar om de övergripande målen och riktlinjerna, är det varje stadsdelnämnd som bestämmer hur pengarna ska fördelas för att tillgodose de lokala behoven inom stadsdelsområdet.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för följande verksamheter:

- Kommunal förskoleverksamhet
- Äldreomsorg
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- Individ- och familjeomsorg
- Socialpsykiatri
- Fritids- och kulturverksamhet
- Barn- och ungdomsverksamhet
- Lokalt stadsmiljöarbete
- Mottagning och introduktion av flyktingar
- Drift och investeringar för park- och naturområden
- Viss tillsynsverksamhet
- Konsumentvägledning
- Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna yttrar sig även över detaljplaner samt vid tillståndsgivning för utskänkning av alkohol.

Resursfördelningsmodeller

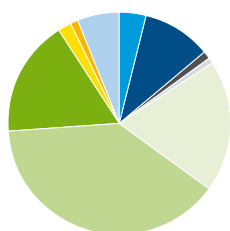
I budgeten fördelas medel till stadsdelsnämnderna genom ett system som beslutats av kommunfullmäktige. Resursfördelningssystemet utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det beräknade behovet av kommunal service och inte till sina faktiska kostnader. Detta ger stadsdelsnämnderna frihet att själva organisera sin verksamhet, så länge målen och riktlinjer som fastställts av kommunfullmäktige följs.

Totalt tilldelas stadsdelsnämnderna ungefär

hälften av stadens budget. Verksamheten finansieras huvudsakligen genom kommunalskatt och statsbidrag, men också till en mindre del av avgifter.

Stadsdelsnämnderna – fördelning av kostnaderna för en stadsdelsnämnds verksamhet

■ Arbetsmarknadsåtgärder 1 %	■ Förskoleverksamhet 19 %
■ Kultur - och föreningsverksamhet 2 %	■ Stadsmiljöverksamhet 1 %
■ Stöd och service till personer med funktionsnedsättning 17 %	■ Flyktningmottagande 1 %
■ Äldreomsorg 39 %	■ Individ- och familjeomsorg 10 %
■ Nämnd- och förvaltningsadministration 4 %	■ Ekonomiskt bistånd 6 %

Facknämnderna – har övergripande ansvar

Facknämnderna har ett kommunövergripande ansvar för respektive verksamheter. Varje nämnd har en förvaltning med tjänstemän som sköter det dagliga arbetet. Nämnden består av politiker som har det yttersta ansvaret för verksamheten.

Exploateringsnämnden har det samlade ansvaret för förvaltning och exploatering av stadens mark inom staden.

Fastighetsnämnden ansvarar för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag. Det är främst förvaltningsbyggnader, kommersiella fastigheter, kulturfastigheter, lantegendomar, fastigheter utanför kommungränsen, parti-handelsområden och saluhallar.

Idrottsnämnden främjar stadens idrotts- och friluftsliv och ger bidrag och stöd till idrottsföreningar.

Kulturnämnden ansvarar för huvuddelen av de kommunalt drivna kulturverksamheterna i staden, stadsmuseet samt är arkivmyndighet med ansvar för Stockholms stadsarkiv. Nämnden har även som uppgift att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden till invånare, besökare och framtida generationer.

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtta begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden följer tillståndet och utvecklingen av miljön och hälsan i staden. Nämnden är stadens tillsynsmyndighet för uppgifter enligt miljöbalken.

Servicenämnden ansvarar för stadens löne- och ekonomiadministration samt koncernupphandling. Nämnden har ett kontaktcenter som är ett kommuncentralt informationscenter, där det ska vara enkelt att få stöd och information av staden, för stadens nämnder och bolag. Under 2009 har projektet gemensam service för ekonomi avslutats. Kontaktcenter innefattar även Äldre direkt, dit äldre och deras anhöriga kan ringa för att få svar på frågor om äldreomsorg samt råd och stöd.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för socialjour, skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor, uppsökande arbete, bidrag till frivilligorganisationer inom det sociala området samt svenska

för invandrare. Nämnden har även ett samordnande och övergripande ansvar för arbetsmarknadsfrågor, drog- och brottsförebyggande arbete, forskning och utveckling samt för uppföljning av stadens samlade socialtjänstverksamhet. Nämnden handlägger även tillsyns- och tillståndsfrågor gällande alkoholserving på stadens restauranger.

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för den fysiska planeringen i staden. I detta ingår övergripande planering för bland annat bostäder, arbetsplatser, miljö och trafik.

Trafik- och renhållningsnämnden ansvarar för den strategiska trafikplaneringen, trafiksäkerheten och trafikövervakning samt har det övergripande ansvaret för stadens avfallshantering. Nämnden ansvarar även för städning, klottersanering, snöröjning, samt stadens park- och grönområden genom en stads-trädgårdsmästare.

Utbildningsnämnden ansvarar för de kommunala grundskolorna, gymnasieskolorna, gymnasiesärskolorna, mellanstadieverksamheter, särskolor, skolhälsovården, skolbarnsomsorgen, vuxenutbildningen, enheterna inom S:t Örjans rektorsområde och elevvårdsenheten. Nämnden betalar ut ersättningar till fristående verksamheter.

Valnämnden svarar för organisation och genomförande av val till riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige, EU-parlamentet och genomför eventuella extraval och folkomröstningar.

Äldrenämnden ansvarar för de kommunövergripande frågorna om äldreomsorg, uppföljning av ramavtal, samordning och utveckling av äldreomsorgen i staden samt medverkar till att säkerställa en lika behandling inom staden.

Överförmyndarnämndens uppgifter är att garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person.

Stadens bolag – Koncernen Stockholms Stadshus AB

Koncernens verksamheter omfattar bostäder, vatten- och avloppshantering, hamnverksamhet, förvaltning av skol- och omsorgsfastigheter samt parkering, turism och kultur med mera.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB svarar för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering, likväl som för styrning och uppföljning av de ekonomiska och finansiella resurserna. Den strategiska utvecklingen och de operativa besluten i moder- och dotterbolag ska ha kommunmedborgarnas långsiktiga intressen som utgångspunkt.

Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Flera av aktiebolagen som ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB är också egna koncerner. Koncernen leds av en koncernstyrelse, vars ledamöter utses av kommunfullmäktige. Stadsdirektören är tillika VD i Stockholms Stadshus AB och har stöd i ledningsfunktionen av vice VD.

Verksamhet och resultat

Koncernens samlade resultat efter finansnetto uppgår till 8 643,8 mnkr (7 923,0).

I resultatet ingår realisationsvinster från årets försäljningar med sammanlagt 8 329,2 mnkr (7 461,5). Det är framförallt försäljningarna av fastigheter till bostadsrättsföreningar som bidragit till dessa vinster.

Bostadsrättsomvandlingen

Hyresgäster i de kommunala bostadsbolagen erbjuds möjlighet att friköpa de fastigheter de bor i och ombilda dem till bostadsrätter. Fram till ut-

gången av året hade cirka 43 000 hyresgäster i uppemot 700 bostadsrättsföreningar anmält intresse för detta. Majoriteten av intresseanmälningarna avser fastigheter i när- eller ytterförort. Finanskrisen skapade en viss osäkerhet kring hur bostadsrättsomvandlingen skulle komma att utvecklas. Efter en viss stabilisering ökade antalet tillträden igen under våren. Sedan hösten 2006 har cirka 17 000 lägenheter sålts, varav cirka 10 000 under året. Totalt har försäljningarna under denna period genererat reavinster motsvarande 15,1 mdkr.

Stimulans för Stockholm

Genom stimulanspaketet Stimulans för Stockholm satsar staden cirka 20 mdkr under fem år främst på utökad bostadsbyggande och intensifierade underhållsinsatser. Arbetet fokuseras på eftersatt underhåll i miljonprogramområden samt i vård och omsorgsboenden. De bolag som genomför arbetet är AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem, AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholms Stads Parkerings AB. Dessa bolag har under året genomfört stimulansåtgärder motsvarande närmare 2 mdkr.

Cirka en tredjedel av åtgärderna utgörs av miljö- och energieffektiviseringar, medan nyproduktion och upprustning vardera står för cirka en fjärdedel. Övriga åtgärder avser bland annat satsningar på

Foto: Martin Lagergren

förbättrad trygghet och säkerhet. SISAB har genomfört flera projekt med syfte att förbättra inomhusmiljön i ett antal skolor. Stockholms Stads Parkerings AB har under året rustat och genomfört energieffektiviserings- och trygghetsåtgärder i 18 anläggningar.

Stora projekt och investeringar

Stockholms Stadshus AB bruttoinvesteringar har ökat under senare år och uppgick till 8,5 mdkr under året (8,2). En bidragande faktor till den höga nivån är Stimulans för Stockholm. Investeringarna består främst av nyproduktion av bostäder i de allmännyttiga bostadsbolagen men har under året kraftigt förstärkts med stimulansåtgärder i form av underhåll.

En politiskt prioriterad uppgift är att hålla fortsatt högt tempo i bostadsbygget. Under 2009 påbörjade bostadsbolagen cirka 1 300 lägenheter. Sedan 2006 har de kommunala bostadsbolagen tillsammans påbörjat cirka 5 300 lägenheter. Inom ramen för Stimulans för Stockholm har bostadsbolagen utökat med ytterligare 1 000 lägenheter per år under 2009 till 2013. Totalt innehåller bostadsbolagens projektportföljer cirka 6 000 lägenheter.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB har investerat i en ny TV-studio för evenemangsverksamheten samt i SkyView, gondoler som ger besökare möjlighet att åka upp till Globens tak.

Miljödomstolen har prövat stadens projekt om en framtida hamn i Norvik och meddelade i slutet av året att man inte tillstyrker projektet. Domen har överklagats.

Stockholms Hamn AB ansvarade för att genomföra evenemanget stopover i segeltävlingen Volvo Ocean Race som genomfördes under sommaren. Arrangemanget blev en stor succé med nära en miljon besökare och den turistekonomiska effekten uppgick enligt bedömningar till 320 mnkr.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB har fortsatt upprustningsarbetet i Äldrelyftet. Genom Stimulans för Stockholm har bolaget tidigarelagt åtgärder,

bland annat omfattande energieffektiviseringar.

Under året har bolaget påbörjat omstrukturering av fastigheter till trygghetsboenden. Totalt investeras cirka 1,5 mdkr i underhåll och omstrukturering.

Stockholm Vatten AB har färdigställt de nya vattenledningarna till både Nynäshamn och Strängnäs. Det betyder att vattenförsörjningen till båda dessa tätorter nu är tryggad.

Försäljningar och organisationsförändringar

Stockholms Stadshus AB har fått i uppdrag att vara en aktiv fastighetsägare. Strategin för en mer aktiv förvaltning innebär såväl försäljning av beståndsfastigheter i områden med överrepresenterad allmännytta som förvärv av fastigheter i stadsdelar med svagt representerad allmännytta samt förvärv av projektfastigheter i syfte att tidigarelägga nyproduktion.

Under året har ett antal fastighetsaffärer genomförts med denna inriktning. Sammantaget har bolagen sålt cirka 800 lägenheter samtidigt som 361 lägenheter i attraktiva lägen förvärvades. Därutöver förvärvade AB Stockholmshem och AB Familjebostäder projektfastigheter omfattande totalt 787 lägenheter.

Under året övertog AB Familjebostäder cirka 4 000 lägenheter från AB Svenska Bostäders fastighetsbestånd i Farsta, för att tidigarelägga upprustningsåtgärder i området och samla bolagens fastighetsbestånd geografiskt.

Stockholm Vatten AB har under året etablerat ett bolag för vidareutveckling av fordonsgasmarknaden. Anläggningarna för gasproduktion har samordnats i bolaget för att kunna säljas till en extern part. Mot slutet av året träffades en överenskommelse med Scandinavian Biogas Fuels International AB om förvärv av bolaget. Överenskommelsen godkändes av kommunfullmäktige i början av 2010.

Stockholms Hamn AB har under året genomfört en försäljning av stuveriverksamheten till Logistikentreprenader i Sverige AB. Kommunfullmäktige godkände försäljningen i början av 2010.

Stockholmsarenan

Kommunfullmäktige beslutade under året att bygga Stockholmsarenan för drygt 30 000 personer. Arenan beräknas vara klar kring årsskiftet 2012/2013. En överenskommelse har träffats med det amerikanska bolaget Anschutz Entertainment Group (AEG) om att hyra den nya arenan och svara för drift och evenemangsverksamhet.

Koncernen Stockholms Stadshus AB

Majoritetsägda aktiebolag

AB Svenska Bostäder (k)	Stockholm Vatten AB (k) (98 procent)	Stockholms Stadsteater AB
AB Familjebostäder (k)	Stockholms Hamn AB (k)	S:t Erik Försäkrings AB
AB Stockholmshem (k)	AB Stokab (k)	Stockholm Business Region AB (k)
Stockholms Stads Bostadsförmedling AB	Stockholms Stads Parkerings AB	S:t Erik Livförsäkring AB
Skolfastigheter i Stockholm AB, (SISAB)	Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (k)	Stockholms Stads Utrednings- och statistikkontor AB
S:t Erik Markutveckling AB (k)		
Micasa Fastigheter i Stockholm AB		

I bilden anges ägarandelen i de fall den är mindre än 100 procent. (k) dotterkoncern.

AKTIEBOLAGEN I KONCERNEN

AB Svenska Bostäder är Sveriges största fastighetsföretag med drygt 32 000 lägenheter och 5 000 lokaler. Bolaget har även ett särskilt ansvar för produktion av studentbostäder i staden.

AB Familjebostäder äger och förvaltar 23 000 bostäder och nästan 2 400 lokaler.

AB Stockholmshem är Sveriges näst största bostadsföretag med drygt 30 000 bostäder och 3 600 lokaler.

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB ansvarar för förmedling av hyreslägenheter, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger, förvaltar och hyr ut skollokaler och barnstugor till stadens grund- och gymnasieskolor. Bolagets fastighetsbestånd omfattar skolor och förskolor om totalt 1,7 miljoner m².

S:t Erik Markutveckling AB ska äga och förvalta fastigheter på ekonomiskt bästa sätt i avvaktan på fastigheternas omvandling till bostäder, arbetsplatser med mera.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger eller förvaltar 8 750 bostäder och 700 lokaler om totalt 1 000 000 m² och är specialiserat på vård- och omsorgsboende.

Stockholm Vatten AB ansvarar för vattenförsörjning och avloppsrening.

Stockholms Hamn AB:s verksamhet omfattar hamnarna i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn. Bolaget sköter drift och underhåll av stadens inre kajer och hamnplaner, ansvarar för slussar, upplåter mark och lokaler i anslutning till hamnområdena samt reglerar vattennivån i Mälaren.

AB Stokab ansvarar för utbyggnad och drift av ett optiskt kommunikationsnät i Stockholmsregionen samt uthyrning av fiber. Bolagets nät består av 5 200 km kabel eller cirka 1,1 miljoner kilometer fiber och är ett av världens största operatörsneutrala fibernät.

Stockholms Stads Parkerings AB ska svara för allt från projektering och byggande till drift, underhåll och övervakning av parkeringsanläggningar. Bolaget ansvarar för totalt 110 000 parkeringsplatser.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB äger, förvaltar, driver och marknadsför evenemangsanläggningarna Globen, Hovet, Annexet och Söderstadion.

Stockholms Stadsteater AB ska erbjuda god teater av hög kvalitet, tillgänglighet och med bredd i repertoaren så att alltfler kommer och återkommer som publik till teatern. Verksamheten består av sju fasta scener, repetitionslokaler och verkstäder.

S:t Erik Försäkrings AB ger staden och dess bolag service och rådgivning i försäkrings- och riskhanteringsfrågor. Bolaget hanterar årligen försäkringar för egendomsvärden på över 250 mdkr.

Stockholm Business Region AB har till uppgift att utveckla och marknadsföra Stockholm som etablerings- och besöksregion. Målet är att Stockholm ska utvecklas till Sveriges och norra Europas ledande tillväxtregion.

S:t Erik Livförsäkring AB har till uppgift att samordna och effektivisera hanteringen av koncernens samlade pensionsskuld.

Stockholms stads Utrednings- och Statistikkontor AB USK, producerar statistik, prognoser, undersökningar och utredningar gällande Stockholm och dess invånare. Beställare är främst stadsledningskontoret samt stadens förvaltningar och bolag.

AKTIEBOLAG UTANFÖR STOCKHOLMS STADSHUS AB

Majoritetsägda aktiebolag

Mässfastigheter i Stockholm AB (50,4 procent) (k) äger och förvaltar mässlokaler i Älvsjö.

Intressebolag

Stockholms Terminal AB (20 procent) har till uppgift att bedriva bussterminalverksamhet vid Cityterminalen.

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (49,9 procent av rösterna, 9,9 procent av kapitalet) bedriver verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige.

SÖRAB (5 procent) är ett regionalt avfallsbolag i norra Stockholms län som ägs av några av kommunerna i Stockholms län.

BOLAG SOM ÄR ICKE VERKSAMHETSDRIVANDE ELLER UNDER AVVECKLING

AB Glasbrukskvarteret SWF ägs av Stockholms Stadshus AB.

Stockholm 2004 AB direktägt av staden.

Svenska Teknologföreningens Fastighets AB direktägt av staden.

Kommunalförbund och stiftelser

Här presenteras kommunalförbund och de verksamhetsstiftelser som samarbetar med staden och bedriver verksamhet som har betydelse för staden och stockholmarna.

Kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) är från den 1 januari 2009 stadens räddningstjänst. SSBF är ett kommunalförbund för gemensam räddningstjänst för tio kommuner i Stockholmsregionen och ansvarar för räddningstjänst, förebyggande brandskydd och riskhantering, befolkningsskydd i fred och under höjd beredskap.

Ett urval av stiftelser

Stiftelsen Electrum verkar för strategier som säkerställer fortsatt tillväxt i Kista Science City och ett bra samarbete mellan forskning, akademi, staden och näringslivet. Tillväxten skall i första hand ske inom forskningsbaserade och innovativa företag.

Stiftelsen Stockholm Science Foundation/Vetenskapsstaden (SSCi) har som främsta uppdrag att fylla områdena Norra Station och Albano i Stockholm med akademi och näringsliv inom klustret life science. Stiftelsen arbetar på uppdrag av Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan (KTH) och Stockholms universitet samt Stockholms stad, Stockholms Läns Landsting och Solna stad.

Stiftelser där Stockholms stad utser minst hälften av styrelseledamöterna

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm är en viktig aktör och samverkanspartner för socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med att få fram bostäder åt de hemlösa i staden. Stiftelsen tillhandahåller även bostäder för personer med sociala

och/eller ekonomiska problem, för bostadssökande ungdom under 25 år och för flyktingar som är i behov av en tillfällig bostad.

Stiftelsen Barnens Dag äger och förvaltar Barnens Ö på Vaddö i Norrtälje och Fiskeboda i Julita, Katrineholms kommun.

Stiftelsen Stockholm Water Foundation har som syfte att främja intresset för forskning och utveckling kring vatten. Stiftelsen delar årligen ut Stockholm Water Prize, ett internationellt vattenpris som tilldelas de som genom forskning eller konkreta resultat lämnat ett väsentligt bidrag till bevarandet av världens vattenresurser. Årets pris gick till Dr. Bindeshwar Pathak, grundare av Sulabh Sanitation Movement i Indien

Stiftelsen delar också ut Stockholm Junior Water Prize, Stockholm Industry Water Award, Svenska Juniorvattenpriset och Swedish Baltic Sea Water Award. Stockholm Junior Water Prize gick till Ceren Burçak Dag, Turkiet. Stockholm Industry Water Award gick till Trojan Technologies, Kanada. Svenska Juniorvattenpriset gick till Åsa Omstedt, Anthony Abdulahad och Lisa Chung från De Geergymnasiet i Norrköping. Swedish Baltic Sea Water Award gick till Helsingforskommissionen (HELCOM).

Stiftelsen Strindbergsmuseet är en stiftelse med Stockholms stad, Strindbergssällskapet och Nordiska Museet som huvudmän.

Foto: Stockholm International Water Institute

Medarbetarna i siffror

– friskare medarbetare

I december var totalt 42 619 anställda i Stockholms stad. Av dessa var 39 916 anställda i stadens nämnder och 2 703 var anställda i stadens bolag. Nästan nio av tio medarbetare har en tillsvidareanställning.

Under året har antalet anställda i nämnderna minskat med cirka 2 200 personer. Verksamhetsövergångar till privata utförare har påverkat antalet anställda inom framförallt inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Minskad sjukfrånvaro har också påverkat antalet anställda, eftersom behovet av vikarier minskar när sjukfrånvaron sjunker.

Inom infrastruktur har antalet anställda minskat då brandförsvaret har lämnat staden och övergått i ett kommunalförbund.

Flest kvinnor

Av alla anställda var 30 722 kvinnor och 9 194 män, vilket ger fördelningen 77 procent och 23 procent. Detta är en minskning med en procentenhet för männen jämfört med året innan.

Anställningstid

Hälften av stadens tillsvidareanställda har varit anställda i mer än 15 år. De som har varit i staden mer än 10 år utgjorde 68 procent av alla tillsvidare-

anställda. Andelen med en anställningstid på mer än 20 år är oförändrad, drygt 30 procent.

Stor andel heltider och tillsvidareanställda

Andelen tillsvidareanställda var 89,8 procent. Det är i stort sett samma fördelning som året innan. Vid en jämförelse mellan män och kvinnor är det en större andel kvinnor som har en tillsvidareanställning. Av de tillsvidareanställda (35 835) är 18 procent deltidsanställda, vilket är en minskning med en procentenhet från föregående år. Av kvinnorna är 19 procent deltidsanställda och av männen 15 procent. I jämförelse med föregående år har deltidsanställningarna minskat med 457 anställningar. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för deltidsanställda är oförändrat 70 procent av heltidsmättet.

Timavlönad personal har arbetat motsvarande 4 168 årsarbeten, vilket är en minskning med 886 årsarbeten jämfört med 2008. Den kraftiga minskningen av timavlönad arbetskraft förklaras med minskad sjukfrånvaro, verksamhetsövergångar till privata utförare inom områden där en stor andel

Antal anställda (månadsavlönade) fördelade per verksamhetsområde					
Verksamhetsområde	2009			2008	
	Kvinnor	Män	Totalt	Totalt	Förändring mellan åren
Gemensam administration	1 207	561	1 768	1 767	1
Individ- och familjeomsorg	2 497	875	3 372	3 407	-35
Infrastruktur, stadsmiljö, skydd	494	513	1 007	1 629	-622
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	9 169	1 129	10 298	10 092	206
Utbildning	8 460	3 355	11 815	12 089	-274
Äldreomsorg	5 481	1 027	6 508	7 481	-973
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	2 165	758	2 923	3 377	-454
Fritid och kultur/allmän fritidsverksamhet	1 112	826	1 938	2 019	-81
Affärsverksamhet, näringsliv och bostäder	138	149	287	280	7
Totalt	30 722	9 194	39 916	42 141	-2 225
Årsarbetare	28 911	8 710	37 621	39 693	-2 072

Utöver dessa medarbetare har timavlönad personal arbetat motsvarande 5 149 årsarbeten, huvudsakligen inom vård- och omsorgsverksamhet. Timavlönad personals arbete har minskat med 6,7 procent jämfört med 2007.

av de timavlönade arbetar samt förändringar i lagen om anställningsskydd (LAS).

Sjukfrånvaron minskar

Sjukfrånvaron i staden har under perioden 2008 till 2009 minskat med 0,9 procentenheter från 7,7 till 6,8 procent. Det är framförallt den långa sjukfrånvaron som överskrider 180 dagar som har minskat. Andelen arbetad tid har ökat med en procentenhet och ligger på drygt 77 procent av totalt arbetad tid.

Sjukfrånvaron har minskat inom alla verksamhetsområden. Omsorg om personer med funktionsnedsättning har störst minskning av sjukfrånvaron med 1,4 procentenheter, följt av förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen som har minskat med 1,2 procentenheter, äldreomsorgen har minskat med 1,1 procentenheter, individ- och familjeomsorgen med 1,1 procentenheter och utbildning med 0,4 procentenheter.

Personalkostnader

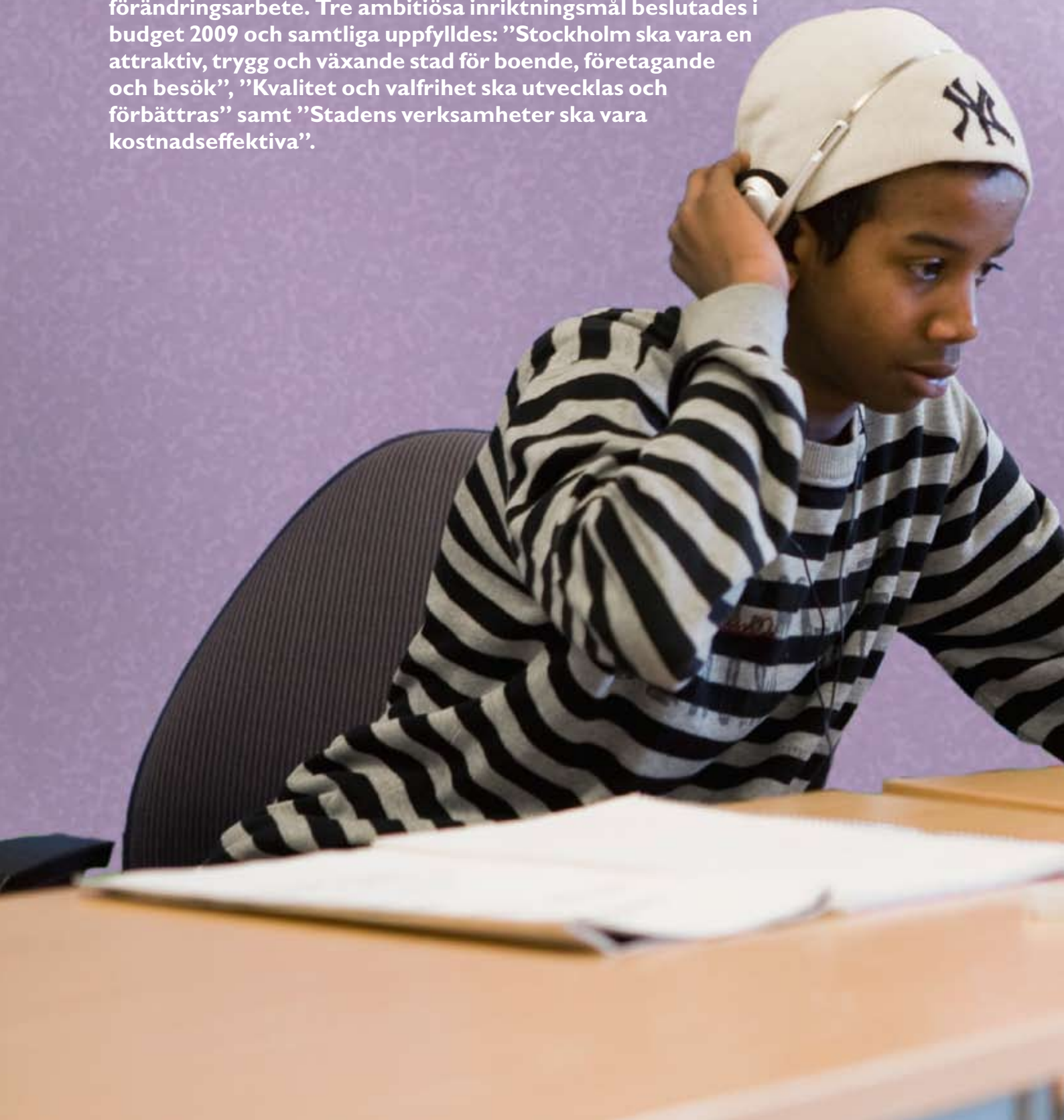
Stadens totala personalkostnader minskade med 1,5 procent. Den totala lönesumman var 12 056 mnkr. Under 2009 har den genomsnittliga medellöneökningen varit 4,5 procent.

Tidsanvändning						
	2009			2008		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Arbetad tid	77,1	75,5	82,5	76,1	74,2	82,1
Sjukfrånvaro	6,8	7,5	4,4	7,7	8,6	5,0
Semester	6,6	6,7	6,3	6,5	6,5	6,4
Lagstadgad ledighet	5,6	6,4	3,0	5,7	6,6	2,9
Övrig ledighet	3,9	3,9	3,7	4,0	4,1	3,6

Sjukfrånvaro i procent av avtalad tid		
Verksamhetsområden	2009	2008
Gemensam administration	4,0	4,9
Individ- och familjeomsorg	5,5	6,6
Infrastruktur, stadsmiljö, skydd	3,9	4,1
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	7,7	8,9
Utbildning	5,1	5,5
Äldreomsorg	10,4	11,5
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	8,0	9,4
Fritid och kultur/allmän fritidsverksamhet	5,2	5,4
Affärsverksamhet, näringsliv och bostäder	2,4	3,6
Totalt	6,8	7,7

VERKSAM

För Stockholms stad var 2009 ett år som utmärktes av målinriktat förändringsarbete. Tre ambitiösa inriktningsmål beslutades i budget 2009 och samtliga uppfylldes: "Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök", "Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras" samt "Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva".

RIKSHETEN

Innehåll

- 32 En företagsvänlig stad**
- 34 En stad med sysselsättning**
- 36 En stad med hållbar livsmiljö**
- 40 En stad som växer**
- 42 En sammanhållen stad**
- 44 En stad med aktiv fritid**
- 48 En snygg och trygg stad**
- 50 En stad med valmöjligheter**
- 54 En stad med fokus på kunskap**
- 60 En stad med omsorg**
- 66 Staden som arbetsgivare**

En företagsvänlig stad

Staden ska locka såväl företag som besökare till Stockholm genom att satsa på besöksnäringen och stärka sin position som evenemangstad. Genom att skapa enkla, raka rutiner för ansökningar om bygglov och olika tillstånd ska staden vara en professionell och effektiv part för näringslivet.

Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras bland annat på att staden rankas som den bästa kommunen i Sverige för nya företagare av tidningen Fokus och som nummer sju av världens kongressstäder av International Congress & Convention Association. Företagen blir även allt nöjdare med staden som myndighetsutövare. Målet för andel upphandlad verksamhet i konkurrens klaras med god marginal.

Staden ska underlätta för småföretagare att delta i upphandlingar och skapa förutsättningar för fler företag genom att konkurrensutsätta verksamhet som inte är myndighetsutövning.

Företagen fortsatt nöjda med stadens service

Företagen i Stockholm är i huvudsak nöjda med Stockholms stads service. I ett "Nöjd-Kund-Index" (NKI) fick stadens service betyget 64 på en 100-gradig skala. Det var en enhet bättre än vid mätningen 2008 och ett klart godkänt betyg enligt Statistiska Centralbyråns modell för att mäta kundnöjdheten men kommunfullmäktiges mål om ett NKI på 70 uppfylls inte. Stockholms företagare är mest nöjda med brandtillsynen som fick 73, följt av handläggningen av serveringstillstånd med 68

och miljötillsyn med 65. Lägst NKI fick markuppåtelse och bygglov med 65 respektive 59. Båda har emellertid höjt sina NKI med en enhet sedan förra mätningen.

Stockholm rankades under 2009 av tidningen Fokus till den bästa kommunen i Sverige för nya företag och som den tionde bästa att bo i.

Stadens arbete för ett förbättrat företagsklimat

Stockholm Business Region Development (SBRD) besöker företag för att öka kunskapen om företagens behov och förbättra kontakterna med näringslivet. Under 2009 har 1 700 företag besökts, vilket är nästan 700 fler besök än under 2008. SBRD har haft kontakt med ytterligare 518 företag som fått kännedom om stadens lots- och servicefunktion. Under året har företagslotsen besvarat 351 förfrågningar. SBRD har beslutat att ge Stockholms Nyföretagarcentrum ekonomiskt stöd i syfte att fler stockholmare ska ta steget att starta eget. Antalet individer som deltagit i Stockholms Nyföretagarcentrums rådgivning uppskattas till 3 000. Baserat på en tidigare undersökning kommer 66 procent av dessa att starta eget under rådgivningsperioden och 28 procent inom ett år från avslutad rådgivning. Samarbetet inom partnerskapet Stockholm Business

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Alliance har stärkts ytterligare då Östhammars och Vaxholms kommuner blev medlemmar från och med den 1 januari 2010.

Stockholmsmötet arrangerades för sjätte året i rad där cirka 300 politiker, akademiker och företagare träffades i syfte att lära av varandra och diskutera framtidsfrågor. Temat för året var regionens kompetensförsörjning.

Staden har under året intensifierat sitt arbete för att vara en professionell beställare. Ett samarbete har inlemts med Skatteverket om seriositetskontroll av stadens leverantörer och staden har arbetat med utvärdering och utbildning för att förbättra uppföljningen av upphandlad verksamhet. Staden fortsätter också arbetet med att variera upphandlingarnas storlek för att de ska passa såväl stora som små företag. För att underlätta för nya företag att bli leverantörer till staden har ett informationsverktyg om upphandlingsprocessen tagits fram. Verktyget finns tillgängligt på www.stockholm.se.

Stockholm – The Capital of Scandinavia

Stockholm avancerade till plats 7 från plats 14 på International Congress & Convention Associations (ICCA) rankinglista över världens kongressstäder. ICCA är ett globalt nätverk för mötes-

industrin med 850 företag och organisationer som medlemmar och som finns i mer än 80 olika länder.

Antalet besökare i Stockholm ökar stadigt trots lågkonjunkturen och Stockholm är nu Norra Europas främsta besöksmål mätt i antalet övernattningsnätter. I samband med Volvo Ocean Race arrangerades det internationella evenemangsseminariet Event Stockholm Network där 270 evenemangsarrangörer deltog. Stockholm som evenemangsstad kräver nya arealösningar. Kommunfullmäktige har beslutat om en ny arena, Stockholmsarenan, vid Globen med plats för över 30 000 åskådare.

Stockholm Business Region AB anordnade en rad arrangemang under årets Almedalsvecka. Syftet var att sprida kunskap om regionen under varumärket Stockholm – The Capital of Scandinavia, sprida kunskap om Stockholm Business Alliance-samarbetet och lyfta fram regionens styrkor. Cirka 600 politiker, företagare, opinionsbildare och journalister besökte totalt 14 seminarier och två nätverksmingel.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Antal företag som staden har lotsat	350 st	351 st	Helt	
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	30 %	33,5 %	Helt	
Hållbar tillväxt i världsklass	ingen mätning 2009	-	-	
Näringslivets uppfattning om staden (nöjdhet)	70	64	Delvis	

En stad med sysselsättning

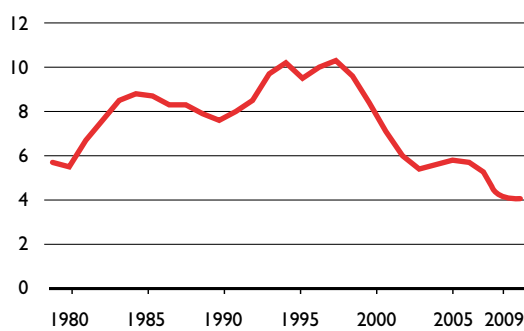
Den samlade social- och välfärdspolitiken i Stockholm ska tydligt präglas av arbetslinjen. Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste på alla vis komma bort från bidragsberoendet.

Jobb istället för bidrag. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras framförallt på att antalet bidragstagare minskat trots rådande lågkonjunktur samt att andelen flyktingar som fått arbete under introduktionsperioden ökat.

Jobbtorg bidrar till självförsörjande

Jobbtorgen är stadens gemensamma ingång till arbetsmarknadsinsatser. Målgruppen är personer med ekonomiskt bistånd samt arbetsföra flyktingar. Stadsdelsnämnderna har remitterat samtliga inom dessa målgrupper till jobbtorgen som fått en individuell handlingsplan inom fem dagar. Under året har cirka 11 300 personer varit inskrivna på Jobbtorg Stockholm, av dessa har cirka 4 300 fått arbete,

Antal bidragstagare i procent av befolkningen mellan 1980 till 2009

påbörjat studier eller blivit självförsörjande på annat sätt. Tre månader efter att dessa personer avslutats var 76,3 procent fortfarande självförsörjande. Antalet inskrivna på jobbtorgen har ökat med 1 500 personer jämfört med 2008.

Antalet biståndstagare minskar jämfört med 2008

År 2009 var antalet biståndstagare 4,0 procent i förhållande till befolkningen¹ vilket är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med 2008. Detta är den lägsta nivån sedan nuvarande system för ekonomiskt bistånd började mätas i början på 1980-talet och är utifrån rådande lågkonjunktur banbrytande. Antalet personer med ekonomiskt bistånd har minskat med 74 och var under hela 2009 totalt 33 195. Kostnaden för ekonomiskt bistånd, inklusive bistånd till hemlösa, var cirka 865 mnkr under året. Detta är en ökning med 79,7 mnkr jämfört med 2008 trots att antalet personer med ekonomiskt bistånd har minskat. Förklaringen till detta är dels att medelbidraget ökat under året samt att de personer som har ekonomiskt bistånd har det i genomsnitt längre tid. I jämförelse med 2000 har kostnaderna minskat med ungefär 231 mnkr.

¹ Beräknas utifrån antal personer som under den senaste 12-månadersperioden fick ekonomiskt bistånd i förhållande till prognostiserad befolkning den 31 december 2009.

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Arbete inom introduktionsperioden

Under året har cirka 1 500 flyktingar fått uppehållstillstånd och bosatt sig i Stockholms stad. Det är lika många som under 2008. Målet om att andelen ny-anlända flyktingar som har arbete inom introduktionsperioden ska öka till 50 procent har uppnåtts. Utfallet är 54 procent. Jobbtorgen har arbetat aktivt med denna grupp varför andelen har ökat successivt under hela året.

Satsning mot utanförskap

Järvalyftet är en långsiktig satsning på de stadsdelar som gränsar till Järvafältet och syftar till att häva utanförskapet och underlätta integrationen. Under året har bland annat förstudier inletts för ett par av centrumförnyelseprojekten, möten har hållits med företagarföreningar kring deras behov, en projektledare har rekryterats för framtagande av en skolstrategi.

Utvecklingen i Söderort tar sin utgångspunkt i den övergripande Vision Stockholm 2030.

Söderortsvisionens syfte är att utveckla söderort i dialog med medborgarna. Under hösten 2009 genomfördes över 50 dialogmöten i de olika stadsdelsnämndsområdena. Över 1 000 personer har svarat på den enkät som gjordes under dialogperioden. Arbetet med att ta fram ett nytt program utifrån genomförda dialoger för Söderort har fullföljts enligt plan.

Pris för integration

Stockholms stad delar varje år ut Nelson Mandelapriset för insatser inom föreningslivet, näringslivet eller kulturlivet, vilka leder till att Stockholm blir en mer öppen och integrerad stad. Årets pristagare var André Singh och Stavros Louca för att de ingjuter självförtroende i ungdomar med utländsk bakgrund.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel aspiranter som har avslutats exklusive återremitterade, tolv månader efter inskrivning på Jobbtorg Stockholm	80 %	55 %	Ej	
Andel aspiranter som har avslutats exklusive återremitterade, tre månader efter inskrivning på Jobbtorg	40 %	31 %	Ej	
Andel aspiranter som är självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	mäts första gången 2009	76,3 %	-	
Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen ¹	3,5 %	2,4 %	Helt	
Andel personer i procent som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna bidragstagare	62 %	62,9 %	Delvis	
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 400 st	1 110 st	Ej	
Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	6,0 %	5,0 %	Helt	
Andel flyktingar som är självförsörjande efter introduktion exkl. flyktingar som flyttat till annan kommun	50 %	54 %	Helt	

1 Beräknas utifrån ett månatligt snitt för tolv månader för biståndstagare samt antal personer i befolkningen. Tolv månaders genomsnitt används för att jämma ut säsongförändringar.

En stad med hållbar livsmiljö

Staden arbetar med de globala miljöutmaningarna ur ett lokalt perspektiv. Under året har klimatfrågan stått i fortsatt fokus. Staden har målmedvetet arbetat för att minska verksamheternas klimatpåverkan, men också med att påverka såväl invånare som företag att minska sin miljöbelastning.

En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas. Verksamhetsområdesmålet har uppnåtts under året. Kommunfullmäktige prioriterar klimatarbetet. Indikatorer som sorterar under miljöprogrammets inriktningsmål "Miljöeffektiva transporter" samt "Hållbar energianvändning" tillmäts därför särskild vikt vid den totala bedömningen av måluppfyllelsen. Staden redovisar minskade utsläpp av växthusgaser per invånare och minskade växthusgasutsläpp från fossil energianvändning, exklusive trafik per invånare. Andelen miljöbilar ökar liksom andelen trafikanter som åker kollektivt, cyklar eller går.

Europas miljöhuvudstad

Stockholm har som första stad av EU-kommissionen blivit utnämnd till Europas Miljöhuvudstad 2010. Priset delas ut till den stad som visar vägen till ett miljövänligt stadsliv och som kan visa konsekventa resultat när det gäller uppfyllda miljönormer, ett ständigt engagemang när det gäller ambitiösa åtgärder, fortsatta miljöförbättringar och en hållbar utveckling.

Priset är en logisk följd av flera års målmedvetet och ambitiöst arbete med miljön i fokus. Miljöarbetet förstärktes ytterligare under 2009, då miljöprogrammet integrerades på nämndnivå i stadens

ledningssystem. Integreringen har medfört att miljöaspekterna beaktas i budget, planering, rapportering och uppföljning.

Miljöprogrammet styr miljöarbetet

Stadens miljöprogram är det sjätte i ordningen och inbegriper hela kommunkoncernen, alla nämnder och bolagsstyrelser. Programmet har tydliga, tidsatta mål och tydlig ansvarsfördelning för uppföljningen. Genom integreringen i ILS följer kommunstyrelsen upp arbetet kontinuerligt i den ordinarie budgetprocessen. Staden har inte tidigare haft en lika tydlig och stark miljöstyrning som idag.

Miljöprogrammet inriktar sig på transporter, giftfria varor och byggnader, energianvändning, mark och vatten, avfallshantering och inomhusmiljö. Det mest prioriterade området är klimatarbetet, ett område som engagerar många och där staden fokuserar stora resurser. I en särskild bilaga till årsredovisningen 2009 redovisas en avstämning av miljöprogrammets samtliga delmål.

Klimatet i fokus

Stockholms stads målsättning är att utsläppen av växthusgaser per stockholmare ska begränsas till 3,0 ton koldioxidekvivalenter 2015. Utfallet för

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel av stadens storkök eller storhushåll i stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	20 %	22 %	Helt	
Andel av stadens fordon som använder dubbade däck	50 %	30 %	Helt	
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper	100 %	100 %	Helt	
Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter	100 %	94 %	Helt	Samtliga nämnder arbetar systematiskt och effektivt med delmålet som omfattar bland annat omställning av bilflottan, utsläppen och främjande av kollektivtrafik, cykling och gående.
Andel farligt avfall inkl. batterier och elavfall i soppåsen och grovavfall	Ingen mätning 2009	-	-	
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon	85 %	51 %	Ej	Utfallet för hela kommunkoncernen, så som redovisat i bilagan, är 81 %. Det vill säga delvis måluppfyllelse. I denna tabell redovisas endast nämnderna
Andel förskolor i staden med godkänd ventilationskontroll och god inomhusmiljö	90 %	86 %	Delvis	
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel	Öka	11 %	Helt	Utfallet 2008 var 10 %
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon	90 %	91 %	Helt	
Andel sjöar med minskad eller bibehållen total fosforhalt	70 %	83 %	Helt	
Andel skolor i staden med godkänd ventilationskontroll och god inomhusmiljö	90 %	81 %	Delvis	
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår	100 %	100 %	Helt	

2009 var 3,4 ton per stockholmare. Resultatet är den bästa värdemätaren för att staden bedriver ett framgångsrikt och prisbelönt arbete för att minska utsläppen av klimatgaser. Staden bedriver ett systematiskt arbete för att minska miljöbelastningen från egna och upphandlade transporter, verkar för att utsläppen från trafiken ska minska bland annat genom att stödja att andelen som går, cyklar eller åker kollektivt ökar.

El- och energianvändningen är föremål för fortgående effektiviseringar. Under 2009 har nämnderna lyckats minska sin elförbrukning med nära 20 gigawattimmar. Vid alla om-, till- eller nybyggnationer strävar staden alltid efter energioptimala lösningar. Staden strävar efter att alla nämnder och bolag köper in miljömärkt el. I dag är andelen som har miljömärkt el cirka tre fjärdedelar av stadens

verksamheter. Staden står i begrepp att genomföra en ny upphandling av el. Förutsättningarna att samtliga verksamheter kommer att använda miljömärkt el bedöms därför som mycket goda.

Stockholm – miljöbilsstaden

Inte i någon annan svensk kommun säljs det fler miljöbilar än i Stockholm. I hela länet utgjordes 39 procent av nybilsförsäljningen under året av miljöbilar. Staden har ända sedan mitten på 1990-talet bedrivit en offensiv och medveten satsning på miljöbilar. Vid slutet av 2010 ska samtliga bilar i Stockholm stads verksamheter vara miljöbilar, delmålet för 2009 överträffades genom nämndernas rapporterade miljöbilsandel om 91 procent.

De senaste åren har etanolbilarnas entré följts av biogasfordonen. Biogasen har krävt och kräver

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel äldreboenden i staden med godkänd ventilationskontroll och god inomhusmiljö	80 %	85 %	Helt	
Antal dygn där dygnsmedelvärdet för kvävedioxid (NO ₂) överskrider 60 µg/m ³	Max 7 dygn/år	77 dygn	Ej	
Antal dygn där dygnsmedelvärdet för partiklar (PM 10) överskrider 50 µg/m ³	Max 35 dygn/år	65 dygn	Ej	
Antal tankställen med förnyelsebara bränslen	70 st	59 st	Delvis	
Elförbrukning	Minska	353 Gwh	Helt	373 Gwh 2008
Energianvändning för värme och varmvatten i stadens byggnader och anläggningar	Minska	161 kwh/m ²	Ej	År 2008, som utgör basår, var ett ovanligt varmt år. Jämfört med basåret var särskilt jan–mars kalla månader under 2009
Utsläppen av växthusgaser i Stockholm ska minska	Minska	3,4 ton	Helt	

fortsatt en utbyggnad av ny infrastruktur. Staden är tillsammans med privata aktörer djupt engagerade i biogasens utveckling. I stadens egna verksamheter sorterar till exempel 22 procent ut matavfall för biologisk rening. Till utgången av 2010 ska andelen uppgå till 35 procent. Trafik- och renhållningsnämnden samt Stockholm Vatten AB har nyckelroller i denna utveckling. Vid sidan av etanolen och biogasen förbereds nu även för att möjliggöra en ökad andel av elbilar i Stockholms fordonsflotta.

Grönt bevaras eller kompenseras

Stockholm växer och bostadsbyggandet är omfattande. Staden har dock en strategi för att bevara

särskilt värdefulla mark- och vattenområden. Bland annat eftersträvar staden att förlägga nybyggnation på redan exploaterad mark och att bygga i goda kollektivtrafiklägen. Staden arbetar även med grönmärkskompensation när och om ett värdefullt grönområde naggas i kanten. Under året var dock andelen som byggdes på redan exploaterad mark högre än på många år och 99 procent av all nybyggnation finns i goda kollektivtrafiklägen.

Stockholms stads miljöprogram 2008–2011

Stadens miljöprogram sätter upp sex övergripande mål för stadens miljöarbete under åren 2008–2011. Utgångspunkten är en stor minskning av stadens miljöpåverkan.

1 Miljöeffektiva transporter

Med teknikutveckling och nya produkter kan trafikens miljöpåverkan minska. Stadens mål är ett långsiktigt hållbart transportsystem, baserat på ny teknik, fossilfria bränslen, bättre logistik och mer information.

2 Gifrfria varor och byggnader

Stockholm stad ska minska spridningen av skadliga ämnen genom att välja miljöanpassade varor och tjänster. Vid exploatering och byggande ska miljömässigt hållbara metoder och material användas.

3 Hållbar energianvändning

Effektivare energianvändning och förnybara energikällor krävs för att minska växthuseffekten. Med energieffektiv teknik kan staden vara en aktör för miljödriven tillväxt och utveckling samt minska sina driftskostnader.

4 Hållbar användning av mark och vatten

Närheten till naturen är viktig för stadens attraktionskraft och stockholmarnas rekreation. Målet är en långsiktigt hållbar markanvändning som bidrar till ekonomisk utveckling utan att viktiga miljövärden går förlorade.

5 Miljöeffektiv avfallshantering

Effektiv och miljöanpassad avfallshantering är en viktig del av samhällets infrastruktur. Stadens mål är att minimera mängden avfall och öka andelen som nyttiggörs genom återanvändning och återvinning.

6 Sund inomhusmiljö

Trots Stockholms höga bostadsstandard och goda boendemiljöer uppstår hälsobesvär i vissa byggnader. Stadens mål är att minska andelen personer som besväras av problem i inomhusmiljön särskilt i förskolor, skolor och äldreboenden.

En stad som växer

En växande stad ställer ökade krav på fler bostäder. Under mandatperioden planerar staden för 15 000 nya bostäder, varav en betydande del hyresrätter. En viktig åtgärd för att öka bostadsbyggandet är att påskynda arbetet med att ta fram detaljplaner. Tiden från start-PM till antagen detaljplan ska på sikt halveras jämfört med 2006.

Bostadsbyggnadstakten ska vara hög. Verksamhetsmålet har uppnåtts under året. Bedömningen baseras på att bostadsbyggandet håller en hög takt och att planberedskapen är fortsatt hög. Under mandatperioden har det hittills färdigställts fler än 15 000 bostäder i nyproduktion varav 40 procent är hyresrätter. Ett flertal insatser har gjorts under året för att säkerställa en långsiktig bostadsförsörjning i staden.

Fler än 15 000 färdigställda bostäder

Hittills under mandatperioden, från oktober 2006 till och med december 2009, har cirka 15 500 nya bostäder färdigställts, varav cirka 6 300 hyresrätter. Under samma period har staden markanvisat 11 400 nya bostäder. Under 2009 markanvisades över 4 000 bostäder, 28 procent fler än 2008. Den vikande konjunkturen har dock medfört att antalet påbörjade bostäder i nyproduktion minskat i landet med cirka 30 procent. I Stockholms stad var nedgången i bostadsbyggandet något mindre då cirka 2 700 nya lägenheter påbörjades vilket var en minskning med cirka 20 procent jämfört med föregående år.

Under våren beslutade kommunfullmäktige om "Stimulans för Stockholm" en rad stimulansåtgärder för att motverka lågkonjunkturen och långsiktigt stärka stadens ekonomiska utveckling och arbets-

marknad. "Stimulans för Stockholm" innebär att stadens omfattande investeringsprogram fullföljs och den planerade nivån för 2010 och 2011 upprätthålls och förstärks. Nyproduktion av bostäder tidigareläggs och omfattande upprustningsprogram i bostäder samt vård- och omsorgsboenden genomförs. Åtgärder har vidtagits för att snabba på processerna för den pågående nyproduktionen av bostäder i de kommunala bostadsbolagen.

Stockholm bygger för framtiden

Staden har en mycket god planberedskap. Stadsbyggnadsnämnden har sedan 2007 antagit eller godkänt detaljplaner innehållande cirka 14 700 bostäder och start-PM har godkänts för över 21 000 nya bostäder. Under hösten antogs ett åtgärdsprogram för att ytterligare stärka insatserna för att effektivisera planprocessen.

Den 26 november godkändes den nya översiktsplanen för Stockholms stad i stadsbyggnadsnämnden och överlämnades till kommunfullmäktige för beslut under 2010. I planen föreslås stadsbyggnadsstrategier för en hållbar tillväxt. Översiktplanen ska ge vägledning för framtidens bostadsbyggande i Stockholm och har vuxit fram bland annat genom en rad dialogaktiviteter. Till exempel anordnades en sär-

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Stimulera bostadsbyggandet

För att stimulera bostadsbyggande i privat regi har staden öppnat upp för lägre krav på medfinansiering av kommunala angelägenheter. Tomträttsavgälden vid nyupplåtelse har sänkts och staden ska i nära samverkan med byggherrar säkerställa att arbetet med detaljplaner fokuserar på projekt som kan realiseras i närtid.

skild ungdomsdag – Stockholm Speaks – med syfte att särskilt lyssna på ungdomars syn på framtidens Stockholm.

Hela Stockholm ska vara attraktivt

Ett varierat utbud av bostäder gör Stockholm till en attraktiv stad att leva och bo i. Av de markanvisningar som gjordes 2009 utgjorde 51 procent bostadsrätt/äganderätt och 49 procent hyresrätt. Utbyggnaden sker i såväl nya stadsutvecklingsområden som genom förtätningar i närförort och i ytterstaden. I stadsutvecklingsområdena Lindhagen-Nordvästra Kungsholmen, Hjorthagen/Värtan,

Norra station och Norra Djurgårdsstaden pågår och planeras en omfattande nyproduktion. Flera olika projekt växer också fram i anslutning till Stockholms vatten, som exempelvis området kring Bällstaviken och Ulvsundasjön samt vid Liljeholmskajen.

Under våren beslutade kommunfullmäktige att fastställa Vision Järva 2030. Järvalyftet är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvalyftet.

Ett attraktivt Stockholm

Målsättningen är att genom medverkan från boende och samverkan med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling. Under året har bland annat ett detaljplanearbete startat för nya Rinkebystråket för att förstärka dess karaktär och funktion som huvudstråk genom stadsdelen. Nya byggnader planeras och gatu- och torgmiljön får en ny gestaltning.

Indikatoruppföljning	KF-Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Antal färdigställda bostäder inkl. ombyggnader	3 750 st	5 539 st	Helt	
Antal färdigställda bostäder (varav i city)	250 st	127 st	Ej	
Antal markanvisade lägenheter	2 500 st	4 111 st	Helt	
Antal påbörjade bostäder, exkl. ombyggnader	3 750 st	2 673 st	Ej	
Antal påbörjade bostäder, exkl. ombyggnader (varav i city)	250 st	0 st	Ej	
Genomsnittlig tid från start-PM till beslutad detaljplan, enkelt planförfarande ¹	8 månader	13 månader	Ej	
Genomsnittlig tid från start-PM till beslutad detaljplan, normalt planförfarande ²	15 månader	24 månader	Ej	
Genomsnittlig tid från planbeställning till beslutad detaljplan, enkelt planförfarande	Mäts för första gången 2009	27 månader	-	
Genomsnittlig tid från planbeställning till beslutad detaljplan, normalt planförfarande	Mäts för första gången 2009	32 månader	-	

¹ Stadsbyggnadsnämnden har reviderat mätmetoden och förbättrat uppföljningen varför jämförelser med utfall som presenterats för tidigare år inte är möjligt.

² Se fotnot 3.

En sammanhållen stad

Staden ska vara drivande i processen för att öka framkomligheten i regionen och i samarbete med andra aktörer verka för en utbyggd väg- och kollektivtrafik i regionen. Stockholm ska vara en sammanhållen och levande stad. Arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och omgivande kommuner ska intensifieras.

Framkomligheten i regionen ska öka. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen grundar sig på den planering och mängd av åtgärder som genomförts under året och pågår i staden för att långsiktigt öka framkomligheten. Satsningar på nya tvärförbindelser med spårväg kombinerar en förbättrad framkomlighet och regional integration med miljöhänsyn. Genom Förbifart Stockholm kommer framkomligheten på sikt att öka.

Ökad framkomlighet genom nya spår och vägar

Staden fortsätter att arbeta aktivt för en ökad framkomlighet genom planering av en rad stora infrastrukturprojekt för att bland annat komplettera ringleden runt Stockholm. På sikt ger Norra Länken, E18 och Förbifart Stockholm kraftigt förstärkt kapacitet i regionens vägnät. Därutöver pågår planering för och genomförande av Citybanan, Slussen, Tvärspårväg City och tvärbanans förlängning. Där staden inte själv är huvudman sker planering i nära samarbete med bland annat Vägverket, Banverket och SL. Under hösten påbörjades Spårväg City, etapp som innebär en upprustning av den befintliga Djurgårdslinjen och förlängning av spåren från Norrmalmstorg till Sergels Torg. Etappen beräknas

vara klar i augusti 2010. Den färdigbyggda Spårväg City kommer att utgöra en förbindelse mellan Norra Djurgårdsstaden och Västra Kungsholmen.

Att flera stora projekt pågår samtidigt i staden kan försämra framkomligheten. Staden har arbetat intensivt för att minimera störningar i trafiken genom informationsinsatser, kapacitetsanalyser i samband med trafikomläggningar och granskning av trafikordningsplaner, det vill säga planer över trafikföringen i ett vägarbetsområde.

Arbetet med att öka framkomligheten har också bedrivits genom olika trimningsåtgärder, det vill säga mindre åtgärder inom befintligt vägområde. Under året har till exempel signalförbättringar och ombyggnad av trafiksignaler genomförts och ett system för prioritering av bussar, Pribuss, införts längs några stombusslinjer.

Förnyelse och underhåll av befintlig infrastruktur

Stora insatser har gjorts för förnyelse och renovering av stadens befintliga infrastrukturnät för att säkerställa funktionalitet och framkomlighet. Arbetet med renovering/ombyggnad av Slussen och Nord/Sydaxeln har drivits vidare under året. För Nord/Sydaxeln har etapp Centralbron/Tegelbacken

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

färdigstälts. Under året har renoveringen av Norrbro, som pågått under två år, avslutats och bron återinvigdes igen den 25 januari 2010.

Fler parkeringsplatser och förbättrad parkeringsövervakning

Under året har cirka femtio nya parkeringsplatser tillkommit. Parkeringsövervakningen har prioriterat arbetet med trafikfarliga och hindrande fordonsuppställningar, bland annat genom upplysning till trafikanterna och förbättrad övervakning längs stombusslinjer. Uppföljningen av nyckeltalet andelen rätt parkerade fordon, i september/oktober,

visade att 61,5 procent parkerade rätt i innerstaden, vilket är en förbättring med drygt 3 procentenheter jämfört med samma period föregående år.

Raka vägen

En cykelreseplanerare på stadens hemsida har lanserats under året för att underlätta för trafikanter att hitta bra cykelvägar. Satsningen på stadens cykelnät har fortsatt både genom underhåll av stadens befintliga nät och genom att nya cykelfält och cykelöverfarter har tillkommit. Under året har cirka 500 nya cykelparkeringsplatser anlagts och fyra nya offentliga cykelpumpar har tagits i bruk.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	20 km/h	19 km/h	Delvis	Utfall oförändrat i jämförelse med föregående år.
Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	32 km/h	31 km/h	Delvis	Utfall oförändrat i jämförelse med föregående år.
Nettotillskott av parkeringsplatser (st)	Öka	50	Helt	
Procentuell förlängning av restiden, Essingeleden	Oförändrad	-	-	Ingen uppgift – problem med mätutrustningen vid senaste mätning.
Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator	Oförändrad	-	-	Ingen uppgift
Procentuell förlängning av restiden, inre infarter	Oförändrad	-	-	Ingen uppgift
Procentuell förlängning av restiden, Södra Länken	Oförändrad	-	-	Ingen uppgift
Procentuell förlängning av restiden, tvärleder	Oförändrad	-	-	Ingen uppgift
Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter	Oförändrad	-	-	Ingen uppgift
Totala variationen i restid (min)	Tas fram 2009	-	-	Ingen uppgift

En stad med aktiv fritid

Kultur- och idrottslivet är viktiga faktorer för stadens attraktivitet. Stockholmarnas goda förutsättningar att kombinera ett aktivt storstadsliv med ett levande idrotts-, motions-, och friluftsliv är en viktig källa till folkhälsan. Stadens kulturverksamheter bidrar till ett fritt och öppet kulturliv med hög kvalitet, mångfald i kulturella uttryck, bredd i antalet aktörer och som är tillgängligt för alla.

Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottslivet. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras bland annat på att staden erbjuder möjlighet till att ta del av ett varierat kulturutbud av hög kvalitet. Staden har även ett stort utbud av idrotts- och motionsaktiviteter som riktas till alla stadens invånare men framförallt till unga, personer med funktionsnedsättning och äldre. Tillgängligheten till stadens kultur- och idrottsanläggningar förbättras kontinuerligt så att alla kan ta del av utbudet. Möjligheterna till idrott ska vara många och varierade. Barn och ungdomar ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadens arkiv ska vara tillgängligt för dagens stockholmare och framtida generationer.

Barn och ungdomar i fokus

Barn och ungdomars möjlighet till kulturupplevelser har varit prioriterade. Kulturskolans metoder och arbetssätt har vidareutvecklats inom exempelvis gruppundervisning, samarbete och e-learning för att nå än fler elever. Den utåtriktade verksamheten har inneburit ett stort antal föreställningar, konserter och vernissage. Kulturskolan har genomfört

närmare 1 000 arrangemang för en publik på cirka 96 000 personer.

Barn och ungas rätt till böcker på det egna modersmålet uppmärksammas särskilt genom att det statliga inköpsstödet för barn- och ungdomslitteratur avsätts till att bygga upp basbestånd på biblioteken på de största av våra "icke-svenska" språk.

Satsning på läsande

Biblioteken ska finnas där människor rör sig. Under året öppnade de första Tunnelbanebiblioteken i Högdalen och vid Stureplan. Biblioteket vid Stureplan är det första i sitt slag och vänder sig både till stockholmaren på språng och till den som vill söka en stunds avkoppling mitt i vimlet. Fokus ligger på läsinspiration och litteratur. Byggprojekt för nytt T-banebibliotek i Bredäng har pågått under hösten. Antalet öppethållandetimmar i biblioteken på söndagar har ökat och antalet besökare på söndagar har ökat med cirka 14 procent till 217 000. Nya verksamhetsformer med ökad delaktighet som språkcaféer och litteraturcirklar lockar nya besökare. Till exempel har ett språkcafé för flyktingmammor med barn startats i Spånga. Biblioteket på nätet har förbättrats när det gäller information och

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Unga konstintresserade

Liljevalchs "Ung vårsalong" och serieteckningstävlingen som arrangerades i samband med Jan Häftströms utställning Mörkrets hjärta har varit effektiva metoder för att nå en ung konstintresserad publik. Den riktigt unga publiken har nåtts framgångsrikt under utställningen IKEA på Liljevalchs genom pedagogisk verksamhet för åldersgruppen 3-13 år.

tillgänglighet och når 40 procent fler unika besökare.

Stort, varierat utbud med hög kvalitet

En mängd utställningar och program har erbjudits stockholmarna. Besöksiffrorna har varit särskilt goda på Liljevalchs konsthalls utställningar och på Stadsmuseets utställningar och vandringar. Festivalverksamheterna har, trots vädret och trots att lågkonjunkturen märkts av i färre sponsorsamarbeten än tidigare, varit framgångsrika både publikt och medialt och nationaldagsfirandet har höjt nivån med ytterligare samarbetspartners. Stockholms stadsteater är för närvarande Skandinavien mest framgångsrika dramatiska teater. Beläggningen under året var, om Parkteaterns föreställningar exkluderas, exceptionellt höga 92,5 procent. Biljettintäkterna var bästa året i teaterns historia och när det gäller antalet besökare så var det näst högsta antalet någonsin.

Den 1 januari 2010 blev Stockholm Europas första miljöhuvudstad. Detta uppmärksammades på flera sätt under nyårsaftonen. Globen belystes med grönt ljus och på Skansen ingick staden i det traditionella nyårsfirandet. Finansborgarrådet Sten Nordin talade på Skansen och stockholmarna kunde lämna gröna nyårslöften via sms eller webbplatsen stockholm.se. SVT, som sände direkt från nyårsfirandet uppmärksammade de gröna nyårslöftena genom intervjuer med personer ur publiken. Även TV 4 och Radio Stockholm uppmärksammade nyårslöftena.

Tillgänglighet och mångkulturellt arbete

För att öka tillgängligheten till lokaler, i databaser och på webben samt genom bemötandet har ett

flertal insatser genomförts. Bland annat har tillgängligheten i Stadsbiblioteket ökat genom förbättrade entréer och dörrar. I Kulturhuset har hiss till Eko-tekets scen installerats och inom Kultur för de unga har ett särskilt utbud för barn med funktionsnedsättning presenterats. Till Stadsmuseets Torget – ett lekrum för barn har ett flertal personer med mångkulturell bakgrund engagerats som torgetvärdar och pedagoger som har tillfört sina olika kulturers berättelser och sagor. Kultur Direkt, en organisation för marknadsföring och biljettförmedling för det fria kulturlivet, har startat med hemsida och biljettkontor i Kulturhuset. Stadsarkivets arbete med att öka tillgängligheten till arkivinformationen genom en blandning av personlig service, ökad digitalisering och ett pedagogiskt förhållningssätt har haft högsta prioritet. Under året har antalet stockholmare som fått efterfrågad information av stadsarkivet ökat till cirka 240 000, en ökning med nästan 30 procent jämfört med 2008.

Lokalt kulturutbud

Tillgängligheten till det lokala kulturutbudet ökar. Stadsdelsnämnderna har erbjudit barn, ungdomar, vuxna och äldre kulturupplevelser samt anordnat lokala kulturarrangemang i samverkan med föreningslivet och näringslivet. Bland annat har konserter, teater- och dansföreställningar samt museibesök erbjudits.

Stadens idrottsanläggningar

Utbyggnad och utveckling av anläggningar för idrottsverksamhet såväl inomhus som utomhus, liksom för friluftslivet, fortsätter. Ytterligare konstgräsplaner har anlagts, ridanläggningarna rustats och moderniserats, nya motionsspår har tillkommit

Världsarvet Skogskyrkogården

Skogskyrkogården finns med på UNESCO:s världsarvslista. Cirka 11 000 personer har besökt Visitors Center på Skogskyrkogården och drygt 4 000 personer har betalat för en guidad visning av världsarvet. Arbetet med att tillgängliggöra världsarvet har fortsatt under året. Hemsidan, www.skogskyrkogarden.se, som har haft 46 000 besökare kan numera erbjuda nedladdningsbara guider/kartor på sju språk.

liksom fler båtplatser. Tillgänglighetsaspekterna tas tillvara i alla dessa sammanhang.

Satsning på barns och ungas idrottande och jämställt idrottande

Barn och ungdomar är idrottsnämndens viktigaste målgrupp som nås direkt, via skolan eller i föreningslivet. Uppsökande aktiviteter gentemot barn och ungdomar har på flera sätt utvecklats, exempelvis genom att medverka på Ung08, samarbeta med skolor och skolsköterskor och inom ramen för Järvalyftet. Positivt är att antalet sålda ungdomskort har ökat från 806 kort 2008 till 1 941 kort 2009, det vill säga en ökning med drygt 140 procent. En av flera troliga förklaringar till detta är att förvaltning-

en inte längre tillämpar några begränsningar i de tider som ungdomar har möjlighet att träna vid sim- och idrottshallarna.

Samarbetet inom MåBra-Girls Only med Järvalyftet och involverade skolor i Järvaområdet har utvecklats under året. Ett flertal föreningar har medverkat i simhallarnas lovutbud och medverkat med prova-på aktiviteter på Ung08-festivalen.

Idrott och motion för alla

Alla ska kunna ta del av det stora utbud idrottsnämnden erbjuder. Därför fortsätter arbetet med att göra stadens idrottsanläggningar tillgängliga för alla besökare. Den största satsningen som gjorts under året är tillgänglighetsanpassningen av det

Stockholms Kulturfestival

Kulturfestivalen genomfördes för fjärde året och rönt stor uppskattning av de cirka 300 000 besökarna. Nytt för året var en "kulturmarknad" vid Sergels torg som blev ett lyckat försök som kommer att upprepas. Speciellt stor uppskattning visades också för temasatsningen Finland.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Antal besök i sim- och idrottshallar (avgiftsfinansierad verksamhet)	3 301 000	3 230 000	Delvis	
Antal besök vid stadens bibliotek	5 800 000	5 802 463	Helt	
Antal besök vid stadens kulturinstitutioner (Liljevalchs, Stadsmuseet, med Medeltids-museet, Kulturhuset och biblioteken inkl Kulturhusets bibliotek)	6 800 000	6 771 766	Delvis	
Antal elever som går i kulturskolans verksamhet på sin fritid	15 100	15 221	Helt	
Antal öppethållandetimmar vid stadens bibliotek	68 600 tim	65 491 tim	Delvis	
Antal öppethållandetimmar vid stadens kulturinstitutioner (Liljevalchs, Stadsmuseet, med Medeltidsmuseum, Kulturhuset och biblioteken inkl. Kulturhusets bibliotek)	69 400 tim	71 256 tim	Helt	
Antalet föreningsdrivna anläggningar	11 st	30 st	Helt	

gamla stenstallet vid Enskede ridanläggning.

En viktig målgrupp är inaktiva stockholmare. Kurser och gruppträning särskilt riktade till nybörjare har genomförts. Med ett utökat utbud inom gruppträningen har också antalet besökare ökat. Inom ramen för idrottsnämndens särskilda kursutbud; MåBra Girls Only, MåBra Kom i form, MåBra vikt och MåBra senior, har inaktiva fått ett extra stöd att komma igång med sin träning. Totalt har 272 personer deltagit i dessa kurser under året, varav 202 är ungdomar.

Vuxna personer med funktionsnedsättning har, utöver de aktiviteter som Farsta och Skärholmens sim- och idrottshall erbjuder sedan tidigare, nu också möjlighet att regelbundet spinncykla på Forsgrénas badet.

Under senare år har äldre kommit att bli en allt viktigare målgrupp för idrottsnämndens insatser. Stockholms samtliga 60–70-åringar har fått särskild information hemskickad inför höstterminen om vikten av att träna även som äldre och om simhallarnas tillgänglighet och utbud. Sim- och idrottshallarna Farsta och Åkeshov har anordnat särskilda friskvårdsdagar för äldre och Västertorps sim- och idrottshall har genomfört en MåBra-föreläsning riktad till äldre.

Simma säkert

Simsatsningen "Simma säkert" har under 2009 inneburit att skolsimmet utökats till 15 tillfällen i samtliga anläggningar och samtliga kurser har haft en extra simlärare från den lokala föreningen. Totalt har 4 897 skolelever genomgått skolsimmet. Den allmänna simskolan har haft drygt 20 500 simskolelever under året. Utbildning för simlärarna har fortsatt och sammanlagt har 150 personer utbildats i självskydd via Svenska Livräddningssällskapet (SLS).

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Antalet stockholmare som får efterfrågad information skyndsamt och korrekt (stadsarkivet)	176 000 st	240 000 st	Helt	
Nyttjandegrad av stadens idrottsanläggningar (ej fullstora hallar)	61 %	51,3 %	Delvis	Specialdistriktsidrottsförbundens nyttjande av matchblock under helger har inte utnyttjats fullt ut. Matchblocken kommer att minskas vilket ger utrymme för övriga att använda hallarna.
Nyttjandegrad av stadens idrottsanläggningar (fullstora hallar)	83 %	76 %	Delvis	Specialdistriktsidrottsförbundens nyttjande av matchblock under helger har inte skett fullt ut. Matchblocken kommer att minskas vilket ger utrymme för övriga att använda hallarna.
Stockholmarnas upplevelse av Stockholms idrottsliv	78 %	78 %	Helt	
Stockholmarnas upplevelse av Stockholms kulturliv	89 %	89 %	Helt	

En snygg och trygg stad

Det ska vara tryggt och säkert i det offentliga rummet. Belysningsprogram och klottersanering och städning av det gemensamma rummet är viktiga åtgärder för att skapa ett tryggare Stockholm.

Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Staden har en mycket hög ambition och bedömningen baseras på att det planeras och genomförs omfattande insatser inom stadens verksamheter för ett rent, vackert och tryggt Stockholm. Medborgarnas upplevelse av Stockholm som en ren, vacker och trygg stad har ökat jämfört med föregående års undersökning.

Stockholmarna gillar Stockholm

En medborgarundersökning som genomfördes under året visar att hela 85 procent anser att Stockholm erbjuder en stadsmiljö som är fin att bo och leva i. Cirka 60 procent upplever att Stockholm är en ren och välstädd stad. Ambitionshöjningen för ett renare Stockholm kommer att fullföljas. Stadens 24 timmarsgaranti omfattar både klottersanering, städning och tömning av papperskorgar. Garantin innebär att en beställning av sanering görs automatiskt när klotter eller fulla papperskorgar anmälts. Satsningen på att byta ut, komplettera och utöka utbudet av papperskorgar fortsätter och under året har 500 papperskorgar placerats ut längs huvudstråken på Norrmalm, Kungsholmen, Östermalm, i Vasastan samt Kungsträdgården och Berzeli Park. För att stärka insatserna för en renare och vackrare

stadsmiljö i ytterstaden planeras, med stöd av Järvalyftet och Söderortsvisionen och i dialog med bostadsföretag, en satsning för en renare och trivsammare ytterstad. För att rikta insatserna och göra rätt prioriteringar så har ett antal faktiska skräpmätningar genomförts i samarbete med Statistiska Centralbyrån på cirka 600 platser runt om i staden.

En stadsträdgårdsmästare leder utvecklingen av stadens offentliga rum. Ett stort antal nämnder har ansvar och påverkan på stadsmiljöns utformning varför stadsträdgårdsmästarens arbete inriktas på att finna gemensamma lösningar och förhållnings-sätt när det gäller policyfrågor inom park- och stadsmiljöområdet. Bland annat finns ett enhetligt blomsterprogram nu utformat för hela Stockholm där varje år har en egen blomfärg.

Förebyggande arbete för en trygg och säker stad

Inom staden pågår omfattande insatser för ökad trygghet. Det brottsbekämpande och brottsförebyggande arbetet är av stor vikt. Som ett led i detta arbete har stadens brottsförebyggande program reviderats. Under året har beslut också tagits i kommunfullmäktige om ett nytt säkerhetsprogram för Stockholms stad för åren 2009 till 2012. Säkerhetsarbetet ska bedrivas aktivt och förebyggande så

Inriktningsmål

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

att olyckor och oönskade händelser i största möjliga mån förhindras. Målet är att staden ska vara bättre rustad inför såväl vardagliga som extraordinära händelser.

I den medborgarundersökning som genomfördes under året uppgav nästan tre fjärdedelar av de tillfrågade att de ansåg att Stockholm är en trygg stad. Fler är nöjda med belysningen i den stadsdel där de bor jämfört med resultatet från 2008 års undersökning. Samtidigt har den upplevda otryggheten efter mörkrets inbrott ökat något. Därför fortsätter satsningarna på gatubelysningen för att

förbättra stadsmiljön. Under året har arbetet med att förbättra belysningen utmed parkvägar fortgått och ett antal motionsspår i Fagersjö, Älvsjö och Årstaskogen har fått ny eller kompletterande belysning. Ett samarbetsprojekt pågår tillsammans med Fortum med syfte att sprida trevnad och trygghet i staden. Under året har belysningsprojektet i Humlegården slutförts och åtgärder har påbörjats kring Mariatorget.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel invånare som känner sig trygga i sitt bostadsområde	58 %	58 %	Helt	
Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse	50 %	56 %	Helt	
Stockholmarnas nöjdhet med belysningen	59 %	64 %	Helt	
Stockholmarnas nöjdhet med renhållningen	54 %	60 %	Helt	
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	60 %	59 %	Delvis	
Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	47 %	58 %	Helt	
Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	100 %	95 %	Delvis	
Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende papperskorgar	100 %	95 %	Delvis	
Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende städning	100 %	80 %	Delvis	Utfallet oförändrat jämfört med 2008
Upplevelsen av Stockholm som tillgänglig stad	86 %	86 %	Helt	

En stad med valmöjligheter

Stockholmarna är vana att välja och ställer höga krav på kvalitet och valfrihet. Medborgarnas behov, intressen och möjligheter har stått i förgrunden när mål och ambitioner för stadens verksamheter formulerats i stadens budget.

Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras på att valfrihet införts inom fler områden under året och att valfriheten också ökat genom fortsatt utveckling av till exempel Jämför service och e-tjänster. Inriktningen är att stadens verksamheter, organisation och arbetssätt ska anpassas för att möta stockholmarnas val och förväntningar. Det är de enskilda medborgarna som är bäst lämpade att bestämma vilka vård- och omsorgsgivare de och deras familjer vill ha, vilken omsorgsform som bäst passar deras barn och vilken skola barnen ska gå i. Det är stadens ansvar att skapa och erbjuda en sådan flexibilitet. Arbetet med att vidareutveckla eller initiera nya områden för valfrihet fortsätter.

Fortsatt utökad valfrihet

Staden har under året arbetat aktivt för att ytterligare öka valfriheten för medborgarna. Valfrihet erbjuds inom flera verksamheter genom stadens valfrihetssystem, genom upphandling i konkurrens samt genom personalövertagande på marknadsmässiga villkor.

Den 1 juli infördes valfrihet inom området omsorg om personer med funktionsnedsättning. Det innebär att den enskilde efter att ha beviljats insats

inom boende, daglig verksamhet eller korttidsboende har möjlighet att välja utförare bland de verksamheter som staden driver själv eller som drivs av privata företag som staden har tecknat avtal med. Den 1 juli infördes också valfrihet inom dagverksamheter för äldre. De äldre som fått beslut om bistånd till boende alternativt dagverksamhet kan därmed välja utförare på motsvarande sätt.

Medborgarna erbjuds sedan tidigare valfrihetssystem inom förskola, skola, äldreomsorg (vård- och omsorgsboenden, hemtjänst, ledsagning och avlösning), personlig assistans, familjerådgivning för vuxna och sfi. Under året har en uppföljning skett av valfriheten inom vård- och omsorgsboenden. Av resultatet framgick bland annat att valfriheten för den enskilde har ökat och att det är lättare för små och nya företag att etablera sig samt att kostnaderna för vård- och omsorgsboenden inte har ökat. Den sammanfattande slutsatsen av uppföljningen är därför att staden kommit långt i att införa valfrihet inom vård- och omsorgsboenden, kanske till och med längst i landet enligt en inventering gjord av Stockholms Kommuner och Landsting. Detta betyder också att arbetet med att införa valfrihet inom vård- och omsorgsboenden nu kan anses färdigt och att det nu går in i en förvaltande fas. I november erhöll staden utmärkelsen "Sveriges kvalitets-

Inriktningsmål

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

kommun 2009”, bland annat med motiveringen att staden har en väl fungerande valfrihet inom äldreomsorgen. Juryn pekade också särskilt på Äldre direkt, och menade att båda är goda exempel på kvalitetsutveckling i kommunal verksamhet.

Av brukarundersökningar som genomförts under året framkom att brukarna inte alltid upplever sig tillräckligt informerade om de valmöjligheter som finns. Staden har därför arbetat aktivt med att informera brukarna om de valmöjligheter som finns när det gäller olika utförare för att den enskilde väl ska känna till alternativen för att kunna göra aktiva och kloka val, vilket är en viktig del för att kunna erbjuda valfrihet och mångfald. Informationen ska vara lättillgänglig och utformas efter respektive målgrupps förutsättningar och behov. Inom staden bedrivs arbete med att bland annat genomföra regelbundna riktade informationsinsatser, utveckla informationsteknik och utveckla möjligheterna att göra jämförelser mellan olika verksamheter. Genom införande av Jämför service på stadens hemsida och Äldre direkt via Kontaktcenter Stockholm har brukarnas möjlighet till information och valmöjligheter ökat.

Under året har förberedelser gjorts inför införandet av valfrihet inom socialpsykiatri den 1 januari 2010. Flera arbetsgrupper har bildats i detta arbete och utbildningar har genomförts med både beställare och utförare kring valfrihetssystemet. Valfriheten omfattar insatserna boendestöd, stöd-boende, gruppboende samt sysselsättning på arbetsverksamheter för personer med psykisk funktionsnedsättning. Den 1 januari infördes lagen om valfrihetssystem, LOV. Lagen innebär att de kommuner och landsting som vill kan utveckla system där medborgarna får välja mellan olika leverantörer

inom äldreomsorg, handikappomsorg och hälsovård. Genom att tillämpa LOV vid upphandling av privata utförare till stadens valfrihetssystem främjas mångfalden av utförare genom att det blir enklare för nya och mindre företag att etablera sig vilket i sin tur ökar utbudet av den enskildes valmöjligheter. En centralupphandling av tio vård- och omsorgsboenden har genomförts under året och planering för en centralupphandling av ytterligare tio vård- och omsorgsboenden pågår. Beslut har fattats om att staden ska använda LOV vid upphandling av hemtjänst samt boende och daglig sysselsättning enligt LSS.

Kontaktcenter Stockholm service och information

Staden satsar stort på digitala tjänster för att göra det enklare att ta del av stadens service och information. Kontaktcenter Stockholm har utvecklats mycket under året för att förbättra tillgängligheten och servicen för medborgare och företag. Från att i början av året i stort sett endast omfattat tjänsten Äldre direkt för svar om äldrefrågor har Kontaktcenter Stockholm utvecklats till att hantera även förskolefrågor, parkeringstillståndsfrågor, tillstånd för tillfälliga försäljningsplatser och innefatta kundtjänst för avfallsfrågor samt hantera fakturafrågor om tomträttsavgälder.

Jämför service – gör det enkelt att välja

Genom funktionen Jämför service, på stadens hemsida, har brukarnas möjlighet till information och valmöjlighet ökat. Här kan medborgarna göra jämförelser mellan olika verksamheter, kommunala och privata. Under året vidareutvecklades e-tjänsten Jämför service för att göra det ännu enklare att

hitta, jämföra och ta del av enkätundersökningar, kvalitetsredovisningar, och beskrivningar av stadens serviceutbud. Ett ledord i arbetet har varit att det ska vara enkelt att hitta och jämföra service på stadens hemsida. Ett stort arbete har lagts på att förenkla sökverktyget och presentationen av stadens utförare i jämför service. Det går nu att visa upp ett stort antal bilder och video från verksamheterna och med en integration med SL:s reseplaneringstjänst blir det också lätt att hitta dit. En fråga som medborgarna prioriterar när de väljer service är att kunna hitta de verksamheter som finns i närheten av bostaden. Därför har möjligheten att söka efter service utifrån en kartbild lagts till och även möjligheten att kunna visa upp den service som ligger närmast en viss gatuadress.

E-tjänster – enklare att vara stockholmare

Staden har under året lanserat en mängd e-tjänster för att förenkla för stockholmarna. Sedan i mitten av maj presenteras stadens e-tjänster samlat på hemsidan under "Hitta direkt" och det är möjligt att logga in med e-legitimation från startsidan. Under året har e-tjänster utvecklats för att bland annat att söka parkeringstillstånd, planera sin cykelresa, omsorgsdagboken (äldre och deras närstående kan följa beslut och planer inom äldreomsorgen), söka tillstånd för värmepump, registrera livsmedelsverksamhet, ansöka till vuxenutbildning, ansöka om barnomsorg inklusive följa sitt ärende och se köplacering samt en e-tjänst för enskilda och kommunala förskolor som ger dem möjlighet att se sin kö, anordnarwebben.

Personalövertagande

Intresset från medarbetarna att ta över verksamhe-

ter har fortsatt. Under året undantogs förskola från möjligheten till personalövertagande då en kartläggning och analys ska genomföras. Totalt har fem personalövertaganden genomförts, att jämföra med kommunfullmäktiges årsmål om 20. Samtliga personalövertaganden har skett inom stadsdelsnämndssektorn.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Medborgarnas upplevelse av valmöjlighet i de verksamheter där valfrihetssystem finns (förskola).	Mäts första gången 2009	80 %		
Antal genomförda personalövertaganden	20 st	5 st	Ej	Under året undantogs förskolan från möjlighet till personalövertagande.
Antal omsorgstagare som aktivt valt hemtjänst	Mäts första gången 2009	43 %		
Antal omsorgstagare som gjort ett aktivt val av vård- och omsorgsboende	Mäts första gången 2009	43 %		
Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val	100 %	47 %	Ej	
Antal kommunala hyresrätter i ytterstaden som friköpts och ombildats till bostadsrätter	–	3 831	Helt	Boende i hyresrätt i ytterstaden har haft möjlighet att ombilda till bostadsrätt.
Medborgarnas upplevelse av valmöjlighet i de verksamheter där valfrihetssystem finns (grundskolan)	90 %	90 %	Helt	
Medborgarnas upplevelse av valmöjlighet i de verksamheter där valfrihetssystem finns (äldreomsorg)	90 %	55 %	Ej	

En stad med fokus på kunskap

Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas Sveriges bästa förskola och skola. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap, lärande och omsorg står i fokus. Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap.

Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras framförallt på att betygsresultaten inom

både grundskola och gymnasieskola återigen har förbättrats jämfört med tidigare år. Dessutom har andelen förskollärare ökat.

Inriktningsmål

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

FÖRSKOLA

Fortsatt utbyggnad

Det genomsnittliga antalet inskrivna barn i förskolan ökade med cirka 2 000 mellan 2008 och 2009 till cirka 45 000 barn. Under perioden 2005 till 2009 har antalet inskrivna barn ökat med mellan fem och sex procent per år. Den kraftiga ökningen har ställt stora krav på en snabb och effektiv utbyggnad. Andelen enskilt driven förskola är cirka 35 procent.

Ny förskoleplan

I mars beslutade kommunfullmäktige om en ny förskoleplan. Förskoleplanen talar om hur staden vill styra förskoleverksamheten på sikt, hur den utvecklas och vilken inriktning staden vill ge förskolan. Förskoleplanen betonar förskolans pedagogiska uppdrag med särskilt fokus på språkutveckling, läsning och matematik. Förskoleplanen understryker förskolans roll som det första steget i det livslånga lärandet. Tillsammans med läroplanen och

andra styrdokument för förskolan utgör förskoleplanen en god grund för arbetet med att skapa en förskola i världsklass. I förskoleplanen förtydligas även förskolläraernas roll för det pedagogiska arbetet i förskolan. Förskoleplanen omfattar såväl kommunala som enskilt drivna förskolor och ska så långt möjligt vägleda familjedaghem och öppen förskola.

Ny metod för självvärdering

Under året har en ny metod för självvärdering arbetats fram för förskolan. Självvärderingen riktar in sig på läroplanens mål om utveckling och lärande.

Andelen förskollärare ökar

Andelen förskollärare har ökat från 42 procent till 45 procent i den kommunala förskolan. Satsningen på att vidareutbilda barnskötare till förskollärare har fortsatt under året. Staden har även deltagit i det statliga förskolelyftet.

GRUNDSKOLA

Under hösten gick cirka 74 000 elever i grundskolan, en ökning med cirka 500 elever jämfört med hösten 2008. Av eleverna väljer cirka 58 000 en kommunal grundskola och cirka 16 000 ett fristående alternativ eller en skola i annan kommun. Andelen elever som väljer ett fristående alternativ eller en skola i annan kommun fortsätter att öka. I januari 2009 fanns det 147 kommunala grundskolor och 88 fristående grundskolor i staden. Andelen elever som genomför sin skolgång i fristående alternativ motsvarar drygt en femtedel av antalet stockholmselever. För att möta det minskade elevunderlaget samverkar stadens olika verksamheter för att anpassa strukturer och system till de nya förutsättningarna. Exempel på skolor som byggs för att "växa i" är Sjöstadsskolan i Hammarby sjöstad där lokalerna anpassas för att först kunna inrymma de stora småbarnskullarna och sedan anpassas för grundskoleverksamhet vart efter barnen växer.

God kunskapsutveckling

Resultaten inom grundskolan visar på en god kun-

skapsutveckling. Sammantaget har grundskolan visat på resultatförbättringar jämfört med 2006 när det gäller elevernas lärande. I många fall är resultaten de bästa sedan det nya betygssystemet infördes 1996. Andelen grundskoleelever som nått målen i alla ämnen har ökat till 77,0 procent, vilket är en ökning med 2,6 procentenheter sedan 2006. Andelen behöriga till gymnasieskolan ligger i princip på samma nivå 2009 som den gjorde 2006. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat från 218,8 år 2006 till 222,9 år 2009.

Särskilt positivt är att de skolor som de senaste två åren haft låga resultat har under 2009 haft en tydlig resultatförbättring. Andelen behöriga elever till de nationella programmen har ökat från 47,7 procent 2007 till 55,2 procent 2009, för den skola som har lägst andel behöriga. Andelen som nått målen i samtliga ämnen har ökat från 25,0 procent 2007 till 30,0 procent 2009. Och för den skola som har det lägsta meritvärdet så har detta ökat från 144,8 år 2007 till 158,0 år 2009.

Skolverkets statistik över den kommunala grundskolans resultat

	Stockholms stad		Storstäder	Riket
	2008/09	2007/08	2008/09	2008/09
Läsår				
Genomsnittligt meritvärde	222,9	221,7	207,4	212,3
Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan	89,1 %	88,3 %	85,3 %	88,2 %
Andelen som ej uppnått målen i ett ämne	8,2 %	10,2 %	8,8 %	8,0 %
Andel elever som ej uppnått målen i ett, flera eller alla ämnen	23,1 %	26,2 %	27,6 %	23,8 %

Skolor på väg mot världsklass

Kunskapsutvecklingen fortsätter. Under året har arbetet med att nå en skola i världsklass utvecklats och en strategi för skolutveckling har tagits fram där mål, uppdrag, hot/möjligheter och styrkor/svagheter för grundskolorna har tydliggjorts. Ett verktyg för skolutveckling har tagits fram för att identifiera vilka specifika insatser som leder till ökade resultat, så att insatserna kan styras om från mer generella insatser till mer riktade. Verktøget är en modell för att fastställa hur stadens samtliga skolor utvecklas.

Stockholms grundskolor är mitt i en process för att övergå till digitala rutiner som förbättrar möjligheten för alla skolor att registrera frånvaro, elevens

läsutveckling, utvecklingsplaner med skriftliga områden och åtgärdsprogram med pedagogisk utredning. Därmed samlas all elevdokumentation på ett ställe, vilket underlättar för alla berörda att ta del av dokumentationen. Under året har i stort sett samtliga skolor använt någon eller några moduler i Stockholms skolwebb. Nära 90 procent av skolorna registrerade sina läsutvecklingsscheman, LUS, i skolwebben. Under året har en omfattande fortbildningsinsats inom området informations- och kommunikationsteknik startat. Insatsen omfattar alla kommunalgrundskolor och syftar till att höja kompetensen på området för att bättre kunna möta elevernas olika lärostilar samt erbjuda en mer varierande undervisning.

GYMNASIESKOLA

Under 2009 har cirka 26 800 elever gått i gymnasial utbildning, vilket är cirka 400 fler än 2008. Andelen elever i fristående gymnasieskolor är fortfarande cirka 36 procent.

Långsiktig trend fortsätter

Den långsiktiga trenden med en ökning av andelen elever av dem med slutbetyg som även erhåller grundläggande högskolebehörighet fortsätter och är nu 91 procent. Det är även positivt att betygsmedelvärdet ligger på en hög nivå, 15,1, och att en liten ökning jämfört med förra årets nivå 15,0 kan noteras. Avvikelsen från det generella sambandet mellan grundskole- och gymnasiebetyg har även minskat till 0,4 betygspoäng, vilket är den lägsta avvikelsen på sju år.

Andel gymnasieelever med godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut, exklusive IV-programmet, och andelen elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i gymnasiet överträffar båda kommunfullmäktiges mål.

Entreprenörskap

I samarbete med företaget MeUniversity har ett treårigt utvecklingsprojekt inom entreprenöriellt lärande inletts vid gymnasieskolorna Kärrtorp och Thorildsplan. Undervisningen vid Ross Tensta gymnasium, Scengymnasiet, Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium och Globala gymnasiet motsvarar sedan tidigare väl av de kriterier som gäller för entreprenöriellt lärande.

Skolverkets statistik över den kommunala gymnasieskolans resultat

	Stockholms stad		Storstäder	Riket
	2008/09	2007/08	2008/09	2008/09
Läsår				
Genomsnittligt betygspoäng	15,1	15,0	14,5	14,1
Andel godkända i kärnämnen sv, ma, eng inom NV/SP/T, %	98	97	98	98
Andel godkända i kärnämnen inom övriga program, %	86	85	84	85
Andel med grundläggande högskolebehörighet %	91	89	90	90

Vid gymnasiesärskolan på Kista gymnasium är entreprenörskap väl integrerat i undervisningen.

Spetsutbildningar

I januari beslutade Skolverket att Globala gymnasiet var en av de 10 skolor i den första försöksomgången som beviljades deltagande i försöket med spetsutbildningar. Första klassen togs in i augusti. Ytterligare fyra av stadens gymnasieskolor ansökte om att få starta i omgång två. Ingen av dessa beviljades deltagande i det statliga försöket. Skolorna kommer dock att erbjuda motsvarande utbildningar som specialutformade program.

Fokus på europafrågor

I samband med valet till Europaparlamentet och Sveriges ordförandeskap i EU har skolorna erbjudits möjligheter till ökad kunskap om Europa och europafrågor genom en seminarieserie arrangerad i samarbete med ett flertal intressenter, bland annat Europaparlamentet, EU-upplysningen och Stockholmsregionens Europakommitté. I april samlades 300 ungdomar från 32 länder i Stockholm för Europeiska ungdomsparlamentets årliga session i Stockholm. I samband med detta arrangerades workshops för deltagande lärare och stockholmslärare.

SÄRSKOLA

Som ett led i arbetet att i ökad utsträckning arbeta inkluderande och möta varje elevs behov inom närområdet inkluderas särskoleeleverna i ordinarie klass eller genom inrättande av egna särskilda undervisningsgrupper. I syfte att höja kvaliteten inom grundsärskolan har ett arbete med kravnivåer inletts. Kursplanemålen har konkretiserats för att

underlätta bedömningen och för att underlätta arbetet med individuella utvecklingsplaner. Målet är att utveckla likvärdiga bedömningar så att de individuella utvecklingsplanerna utvecklas till fokus på kunskapsutvecklingen och inte endast på det sociala samspelet.

VUXENUTBILDNING OCH SFI

Resultaten inom den gymnasiala vuxenutbildningen har legat på samma nivå de senaste två åren, cirka 75 procent av dem som fullföljer en kurs eller flera uppnår godkänt resultat. Inom den grundläggande vuxenutbildningen fick 75 procent godkända betyg, vilket är en minskning med en procentenhet från förra året. Emellertid har ett betydande lyft i resultatnivån gjorts från läsåret 2006/2007, då andelen godkända resultat låg på 63 procent. Den förbättrade resultatnivån är bland annat ett resultat av det genomförda läs- och skrivprojektet. Att resultaten de senaste två läsåren är på ungefär samma nivå

visar att extra insatser för denna studerande grupp behövs. I syfte att förbättra resultaten ytterligare har det under året införts krav att alla nya studerande inom den grundläggande vuxenutbildningen ska genomgå en ordentlig introduktion till det svenska skolsystemet samt få kunskaper i studieteknik. Vidare har krav införts på att kurserna inom den grundläggande delen måste vara lärarledda till 75 procent och pågå under minst 20 veckor. Även resultaten inom svenskundervisning för invandrare, sfi, har förbättrats och målet för indikatorn nås.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel barngrupper (1–3 år) med fler än 14 barn	13 %	16,9 %	Delvis	8 av 14 stadsdelsnämnder uppfyller sina nämndmål.
Andel barngrupper (4–5 år) med fler än 18 barn	19 %	14,4 %	Helt	
Andel förskollärare	43,5 %	45 %	Helt	
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	Måts första gången 2009	79 %		
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	3 st	Delvis	
Resultatet av enheternas självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskola	Måts första gången 2009	3,04 (av 6)		
Andel behöriga lärare i grundskolan	83 %	83 %		Utfall avser 2008. Ny statistik i april.
Andel elever i år 9 med behörighet till de nationella programmen	90 %	89 %	Delvis	

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel elever i år 9 som uppnått målen i alla ämnen, vid vårterminens slut	76 %	77 %	Helt	
Andelen elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i år 5	85 %	75 %	Delvis	Ny beräkningsmodell baserad på godkänd i samtliga delprov. Vilket är ett högre krav än tidigare. Resultatet påverkas och hamnar cirka 15 % lägre.
Andel elever som uppnått LUS-punkt 15 i årskurs 3	75 %	76 %	Helt	
Andelen elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i år 9	80 %	85 %	Helt	
Ogiltig frånvaro i grundskolan	5 %	3,5 %	Helt	
Andel behöriga lärare i gymnasieskolan	82 %	81 %		Utfall avser 2008. Ny statistik i april.
Andel gymnasieelever med godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut (exkl. IV-programmet)	65 %	67 %	Helt	
Andelen elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i gymnasiet	91 %	93 %	Helt	
Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan	6 %	7,2 %	Ej	
Andel godkända sfi elever efter ett år	35 %	36 %	Helt	
Andel elever med grundläggande behörighet till högskola och universitet	90 %	92 %	Helt	

En stad med omsorg

Omsorgen ska präglas av trygghet, värdighet och respekt för den enskildes önskemål. Verksamheten ska fokusera på god kvalitet. System för att stärka valfriheten har införts och kommer att införas.

Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka – trygghet, värdighet och valfrihet ska prägla hela omsorgen. Verksamhetsmålet har liksom 2008 delvis uppfyllts under 2009. Det är dock fler näm-

der som anser att målet uppnåtts 2009 i jämförelse med 2008. Det är också en större andel indikatorer som uppfyller kommunfullmäktiges mål jämfört med 2008. Detta är en mycket positiv trend.

Inriktningsmål

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

ÄLDREOMSORG

Valfriheten ökar

Ett valfrihetssystem för de drygt 1 300 som har dagverksamhet infördes vid halvårsskiftet 2009. Inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende finns sedan tidigare system för valfrihet. Stadsdelsnämnderna har informerat brukare om kundvalsmodell och tillgängliga utförare.

Högre kvalitet och större inflytande

Stadsövergripande brukarundersökningar genomfördes för första gången 2008. Resultaten kan jämföras dels mellan utförarenheter och dels mellan stadsdelsnämnder. Andelen nöjda omsorgstagare uppgick under året till 81 procent inom både hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Kommunfullmäktiges mål om 79 procent uppnåddes därmed och resultatet är en förbättring med två procentenheter i jämförelse med 2008.

Stadens äldreombudsman och äldreinspektörer finns organiserade inom äldreutskottet. Äldreom-

budsmannens arbetar dels med att ge råd, stöd och vägledning och dels med att ta tillvara synpunkter från äldre och anhöriga och föra dessa vidare till beslutsfattare och ansvarig personal. Äldreinspektörerna följer upp och redovisar kvaliteten från biståndshandläggning till utförda insatser. Äldreombudsmannen och äldreomsorgsinspektörerna har en oberoende ställning i förhållande till de verksamheter som granskas.

Matens betydelse för välbefinnandet

Även för upplevelsen av maten och måltidssituationen genomfördes en stadsövergripande undersökning om brukarnas nöjdhet för första gången 2008. Andelen nöjda 2009 är 71 procent vilket är en förbättring med en procentenhet i jämförelse med 2008. Däremot uppnås inte kommunfullmäktiges mål på 72 procent nöjda brukare.

Staden har genomfört kompetenshöjningar inom bland annat livsmedelslagstiftning och praktisk

matlagning för personal som kommer i kontakt med mat och måltider. Kostenheten, som är organiserad under äldrenämnden, har genom regelbundna nätverksträffar verkat för samverkan och utbyte med stadsdelsförvaltningarna där stimulansprojekt inom området bedrivs.

Utbildningsgraden har ökat

Kommunfullmäktiges mål om att 87 procent av omsorgspersonalen ska ha grundutbildning uppfylldes inte under året då 85 procent av personalen hade en grundutbildning. Det har genomförts en rad utbildningsinsatser under året, många för att öka medarbetarnas kompetens. Förutom 122 grundutbildningar har högskoleutbildningar för 101 personer genomförts inom områdena demenskunskap, anhörigstöd och ergonomi. Äldreförvaltningen har i samarbete med Stiftelsen Äldrecentrum genomfört seminarierier kring aktuell äldreomsorgsforskning. Biståndshandläggare och chefer är två andra grupper som det genomförts riktade utbildningsinsatser för.

Ett aktivt liv

För att förbättra de äldres hälsa och livskvalitet har flera olika aktiviteter genomförts. Antalet träff-

punkter för äldre har ökat från 30 till 36 under året och samtliga stadsdelsnämnder erbjuder dagsutflykter för äldre, vilka varit välbesökta och uppskattade. Staden har i olika former uppmuntrat och utvecklat samarbetet med frivilligorganisationerna. Införandet av vaktmästarservice för äldre har förbättrat möjligheterna att klara sig i hemmet.

Stöd till anhörigvårdare

Liksom 2008 har de anhörigas upplevelse av det stöd de får undersökts under året. Nöjdheten har ökat kraftigt mellan åren, från 60 till 71 procent. Spridningen för hur detta upplevs varierar mellan drygt 50 och nära 90 procent. Under året har nämnderna genomfört flertal informationstillfällen för anhöriga samt arrangerat anhörigcirkel och stödsamtal under året. Olika former av avlastning, som avlösning och avlastningsplats, har varit andra sätt att underlätta för den anhörige.

Handbok för kost

Kostenheten har färdigställt handboken "Mat för äldre, råd och rekommendationer för Stockholms stads äldreomsorg" som förtydligar stadens kostpolicy. Den har spridits till olika målgrupper och verksamheter och även delats ut vid utbildningar, mässor och anhörigdagar.

STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Kvalitet

Under året har för första gången en stadsövergripande brukarundersökning genomförts där det är möjligt att jämföra kvaliteten, dels mellan utförare och dels mellan stadsdelsnämnder. Undersökningen avser samtliga personer med insatserna LSS-boende

för vuxna och barn, daglig verksamhet samt korttidshem och den viktade nöjdheten för dessa verksamheter är 88 procent. Nöjdheten per verksamhet är för LSS-boende 85 procent, daglig verksamhet 89 procent samt 90 procent för korttidshem.

Stadens funktionshindersombudsman och funktionshindersinspektörer finns organiserade inom socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Funktionshindersombudsmannens uppgift är bland annat att förmedla kunskap till nämnder och styrelser och ge förslag på förbättringar, lämna information och råd till personer med funktionsnedsättning samt att bevaka lagstiftning, stadens policy och riktlinjer. Stadens funktionshinderinspektörer granskar verksamhet som bedrivs för personer med funktionsnedsättning med syfte att förstärka målgruppens möjlighet till självbestämmande och delaktighet.

Utbildning inom verksamheten

Medarbetare inom både myndighetsutövning och utförarenheter har deltagit i utbildning om bland annat handledning, rättspraxis samt kost och hälsa. Inom utförarenheterna fortsätter kompetensutvecklingen genom att personal erbjuds utbildning inom projektet Carpe. Utbildningar har genomförts

inom ramen för Samlas-projektet om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Inflytandet ökar för brukarna

Gemensamt för stadens verksamheter är ett individriktat arbetssätt som utgår ifrån den enskildes behov. Stor vikt läggs vid den enskildes delaktighet och inflytande för att öka dennes självständighet. Brukarens och företrädarens upplevelse av inflytande i planeringen följs upp genom samtal och enkäter. Arbetet med individuella genomförandepaner för personer med funktionsnedsättning som har en insats har fortgått under året.

Utbyggnad av boenden

Under året har 55 nya omsorgslägenheter tillkommit vilket innebär att stadens mål om 100 nya lägenheter inte uppnås. I söderort har 42 av de 55 lägenheterna tillkommit. Åtta nya lägenheter har tillkommit i västerort och fem i innerstaden.

Valfrihet

Inom hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans finns sedan länge valmöjligheter för den enskilde och vid halvårsskiftet infördes en valfrihetsmodell för boende och daglig verksamhet enligt LSS. Biståndshandläggarna har inom ramen för kundvalsmodellen informerat och uppmuntrat den enskilde att göra ett aktivt och väl underbyggt val av utförare.

INDIVID OCH FAMILJEOMSORG

Bussutredningen

I mars redovisades slutrapporten från Bussutredningen, barnuppdraget i Stockholms socialtjänst. Utredningen har fokuserat på fem utvecklingsområden; rättsäkerhet i myndighetsutövningen, utbyggd efterfrågan på öppenvårdsinsatser, familjevården, resultat- och verksamhetsuppföljning samt stadsgemensam kompetensutveckling. Rapporten har till stor del legat till grund för analyser, slutsatser och socialtjänstens arbete under året.

Rättsäkerhet i myndighetsutövningen

Kvaliteten och rättsäkerheten i både utredningar

och verksamheten har höjts under året genom ett ökat användande av kunskapsbaserade metoder i utredningar och dokumentation. Den enskildes inflytande över utredningsprocess och utformning av insatser ökar genom införandet av BBIC, Barns behov i centrum, DUR, Dokumentation, Utredning och Resultat, ASI, Addiction Severity Index. I utredningar av vuxna med missbruksproblematik används ASI i stor utsträckning. Registreringen av utredningarna skiljer sig åt mellan stadsdelarna vilket gör att kommunfullmäktiges indikator inte kan bedömas. Andelen strukturerade utredningar är högre än det uppmätta värdet eftersom utfallet

Stadsgemensam kompetensutveckling

Under hösten har en stadsgemensam kompetensutveckling för socialsekreterare startats i samarbete med Ersta-Sköndal högskola för att ge fördjupad teoretisk kunskap om barns behov.

mäter andelen av alla ärenden, även de där den beroendeinriktade metoden inte är tillämplig.

Förebyggande- och öppenvårdsinsatser

Insatser inriktar sig fortsatt på att tidiga insatser i den enskildes hemmiljö är att föredra ur såväl ett individuellt perspektiv som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Insatserna för barn och ungdomar har inriktats på detta för att så långt det är möjligt undvika placering på institution eller annan extern insats. Efterfrågan på öppenvårdsinsatser ökar i takt med att utbudet blir mer varierat.

Hemlösa

Staden har under årets alla nätter kunnat leva upp till tak-över-huvudet-garantin. Uppföljning har för året visat en minskad beläggning jämfört med tidigare år. Den lägre beläggningen samt antal individer kan bland annat förklaras med att stadens hemlöshetsjour tillsammans med stadsdelsnämnderna och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden lyckats få fler personer vidare från akutboenden till andra boendeformer. Uppdraget är att skapa ett varaktigt boende för hemlösa och under året har detta resulterat i:

- 323 personer i stödboende
- 167 personer i träningsboenden
- 24 personer i familjehem
- 142 personer i försöks- och träningslägenheter
- 148 personer har under året övertagit sitt kontrakt.

Arbetet med att förebygga vräkningar har fortsatt genom samarbete med hyresvärdar och kronofogdemyndigheten. Staden har även boendestödjare och uppsökare, vilka är en betydande del av det förebyggande arbetet för att undvika vräkningar.

Kvinnofrid och hedersrelaterat våld

Stockholms stads program för kvinnofrid har införts. En insats är utbildning vid Uppsala universitet om att bemöta/hjälpa våldsutövande män. Kriscentrum har tagit emot 88 kvinnor och 81 barn under året. 75 kvinnor har flyttat ut från verksamheten varav 12 tillbaka hem till mannen och resten till fredat boende.

Hedersrelaterat våld

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har under året haft sex boendeplatser på kris och utredningscenter; för unga kvinnor; Kruton, som utsatts för hedersrelaterat våld. Under året har 38 flickor bott på Kruton för kortare eller längre tid. Stadsdelsnämndernas placeringarna har ökat något i förhållande till föregående år.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel brukare som är nöjda med service och bemötande hos Äldre direkt	Måts första gången 2009	81 %	-	
Andel omsorgspersonal med grundutbildning (äldreomsorg)	87 %	85 %	Delvis	
Andel över 75 år som erbjudits förebyggande hembesök	Måts första gången 2009	76 %	-	
Andelen nöjda omsorgstagare (äldreomsorg)	79 %	81 %	Helt	

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Anhörigas upplevelse av hur anhörigstödet fungerar	61 %	71 %	Helt	
Antal besök på öppna dagverksamheter för äldre	Mäts första gången 2009	14 653 besök	-	
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL, exkl. de som frivilligt kvarstår i kö i avvaktan på ett valt boende (äldreomsorg)	0 st	0 st	Helt	
Antal ej verkställda domar (äldreomsorg)	0 st	5 st	Ej	
Antal stadsdelsnämnder som erbjuder dagsutflykter för äldre	14	14	Helt	
Antal äldre som fått hjälp i form av vaktmästarservice	2 533	7 100	Helt	
Antal öppna dagverksamheter för äldre	30	36	Helt	
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet	Mäts första gången 2009	80 %	-	
Upplevelsen av maten och måltidssituationen	72 %	71 %	Delvis	
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL (stöd- och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	51 st	Ej	
Antal ej verkställda domar (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	1 st	Delvis	
Antal nyttillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 st	55 st	Ej	
Nöjda brukare (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Mäts första gången 2009	88 %	-	
Andel barn och unga som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använt narkotika	Mäts 2010	-	-	
Andel barn och ungdomar som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	Mäts 2010	-	-	

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Andel barn och ungdomar som i Stockholmsenkäten uppger att det inte använder tobak	Måts 2010	-	-	
Andel unga som i Stockholmsenkäten uppger att de är storkonsumenter av alkohol	Måts 2010	-	-	
Antal hemlösa	Måts 2010	-	-	
Berusningsdrickandet bland unga enligt Stockholmsenkäten	Måts 2010	-	-	
Andel av kostnader för individ- och familjeomsorg, barn och ungdom som används till förebyggande insatser	Måts första gången 2009	8,6 %	-	
Andel av utredningar där strukturerade kunskapsbaserade metoder för utredning av vuxna med missbruksproblematik används	75 %	46,6 %	-	I många utredningar är metoderna inte tillämpliga. Olika rutiner för registrering innebär att utfallet är osäkert och indikatorn ej bedöms.
Andel barn och unga i biståndsbedömd öppenvård (IoF)	70 %	76,7 %	Helt	
Andel befintliga familjehem med grundutbildning	35 %	49,4 %	Helt	
Andel genomförandeplaner för biståndsbedömda insatser inom IoF, socialpsykiatri	100 %	53,5 %	Ej	
Andel nya familjehem med grundutbildning	100 %	59,2 %	Ej	
Andel vuxna i biståndsbedömd öppenvård (IoF)	70 %	48,7 %	Ej	
Antal ej verkställda beslut enligt LSS (individ- och familjeomsorg).	0 st	0 st	Helt	
Antal ej verkställda beslut enligt SoL (individ- och familjeomsorg)	0 st	15 st	Ej	
Antal ej verkställda domar (individ- och familjeomsorg)	0 st	2 st	Delvis	
Tak-över-huvudet-garantin (IoF)	100 %	100 %	Helt	

Staden som arbetsgivare

Stockholms stad är en av landets största arbetsgivare. Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. Det är därför angeläget att staden är, och fortsätter att vara, en attraktiv arbetsgivare.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen baseras framförallt på att stadens medarbetare blivit både friskare och nöjdare under året.

Friskare och nöjdare medarbetare

För andra året i rad erbjöds samtliga tillsvidareanställda att svara på stadens medarbetarenkät. Svarefrekvensen blev 80 procent och medarbetarna gav staden som arbetsgivare ett högre betyg än föregående år. Högst betyg fick frågeområdena trivsel och medarbetarskap. I medarbetarenkäten mäts också Nöjd-Medarbetar-Index, NMI. Kommunfullmäktiges mål att NMI ska uppgå till 60 överträffades. I årets mätning ökade NMI från 59 till 62 av 100 möjliga poäng. Nöjdast är medarbetare inom infrastruktur och i förskola. Chefer och utrikes födda är mer nöjda än övriga medarbetare.

Staden har arbetat intensivt med att minska ohälsan. Kommunfullmäktiges mål om en sjukfrånvaro på 6,5 procent uppnåddes delvis. Sjukfrånvaron minskade från 7,7 procent till 6,8 procent av den avtalade arbetstiden. Det är framförallt den långa sjukfrånvaron som har minskat. Antalet sjukfall som överskrider 180 dagar har nästan halverats under året. Frisknärvaron uppgick till 38 procent, vilket är

nära kommunfullmäktiges mål på 39 procent.

Under året har 16 nämnder drivit särskilda projekt för att sänka sjukfrånvaron. Projekten har huvudsakligen inriktats på aktiv rehabilitering för att få långtidssjukskrivna medarbetare tillbaka i arbete.

Viktiga samarbetspartners i arbetet med ohälsan är Försäkringskassan och företagshälsovården. För att ytterligare stärka samarbetet har staden genomfört workshops där parterna gemensamt utvecklat arbetet med sjukskrivningarna.

Chefskörkort utvecklar

Staden har cirka 1 800 chefer som varje dag ansvarar för att verksamheten fungerar tillfredsställande. För att utveckla chefer och ledare erbjuder staden utvecklingsprogram, utvecklingsgrupper och individbaserade utvecklingsinsatser. Nyanställda chefer erbjuds stadens chefskörkort, en utbildning som ger en grundläggande orientering i stadens organisation och viktiga chefs- och ledarskapsfrågor. Jämställdhet och mångfald, styrning och hälsofrämjande ledarskap betonas i samtliga chefs- och ledarutvecklingsinsatser.

Kompetensförsörjning

En av stadens framtida utmaningar är att säkra kompetensförsörjningen till äldreomsorgen. Staden

Inriktningsmål

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

arbetar därför tillsammans med landstinget i Stockholms län för att starta ett vård- och omsorgscollege. Målet är att den första omgången elever startar hösten 2010. Utbildningen kommer att bedrivas på Kungsholmens gymnasium i samarbete med Sophiahemmet Högskola.

Under året har staden lanserat ett nytt webbaserat rekryteringsverktyg. Verktöget underlättar rekryteringsarbetet för cheferna och stödjer en kvalitetssäkrad rekryteringsprocess.

Staden som arbetsgivare

Från den 1 januari infördes en ny diskrimineringslag. Utifrån den nya lagen har staden tagit fram reviderade riktlinjer för jämställdhet- och mångfaldsarbetet. Arbetet med löneöversynsprocessen har utvecklats och ett stödmaterial för det lönesättande samtalet har tagits fram till cheferna. Staden har implementerat det nya samverkansavtalet i samtliga nämnder och antalet arbetsrättsliga tvister har minskat.

Organisationsförändringar

Stadens organisation förnyas ständigt. Under året har brandförsvaret gått över i ett kommunalförbund. Ekonomi- och pensionsadministration har samlats under servicenämnden, som också har upprättat en gemensam växel och ett kontaktcen- ter där medborgare kan få svar på frågor som rör

stadens service. Upphandling i konkurrens, personalövertagande av verksamheter och ökad valfrihet för brukarna har medfört att en större andel av stadens tjänster utförs i privat regi.

Som en följd av organisationsförändringarna har antalet anställda minskat. Vid utgången av 2009 hade stadens nämnder och bolag tillsammans 42 619 anställda varav bolag 2 703. Antalet anställda i nämnderna har minskat med cirka 2 200 personer jämfört med årets början. Antalet anställda har framförallt minskat inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade, huvudsakligen på grund av att verksamheter har gått över till privata utförare och att sjukfrånvaron har minskat.

Omställningsarbetet har fokuserat på att få långtidssjukskrivna medarbetare tillbaka i arbete. Övrig omställning har huvudsakligen berört över- taliga inom vård- och omsorgsverksamheterna och har hanterats enligt stadens kollektivavtal.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Frisknärvaro	39 %	38 %	Delvis	
Medarbetarindex	60	62	Helt	
Sjukfrånvaro	6,5 %	6,8 %	Delvis	

PENGARN

Stockholm har en stark ekonomi. För första gången sedan stadsdelsnämnderna infördes visar de alla överskott. Att samtliga stadsdelsnämnder har en ekonomi i balans för 2009 gör att förutsättningarna är goda att även klara ekonomin 2010.

NA

Innehåll

- 70 God ekonomisk hushållning**
- 72 Finanskrisen har medfört en global lågkonjunktur**
- 74 Ekonomisk och finansiell analys**
- 80 Årsbokslut**
- 84 Noter**
- 92 Nämnder och stiftelser**
- 93 Aktiebolag**
- 94 Nyckeltal**
- 97 Femårsöversikt**

Kostnadseffektiv verksamhet

Det övergripande målet under mandatperioden är att frigöra resurser för kärnverksamheten i stadens verksamheter. Staden har en stark finansiell ställning och årets bokslut visar överskott.

BUDGETEN SKA VARA I BALANS

Stadens finanser måste vila på en stabil och trygg grund för att i framtiden möta de krav som morgondagens stockholmare ställer. Stadens bokslut visar att Stockholm har en stark ekonomi och står väl rustat inför kommande år med vikande skatteintäkter.

Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen grundas på stadens positiva ekonomiska resultat och att majoriteten av de finansiella målen har uppnåtts.

För första gången sedan stadsdelsnämnderna infördes 1997, redovisar samtliga stadsdelsnämnder ett överskott. Totalt redovisar även facknämnderna ett överskott i samma nivå som för 2008. Det målmedvetna arbete som stadens nämnder har bedrivit

under 2009 har skapat förutsättningar för att klara en ekonomi i balans även under 2010.

Det ekonomiska resultatet är det mått som tydligast sammanfattar stadens ekonomiska ställning. Stadens positiva resultat enligt balanskravet om 8,7 mnkr för 2009 visar att målet om en budget i balans är uppfyllt. Alla utom två av stadens finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning uppfylls. Målet om att stadens soliditet inklusive pensionsåtaganden ska öka är delvis uppfyllt då den sjönk från 40,3 procent 2008 till 40,0 procent 2009 och målet om att prognossäkerheten ska vara +/- 1 procent är delvis uppfyllt då utfallet var 1,5 procent.

EFFEKTIVITET OCH FOKUS PÅ KÄRNVERKSAMHETEN

Det övergripande målet under mandatperioden är att frigöra resurser för kärnverksamheten i stadens verksamheter.

Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. Bedömningen grundas i huvudsak på servicenämndens arbete med gemensam service för stadens nämnder.

Stadens kostnader för administration och lokaler ska minska genom en bättre samordnad

styrning samt förtydligande av former för uppföljning och jämförelser.

Kontaktcenter förenklar för stockholmarna

Kontaktcenter som är ett kommuncentralt informationscenter med bland annat ett gemensamt telefonnummer för äldreomsorgsfrågor startades under 2008. Arbetet har fortsatt under 2009 och

Äldre direkt

En viktig del av kontaktcenter är Äldre direkt dit äldre och deras anhöriga kan ringa för att få svar på frågor om äldreomsorg samt råd och stöd. En undersökning under året visade att antalet samtal till stadsdelsförvaltningarnas jourtelefoner har minskat sedan införandet av Äldre direkt.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Stadens ekonomiska resultat (mnkr)	0,1	8,7	Helt	
Stadens kapitalkostnader per netto-driftskostnader	7,2 %	7,1 %	Helt	
Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter	100 %	97,1 %	Helt	
Stadens soliditet exkl. pensionsåtaganden	öka	54,2 %	Helt	
Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden	öka	40,0 %	Delvis	För 2008 var den 40,3 %
Nämndens budgetföljsamhet före tekniska justeringar	100 %	98,0 %	Helt	
Nämndens budgetföljsamhet efter tekniska justeringar	100 %	98,6 %	Helt	
Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	1,5 %	Delvis	

vid årets slut var alla stadens stadsdelsnämnder anslutna till Äldre direkt samt förskoletjänsten. Nya funktioner som införts är service gällande fakturor. Målet att minst 70 procent av frågorna till verksamheterna ska lösas vid första kontakten har uppnåtts.

Stadens ekonomiadministration har samlats under servicenämnden. Detta arbete slutfördes under året då alla stadens nämnder var anslutna till servicenämnden. I och med detta har förutsättningar skapats för att standardisera arbetssätt och effektivisera genom utveckling av stadens ekonomiprocesser.

Arbetet med att införa en stadsövergripande gemensam it-service, GSIT, fortsatte under året. Under våren genomförde staden en upphandling av GSIT och Volvo Information Technology AB tilldelades uppdraget. Upphandlingen innebär att samtliga stadens datorer byts ut, support och service samordnas liksom serverdriften. Införandet påbörjades under hösten och fortsätter under 2010 och 2011. GSIT ska bidra till att göra stadens verksamheter kostnadseffektiva samt att stadens nämnder och bolag ska kunna fokusera på sina kärnuppgifter.

Fördelar genom samordning

Den 1 januari 2009 tog Storstockholms brandförsvaret, SSBF, över ansvaret från förbundets medlemskommuner inom området skydd mot olyckor.

Förbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Genom SSBF skapas flera samordningsfördelar, till exempel för ledningsfunktionen, en mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser.

E-tjänster förenklar och effektiviserar

Stadens webbplats spelar en viktig roll i kommunikationen med invånarna. Utöver att läsa information, kan stockholmarna sköta och följa sina ärenden via e-tjänster. Staden har under mandatperioden avsatt 650 mkr för att öka tillgängligheten och utveckla e-tjänster för en bättre service och kvalitet men också för att förenkla och effektivisera administrationen och de interna processerna.

Målet är att stadens invånare och andra intressenter ska erbjudas ett större utbud av tjänster via olika kanaler och det ska vara enkelt. Som ett led i detta utsågs staden i maj till Intelligent Community of the Year av tankesmedjan Intelligent community forum, ICF. Organisationen uppmärksammade särskilt stadens utbud av e-tjänster och AB Stokabs utbyggnad av världens största öppna bredbandsnät. Under året prisades även stadens hemsida då den utnämndes till 2009 års bästa kommunplats och sammanlagt den 15:e bästa i Sverige.

LEAN utvecklar verksamheten

Flera av stadens nämnder har arbetat med att utveckla verksamheten enligt den så kallade LEAN-modellen och genom resultatbaserad styrning. Till exempel har Farsta stadsdelsnämnd vid sju olika enheter genomfört ett utvecklingsarbete inom försörjningsstöd, hemtjänst och nämndadministration. Modellen innebär att analysera och vid behov förändra verksamheternas arbetsprocesser för att minska tids- och resursslöseri.

Sveriges kvalitetskommun 2009

Verksamheten har fått många positiva omdömen och Äldre direkt har särskilt uppmärksammats i samband med att Stockholm tilldelades priset Sveriges Kvalitetskommun 2009. Av juryns beslutsmotivering framgick att Äldre direkts verksamhet bidrog till beslutet att tilldela staden utmärkelsen.

SKATTEN SKA SÄNKAS

Verksamhetsmålet har uppfyllts under året. I budget 2009 beslutades att kommunal inkomstskatt ska utdebiteras med 17:48 per skattekrona. Under

2009 har skatten minskats med 10 öre jämfört med 2008 och under mandatperioden med 60 öre.

Indikatoruppföljning	Mål	Utfall	Måluppfyllelse	Kommentar
Administrationns andel av de totala kostnaderna	Tas fram 2009	7,2 %	-	Andelen har sjunkit jämfört med 2008 då den var 8,97 %
Andel innevånare som är nöjda med service och bemötande hos kontaktcenter Stockholm	Tas fram 2009	85 %	-	
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	45 st	41 st	Delvis	Deltagandet har ökat med nästan 50 %. Ett ökat deltagande från facknämnderna önskas.
Antal undertecknade serviceavtal	Tas fram 2009	82 st	-	
Hyreskostnadens andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN förskola)	Tas fram 2009	12,4 %	-	
Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (KuN, SotN, UtbN)	Tas fram 2009	17,0 %	-	
Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN äldreomsorg)	Tas fram 2009	4,7 %	-	
Nämndens genomsnittliga kostnad per lönespecifikation	Tas fram 2009	71,6 kr	-	Kostnaden har sjunkit jämfört med 2008 då den var 73 kr.

Finanskrisen har medfört en global lågkonjunktur

Under 2009 beräknas BNP ha minskat med cirka 4,4 procent. Stockholms näringsliv har klarat nedgången mycket bättre än i övriga landet. Sysselsättningen i Stockholm fortsätter att öka och befolkningstillväxten är rekordhög.

Tecken på global återhämtning

Under andra halvåret 2009 började den globala ekonomin återhämta sig och aktiviteten i världshandeln steg. Vändningen kan till en stor del förklaras av kraftiga stabiliseringspolitiska stimulanser i flera av de stora ekonomierna, inte minst i Kina. Trots detta beräknas global BNP ha minskat med cirka en procentenhet helåret 2009. Lågkonjunkturen har slagit olika hårt mot olika delar av världen, vilket kommer att påverka återhämtningstakten. Tillväxtekonomierna i Asien upplever en fortsatt mycket stark tillväxt med en BNP-utveckling på drygt åtta procent. Samtidigt beräknas BNP-tillväxten i OECD-området ha fallit med cirka 3,4 procent. Under 2010 och 2011 stiger BNP-tillväxten gradvis och beräknas globalt att hamna på cirka fyra procent.

Låg tillväxt i svensk ekonomi under 2009

Svensk ekonomi befinner sig fortfarande i en djup lågkonjunktur. Under året beräknas BNP ha minskat med cirka 4,4 procent. Under 2010 förväntas tillväxten återigen bli positiv och enligt Konjunkturinstitutet uppgå till cirka 3 procent. Att konjunkturen har bottnat förklaras till stor del av den expansiva finans- och penningpolitiken, med bland annat skattesänkningar och låga räntor, vilket leder till en ökad konsumtion. En förbättrad internationell konjunktur gör också att exporten successivt ökar. Under de kommande åren väntas svensk ekonomi fortsätta att stärkas, men återhämtningen på arbetsmarknaden kommer att gå trögt.

Svagare arbetsmarknad

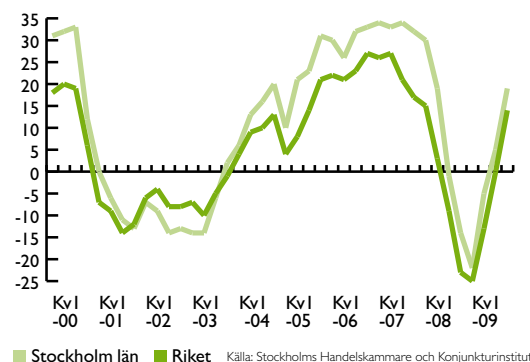
Sysselsättningen i Sverige har minskat under året. Sysselsättningsgraden, det vill säga andelen sysselsatta i relation till befolkningen i åldern 15–74 år, minskade med 1,7 procentenheter till 63,7 procent mellan december 2008 och december 2009. Samtidigt har den relativa arbetslösheten ökat. I december var 8,6 procent av arbetskraften utan arbete¹. Arbetslösheten stiger framförallt bland ungdomar i åldern 15–24 år. Andelen långtidsarbetslösa har också stigit kraftigt. En ljusglimt är dock att antalet varsel har börjat sjunka och närma sig en mer normal nivå och antalet nyinskrivna arbetslösa minskar. Även Stockholms arbetsmarknad försvagades under året och arbetslösheten steg. Under fjärde

kvartalet 2009 uppgick arbetslösheten i Stockholms stad till 6,5 procent av arbetskraften i åldern 15–74 år (6,4 procent i länet). När krisen inleddes under tredje kvartalet 2008 uppgick arbetslösheten i Stockholm stad till 4,7 procent av arbetskraften.

Stockholmskonjunkturen har vänt uppåt

Stockholms näringsliv har klarat konjunkturedgången avsevärt bättre än i övriga landet. Mycket tack vare en stor näringslivsbredd med en stark dominans för kunskapsintensiva tjänster. Under slutet av året märks också en tydlig förbättring av Stockholmskonjunkturen. Handelskammarens konjunkturindikator för näringslivet i Stockholms län steg från 5 till 19 mellan tredje och fjärde kvartalet. Undersökningen bygger på Konjunkturinstitutets rikstäckande konjunkturbarometer och visar hur företag i olika branscher upplever nuläget och vad de har för förväntningar om den närmaste framtiden när det gäller orderingång, produktion och sysselsättning. I riket som helhet ökar indikatorn från 0 till 14. Utvecklingen skiljer sig dock kraftigt mellan olika branscher. Uppdragsverksamheten, som är länets största sektor, visar på stark tillväxt med kraftigt ökad efterfrågan och fortsatt positiva förväntningar framöver. Bygg- och tillverkningsindustrin upplever samtidigt ett betydligt svagare konjunkturläge.

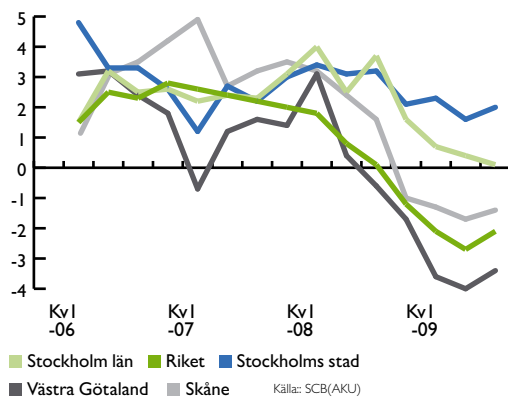
Konjunkturindikator för Stockholms län i jämförelse med riket

Fortsatt god sysselsättningsutveckling

Trots den internationella lågkonjunkturen fortsätter sysselsättningen att öka i Stockholm om än i långsammare takt. Under fjärde kvartalet 2009 ökade antalet sysselsatta i Stockholms stad med 2 procent jämfört med motsvarande kvartal 2008. Det motsvarar 9 000 fler sysselsatta personer. I Stockholms län som helhet ökade antalet sysselsatta med 0,1 procent, men om man exkluderar Stockholm stad minskade sysselsättningen i själva verket med drygt en procent. Sysselsättningen i hela riket minskade samtidigt kraftigt, med 95 000 personer, eller 2,1 procent. I Västra Götalandsregionen som drabbats hårt av krisen inom fordonsindustrin var den procentuella minskningen 3,3 procent vilket motsvarar 25 400 sysselsatta.

Sysselsättning, årlig procentuell förändring över fyra kvartal, 15-74 år

Regionen vinner på näringslivsbredd och...

Stockholm har landets mest välbalanserade branschstruktur med många företag i samtliga branscher. Den stora privata tjänstesektorn har varit den största drivkraften bakom den goda utvecklingen under senare år. Tjänstesektorn har också bidragit till att dämpa fallet i konjunkturen. En ständigt växande befolkning ger också underlag för en stor varu- och tjänstemarknad, som i sin tur leder till efterfrågan på arbetskraft.

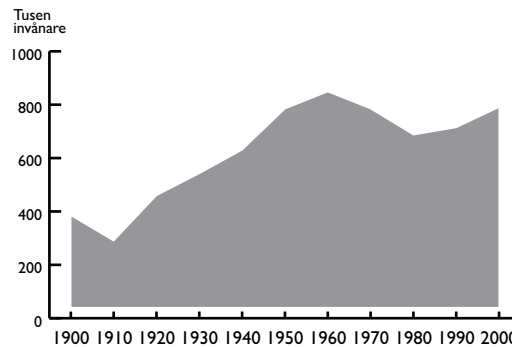
...rekordhög befolkningstillväxt

Under året växte staden med 19 297 invånare, vilket ledde till en folkmängd på över 829 000. Det är en ökning med 2,4 procent och är den starkaste befolkningsökningen i Stockholm sedan 1949.

Även den sammanlagda befolkningsökningen i Stockholms län var rekordhög. Befolkningen ökade med 39 000 personer under 2009 och passerade 2 miljoner invånare. Befolkningsökningen förklaras av ett rekordhøgt flyttnetto mot utlandet, men också av ett fortsatt starkt födelseöverskott. I Stockholm var det totala flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) 13 054 personer, varav flyttnettot mot utlandet var 9 024 personer. Födelsenettot (födda minus döda) låg på

6 296 personer. Under året föddes 13 267 barn i staden.

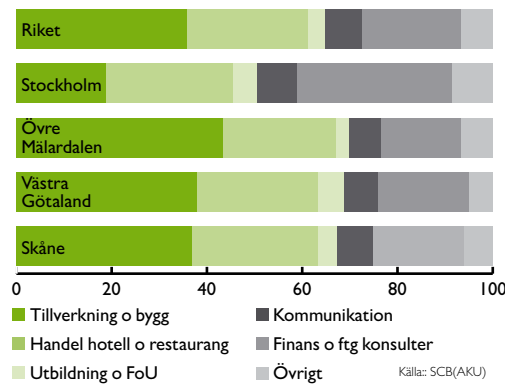
Befolkningen i Stockholm stad 1900-2000

Stockholm är ett attraktivt besöksmål

Stadens internationella attraktionskraft visas också i besöksstatistiken. Under tredje kvartalet 2009 gjordes 2,016 miljoner kommersiella övernattningsar¹ i staden. Det är en ökning med 5,4 procent jämfört med motsvarande kvartal 2008. Antalet inhemska besökare i staden ökade med 6,5 procent och antalet utländska besökare ökade med 4,3 procent. Bland de utländska besökarna i staden svarade Italien, Danmark och Norge för de största volymökningarna.

Branschstruktur i Stockholm jämfört med storstadslänen och riket, privat sektor

¹ Hotell, vandrarhem och stugbyar

Ekonomisk och finansiell analys

Årsredovisningen omfattar koncernen Stockholms stad. I koncernen ingår staden och de kommunala bolagen. Med de kommunala bolagen menas huvudsakligen stadens majoritetsägda bolag som finns samlade i koncernen Stockholms Stadshus AB. För en mer utförlig beskrivning av bolagen hänvisas till årsredovisningen för Stockholms Stadshus AB som kan beställas via www.s-husab.stockholm.se.

OM KOMMUNKONCERNEN

I stadens bokslut ingår alla nämnder, det vill säga den i huvudsak skattefinansierade verksamheten, samt bokslutet för finansförvaltningen vilket bland annat omfattar stadens centrala finansiering.

Den sammanställda redovisningen, som är den kommunala motsvarigheten till koncernredovisning, för koncernen Stockholms stad omfattar förutom stadens egen verksamhet även den verksamhet som bedrivs i aktieföretagsform. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en helhetsbild av hela koncernens ekonomi och åtaganden.

Årets resultat

I koncernens resultat ingår resultatet för staden, resultatet för koncernen Stockholms Stadshus AB samt resultatet för stadens övriga bolag som inte ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Efter att koncerninterna mellanhavanden, inklusive utdelning, har eliminerats uppkommer ett resultat för koncernen på 5 689,0 mnkr (5 855,8).

Stadens resultat efter skatteintäkter, finansiellt resultat, ianspråktaga avsättningar och årets avsättningar uppgick till 120,4 mnkr (493,4). Resultatet justerat enligt kommunallagens krav, visar att staden uppfyller kravet på en ekonomi i balans, då resultatet är positivt, och uppgick till 8,7 mnkr (6,1).

Koncernen Stockholms Stadshus AB:s samlade resultat efter finansnetto uppgick till 8 643,8 mnkr (7 923,0). I likhet med föregående år så förklaras det goda resultatet av poster av engångskaraktär som uppstått vid försäljningar av fastigheter till bostadsrättsföreningar. Resultatet är drygt 720 mnkr högre än föregående år. Det beror i första hand på att de realisationsvinster som ingår i resultatet är högre. I resultatet ingår realisationsvinster från årets försäljningar med 8 329,2 mnkr (7 461,5). Koncernen Stockholms Stadshus AB:s dispositioner och skatt uppgick till 2 054,8 mnkr (1 751,7) och årsresultatet till 6 589,0 mnkr (6 171,9). Årsresultatet är därmed drygt 417 mnkr högre än föregående år.

Finansiella intäkter och kostnader

Koncernens finansiella resultat är negativt och uppgick till -458,5 mnkr (-492,1). Minskningen av det negativa finansiella resultatet beror bland annat på allmänt lägre räntenivåer, men motverkas något av högre finansiella kostnader för stadens pensionskulda 2009.

Resultat för koncernen, mnkr

2009	2008	2007	2006	2005
5 689,0	5 855,8	6 022,7	-3 756,5	-119,1

Balansräkning

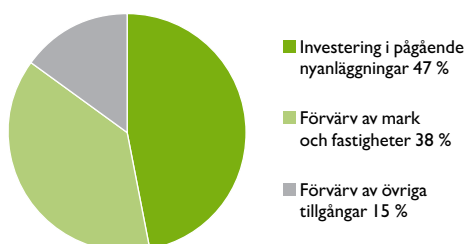
Soliditet

Koncernens balansomslutning uppgick till 119 652,8 mnkr (113 355,3). Det egna kapitalet har ökat med 5 867,0 mnkr och uppgick till 83 292,0 mnkr (77 604,9). Ökningen är hänförlig till det positiva resultatet på 5 869,0 mnkr. Koncernens soliditet uppgick till 69,6 procent (68,5). En stabil soliditet är viktig för koncernen för att ge en god betalningsförmåga på lång sikt och därmed en stark finansiell handlingsberedskap i framtiden.

Investeringsvolym

Koncernens bruttoinvesteringar för 2009 uppgick till 12 815,0 mnkr (11 587,5). Stadens bruttoinvesteringar för motsvarande period uppgick till 4 046,1 mnkr (3 833,3). Bruttoinvesteringarna för

Bruttoinvesteringar 2009

koncernen Stockholms Stadshus AB har ökat under senare år och fortsätter även att öka bland annat genom ytterligare satsningar inom ramen för Stimulans för Stockholm. Volymen på bruttoinvesteringarna uppgick till 8 503,2 mnkr (8 192,5).

Avskrivningarna på anläggningstillgångar ökade med 108,6 mnkr och uppgick till 2 619,3 mnkr (2 510,7). Att avskrivningarna inte ökar mer, trots ökade investeringsnivåer, beror främst på att investeringarna sker i pågående nyanläggningar som inte

börjar skrivas av förrän de är helt färdigställda.

Diagrammet på föregående sida ger en översikt över hur bruttoinvesteringarna har fördelats under 2009.

Investeringarna består främst av nyproduktion av bostäder samt förvärv av mark och fastigheter. Med pågående nyanläggningar menas investeringar i anläggningstillgångar av väsentligt värde och som är under uppförande, men ännu inte färdigställda.

FINANSIELL VERKSAMHET

Finansiellt sett är kommunkoncernen Stockholms stad en relativt sett stor låntagare och hade den 31 december en nettoskuldportfölj på 6 309,5 mnkr (8 637,1). Den externa nettoskulden har under året minskat med cirka 2 300 mnkr och förklaras framförallt av försäljningar av fastigheter till bostadsrättsföreningar.

Genom en central upplåning tillgodoses kommunkoncernens behov av kapital och räntekostnaderna för skulden minimeras.

Kommunkoncernens upplåning

Kommunkoncernen har en mycket hög kreditvärdighet, så kallad rating. Ratingen skall återspegla kommunkoncernens förmåga att infria sina betalningsåtaganden och finansiella skyldigheter på kort respektive lång sikt. Kreditvärdighetsbedömningen utförs av ratinginstitutet Standard & Poor's som ger kommunkoncernen Stockholms stad högsta möjliga betyg för både den korta och långa upplåningen, A-1+ respektive AAA. Ratingen bekräftades den 22 december 2008. För investerarna innebär denna rating att det är förknippat med mycket låg risk att låna ut pengar till kommunkoncernen. Detta möjliggör att kommunkoncernen erhåller optimala lånevillkor.

Genom att låna på ett strukturerat och konsekvent sätt minimeras kostnaderna. I detta ligger även att välja en strategi för hur stor del av lånen som ska bindas och hur mycket som ska ligga med rörlig ränta. Kommunkoncernen har starka finanser och räntekostnaderna är en förhållandevis liten del av de totala kostnaderna, bland annat därför har staden valt en relativt kort genomsnittlig räntebindningstid. Målet har varit att låta den externa skuldportföljen ha en genomsnittlig räntebindningstid på 1,5 år. Den 31 december var durationen 1,42 år (1,55).

Bra prognoser är grunden för god låneplanering

Grunden för en god låneplanering är bra prognoser över koncernens kassaflöden. Bolagen och de stora förvaltningarna i kommunkoncernen upprättar både kortsiktiga och mer långsiktiga prognoser över sina

kassaflöden. Dessa prognoser är en förutsättning för att kunna se till att upplåning och placering sker på lämpligaste räntenivåer och löptider.

Kommunkoncernen lånar i huvudsak genom olika marknadsprogram direkt på den finansiella marknaden. Det sker genom att ge ut certifikat (korta lån) och obligationer (långa lån). Löptiderna på de olika lånen varierar normalt mellan en månad och fyra år.

Marknadsprogram och utnyttjad andel per 31 december 2009

	Ram- belopp, valuta	Ut- nyttjat, valuta	Ut- nyttjat SEK
Kommuncertifikat (KC), miljoner SEK	12 000	0	0
Euro commercial paper (ECP), miljoner USD	700	60	431
Medium term note (MTN), miljoner SEK	10 000	3 000	3 000
Euro medium term note (EMTN), miljoner EUR	2 000	285	2 936

Betalningsberedskap som extra säkerhet

Kommunkoncernen har en stark finansiell ställning. Risker är mycket liten för att kommunkoncernen inte ska kunna leva upp till sina åtaganden och inte betala i tid. Som en extra säkerhet har kommunkoncernen ett kreditlöfte utställt av en grupp banker som garanterar tillgång till motsvarande drygt 4 100 mnkr, MEUR 400. Under våren 2010 kommer kreditlöftet att förnyas.

Finanspolicyen sätter ramarna

All finansiell verksamhet är förknippad med risker. Kommunkoncernens finanspolicy anger mål och riktlinjer för finansverksamheten inom kommunkoncernen. Finanspolicyen identifierar även de finansiella risker kommunkoncernen är utsatt för och hur de ska hanteras. Riskerna följs upp löpande av en riskcontroller och rapporteras till kommunstyrelsen.

OM STADEN

Årets resultat

Trots den finansiella kris som rådde 2009 redovisar Stockholms stad ett positivt resultat. Resultatet efter skatteintäkter och finansiella poster uppgick till 1 210,5 mnkr (1 564,8). Resultatet är något lägre än för 2008 och beror i huvudsak på lägre skatteintäkter än beräknat till följd av lågkonjunkturen.

Efter avsättningar i samband med bokslutet uppgår årets resultat (förändring av eget kapital) till 120,4 mnkr (493,4). Resultatet justerat enligt kommunallagens krav, visar att staden uppfyller kravet på en ekonomi i balans, då resultatet uppgår till 8,7 mnkr.

Avstämning mot balanskravet

I enlighet med kommunallagen avgår samtliga realisationsvinster vid avstämning mot balanskravet. Försäljningsintäkter för exploateringsfastigheter återförs på grund av att dessa intäkter inte är att betrakta som realisationsvinster vid avstämningstillfället. Enligt beslut i kommunfullmäktige användes del av 2002 och 2006 års överskott för åtgärder som är att betrakta som värdehöjande för stadens medborgare. Utgifterna ska inte räknas med i årets resultat enligt balanskravet eftersom dessa inte kan betraktas som förbrukade under året, utan omsatta till ökad kunskap, bättre boendemiljö och modernare it-redskap för stadens medarbetare och boende.

Årets resultat enligt balanskravet, mnkr	
Resultat förändring eget kapital	120,4
Jämförelsestörande intäkter	-889,2
Försäljningsintäkter exploateringsfastigheter	599,1
Jämförelsestörande kostnader exklusive realisationsförluster	178,4
Resultat enligt balanskravet	8,7

Kostnader och intäkter

För att stadens ekonomi ska förbli stark är det viktigt att nettokostnaderna utvecklas i samma takt som finansieringen i form av skatteintäkter, statsbidrag och finansnetto, nedan sammanfattat som skatteintäkter. Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna är ett mått på hur stor del av de löpande kostnaderna som finansieras av skatteintäkter. För året uppgår nettokostnadernas andel av skatteintäkterna 97,1 procent.

Årets resultat för staden, mnkr	2009	2008	2007	2006	2005
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	1 210,5	1 564,8	243,7	3 807,7	-433,0
Resultat, förändring eget kapital	120,4	493,4	46,0	854,8	-113,7
Resultat enligt balanskravet	8,7	6,1	6,7	131,8	6,6

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgick till 9 253,5 mnkr (8 803,2), vilket är en ökning med 450,3 mnkr jämfört med samma period föregående år. De ökade intäkterna beror främst på att avgifterna för parkering höjts. Intäkterna för hyror och tomträttsavgälder ökar till följd av att staden i samband med verksamhetsövergångar behåller lokalerna och hyr ut lokalen till entreprenören. Driftsbidrag från staten minskar till följd av att antalet mottagna flyktingar är färre men också beroende på att strukturförändringar inom arbetsmarknadsstöd.

Förändringen består av:

- Ökade intäkter för taxor och avgifter, 274,1 mnkr
- Ökade intäkter för hyresintäkter och tomträttsavgälder, 180,2 mnkr
- Minskade intäkter för statsbidrag och EU-bidrag, 4,0 mnkr.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader, exklusive avskrivningar, uppgick till 39 593,8 mnkr (38 842,5), vilket är en ökning med 751,3 mnkr i jämförelse med samma period 2008.

Förändringen består av:

- Minskade kostnader för material och köpta tjänster, 446,4 mnkr
- Ökade kostnader för bidrag och transfereringar, 134,7 mnkr
- Ökade kostnader för entreprenader och köp av verksamhet, 1 796,0 mnkr
- Minskade kostnader för pensionsutbetalningar, 70,5 mnkr
- Minskade kostnader för löne-, lönebi- och övriga personalkostnader, 662,4 mnkr.

Bidrag och transfereringar

Kostnaderna för bidrag och transfereringar har ökat och uppgick till 2 188,7 mnkr, vilket är en ökning med 6,6 procent jämfört med samma period föregående år. Kostnaderna för kommunalt vårdnadsbidrag uppgick till 44,0 mnkr. Sammanlagt är det 1 677 personer som valt att förlänga tiden de är hemma med sina barn med kommunalt vårdnadsbidrag.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har ökat med 7,8 procent och uppgick till 969,2 mnkr (899,4). Stockholm har på grund av sin arbetsmarknad, inte

drabbats lika hårt av arbetslöshet som andra kommuner vilket medfört att kostnaderna för ekonomiskt bistånd inte ökat lika kraftigt som i landets övriga delar. Inrättandet av Jobbtorg har också medfört att personer som varit arbetslösa har fått stöd att komma ut i arbete eller studier.

Entreprenader och köp av verksamhet

Kostnaderna för entreprenader och köp av verksamhet uppgick till 11 516,0 mnkr (9 720,0) vilket är en ökning med 18,4 procent. Ökningen beror till största del på att staden har lagt ut verksamhet på entreprenad. Det är främst vård- och omsorgsboenden som lagts ut på entreprenad, men en ökning kan också ses inom förskola och skolbarnsomsorg samt omsorg om funktionshindrade. Ytterligare en faktor som påverkar är att den verksamhet som tidigare bedrevs av Brand- och räddningsnämnden från och med den 1 januari 2009 förts över till Storstockholms brandförsvaret.

Personalkostnader

Personalkostnaderna för perioden är 1,5 procent lägre jämfört med samma period föregående år. Den genomsnittliga medellöneökningen i staden var 4,5 procent i december jämfört med motsvarande period föregående år. Alla avtalsenliga löneökningar har betalats ut under olika tillfällen under året. Det genomsnittliga antalet årsarbetare under perioden januari till och med december har minskat med 6,2 procent jämfört med motsvarande period föregående år.

Kostnader för pensioner

Under 2009 sänktes premierna för avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL, och avgiftsbefrielseförsäkringen. Den lägre premiekostnaden för avtalsgruppsjukförsäkring medför att kostnaderna för arbetsgivaravgifter minskat. Kostnaderna för pensioner uppgick till 1 707,5 mnkr (1 778,0) vilket är en minskning med 70,5 mnkr. Orsaken till att kostnaderna för pensioner minskar beror på den sänkta premien för avgiftsbefrielseförsäkringen.

Jämförelsestörande poster

För perioden uppgick jämförelsestörande intäkter till 889,2 mnkr och jämförelsestörande kostnader till 206,1 mnkr. Intäkterna avser realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar. Kostnaderna avser främst förbrukade medel ur Kompetensfonden, Järvalytet, Söderortsvisionen och E-tjänstprogrammet.

Avskrivningar

I posten avskrivningar ingår planenliga avskrivningar och nedskrivningar av värdet på anläggningstillgångar. Periodens avskrivningar av anläggningstillgångar uppgick till 626,9 mnkr (606,5) och nedskrivningarna uppgick till 64,7 mnkr (78,5). Att avskrivningarna

ökar beror på en ökad investeringsvolym.

Skatter, statsbidrag och utjämning

Årets skatteintäkter uppgick till 30 273,4 mnkr (29 455,4) vilket är en ökning med 2,8 procent. I årets skatteintäkter ingår en prognostiserad slutskatteavräkning för skatteintäkter för 2009 samt en slutlig skatteavräkning för 2008 med sammanlagt minus 870,5 mnkr.

Slutskatteavräkningen för 2008 beräknades i bokslut 2008 till minus 274,1 mnkr. Den faktiska slutavräkningen för 2008 blev minus 164,0 mnkr, en ökning med 110,1 mnkr. Prognosen för slutskatteavräkningen 2009 beräknas bli minus 980,6 mnkr, vilket motsvarar 1 212 kronor per invånare.

Avgifterna i utjämningssystemet ökar med 278,9 mnkr jämfört med föregående år och uppgår till 2 374,5. Det är främst avgifterna till LSS-utjämningen som ökar.

För året uppgick den kommunala fastighetsavgiften till 1 090,9 mnkr (1 044,4). Vid införandet av den kommunala fastighetsavgiften 2008 var avsikten att neutralisera effekterna fastighetsavgiften för såväl staten som varje enskild kommun. Från och med 2009 tillförs den årliga intäktsförändringen från fastighetsavgiften respektive kommun.

Finansiella intäkter och kostnader

Det finansiella resultatet inkluderar räntenettet för staden samt övriga finansiella intäkter och kostnader. Stadens finansiella resultat uppgick till 1 391,5 mnkr (1 316,1). I de finansiella intäkterna ingår aktieutdelning från Stockholms Stadshus AB med 925,0 mnkr samt en extra utdelning från AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad med 200,0 mnkr.

Avsättningar

År 2008 gjordes en avsättning på grund av bland annat inrättande av gemensam service, utbyggnad av kontaktcenter, ny organisation och upphandling av it samt överföring av räddningsnämndens verksamhet till Storstockholms brandförsvaret.

Under året har 71,8 mnkr ianspråktagits för kostnader i samband med avslutning av brand- och räddningsnämndens verksamhet. Härutöver har 1,4 mnkr ianspråktagits för avveckling av lokaler. Kvarstående avsättning uppgår till 329,1 mnkr.

Staden har i genomförande avtal förbundit sig att ge ett finansiellt bidrag till avseende överdäckning E18 vid Tensta och Rinkeby och Banverkets projekt Citybanan. Staden har även åtaganden i projektet Förbifart Stockholm och Norra Länken.

Ett avtal har träffats mellan Vägverket, Banverket och Länsstyrelsen, Stockholms läns landsting, Kommunförbundet Stockholms län samt Stockholms stad avseende tvärförbindelser enligt avtal om medfinansiering av väg och spår med flera satsningar i Stockholmsregionen enligt Stockholmsförhandlingen. Den

ekonomiska fördelningen mellan parterna är inte specificerad utan kräver ett tilläggsavtal. Staden avsätter ett minimiåtagande på 1 134 mnkr i 2009 års bokslut.

I årets bokslut har avsättningar gjorts med 1 480,7 mnkr enligt nedanstående fördelning;

- Renhållningsverksamhet, 9,8 mnkr
- Begravningsavgifter, 8,5 mnkr
- Infrastrukturella kostnader, 1 462,5 mnkr

Under året har avsättningar tagits i anspråk med 390,6 mnkr, varav;

- Omstruktureringskostnader, 73,2 mnkr
- Boende äldre, funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade, 40,0 mnkr
- Infrastrukturella kostnader, 83,0 mnkr
- Förskoleutbyggnad, 14,4 mnkr
- Miljömiljarden, 180,0 mnkr

Balansräkningen

Stadens balansomslutning minskade med 23,5 mnkr till 89 129,0 mnkr (89 152,5).

Tillgångar

Anläggningstillgångarna har ökat med 2 721,8 mnkr och uppgick till 50 918,8 mnkr (48 197,0) vilket är en följd av en ökad investeringsvolym i främst materiella anläggningstillgångar. Investeringarna sker främst i bostäder och infrastruktur. Från och med 2009 har Stockholms stad ingen egen brand- och räddningsverksamhet, utan ingår i kommunalförbundet, Storstockholms brandförsvaret. Stadens ägarandelar i kommunalförbundet uppgår till 27,8 mnkr eller 36,4 procent av röstetalet.

Omsättningstillgångarna har minskat med 2 745,3 mnkr under perioden och uppgick till 38 210,2 mnkr, främst beroende på minskade fordringar på de kommunala bolagen.

Eget kapital och skulder

Det egna kapitalet ökade till 48 322,2 mnkr (48 201,9) till följd av årets resultat. Av det egna kapitalet beslöt kommunfullmäktige i bokslut 2006 att disponera 650,0 mnkr för it-utveckling i stadens verksamheter och 200,0 mnkr för Järvalyftet. I bokslut 2008 gjordes en omdisponering om 50,0 mnkr från Järvalyftet till Söderortsvisionen. Därutöver fanns kvarstående medel ur Kompetensfonden om 114,9 mnkr. Ur dispositionerna har under året 27,4 mnkr tagits i anspråk avseende Järvalyftet och 4,3 mnkr avseende Söderortsvisionen, 134,3 mnkr avseende it-utveckling och 12,4 mnkr avseende Kompetensfonden.

Långfristiga skulder minskade under perioden och uppgick 4 045,6 mnkr (5 966,5). Förändringen beror till största del på minskade obligationslån till följd av bostadsbolagens försäljningar av fastigheter vid bostadsrättsomvandlingar.

Kortfristiga skulder har ökat med 1 132,1 mnkr till 21 194,5 mnkr (20 062,4). Förändringen beror på att de beräknade slutliga skatteintäkterna för 2009 är betydligt lägre än erhållna preliminära skatteintäkter.

Soliditet

Soliditet visar det egna kapitalet i förhållande till balansomslutningen. Måttet redovisas inklusive och exklusive ansvarsförbindelse avseende pensionsåtaganden. Kommunfullmäktige beslutade i budget 2009 att stadens soliditet ska öka jämfört med 2008, det vill säga ska uppgå till minst 54,1 procent exklusive pensionsåtaganden och 40,3 procent inklusive pensionsåtaganden.

Stadens soliditet uppgick till 54,2 procent exklusive pensionsåtaganden och 40,0 procent inklusive pensionsåtaganden. Eget kapital uppgick till 48 322,2 mnkr vilket motsvarar 58 220 kronor per invånare.

Pensioner

Pensionssskulden som redovisas i balansräkningen uppgick till 2 903,5 mnkr inklusive särskild löneskatt. Pensionsavsättningarna har under perioden ökat med 129,6 mnkr. Att skulden ökat beror på ränte- och basbeloppsuppräknings. Beräkningen av pensionssskulden görs enligt Riktlinjer för beräkning av pensionssskuld, RIPS07. Grunden för beräkningar är pensionsavtalet KAP-KL.

Den del av pensionssskulden som är intjänad till och med 1997 utgör en ansvarsförbindelse i stadens bokslut och uppgår till 12 649,7 mnkr (12 290,9). Även här beror ökningen på ränte- och basbeloppsuppräknings.

Försäljningar

Stadens försäljningsinkomster uppgick till 1 375,7 mnkr under året vilket medförde netto en realisationsvinst för staden om 889,2 mnkr. Försäljningarna avser fastighetsförsäljningar, friköp av tomträttsmark och försäljningar kopplade till exploatering. Friköp av tomträttsmark har inneburit försäljningsinkomster för staden om 667,8 mnkr varav 394,3 mnkr avser friköp av 759 småhustomträtter. Ett av de större friköpen under året är Klassföreståndaren 1 på Norrmalm för 213,2 mnkr. Försäljning av jord- och skogsbruksfastigheter har inneburit försäljningsinkomster om 336,3 mnkr.

Investeringar

Merparten av stadens investeringsprogram avser investeringar i infrastruktur och bostäder. För att säkerställa en utbyggnad av staden i enlighet med Vision Stockholm 2030 beslöt kommunfullmäktige hösten 2008 att ta fram en samlad strategi för stadens investeringar. I juni 2009 inleddes arbetet med en investeringsstrategi som kommer att föreläggas kommunfullmäktige för beslut under andra kvar-

talet 2010 för att inarbetas i budget för 2011.

För att skapa förutsättningar för en enhetlig projektstyrning och förbättrad kontroll av stadens stora investeringar beslutade kommunfullmäktige hösten 2009 att från och med 2010 införa en gemensam modell för projektstyrning av nämndernas och bolagens stora bygg- och anläggningsprojekt.

Stadens bruttoinvesteringar 2009 uppgick till 4 046,1 mnkr vilket är 313,6 mnkr lägre än budget och 212,8 mnkr högre än 2008 (3 833,3 mnkr).

Stadens inkomster i samband med investeringar uppgick till 356,0 mnkr, vilket är 52,3 mnkr högre än budgeterat och 45,2 mnkr högre än 2008 (310,8 mnkr).

Bland större projekt med genomförandebeslut över 100 mnkr som ingår i utfallet för helåret återfinns följande.

Projektnamn	mnkr	avser
Nordvästra Kungsholmen	189,0	bostäder
Hammarby Sjöstad	249,3	bostäder
Årstafältet	182,3	kraftlednings-tunnel
Norra Djurgårdsstaden	178,3	bostäder
Kista företagsområde	151,0	kommersiellt
Nord-Sydaxeln	142,3	infrastruktur
Mariehäll	132,5	bostäder
Norra Länken: trafikplats Hjorthagen	127,9	infrastruktur
Åtgärder för att förbättra tillgängligheten	95,7	stadsmiljö
Norrbro	78,2	infrastruktur/ stadsmiljö
Årstadal	58,5	bostäder
Gyllene Ratten	48,3	bostäder
Sabbatsberg	24,4	bostäder
Norra Bantorget	19,7	bostäder, kontor, hotell
Liljeholmens Centrum	15,1	kommersiellt

För att genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm har 1 465,0 mnkr avsatts för att bidra till finansieringen av statliga infrastrukturprojekt. De projekt som är aktuella är Norra Länken, Citybanan, Förbifart Stockholm och överdäckning av E18 vid Tensta och Rinkeby. Hittills har cirka 2 400 mnkr betalats ut. Under 2009 utbetalades 82,1 mnkr för Citybanan.

Investeringsvolymen i förhållande till avskrivningarna ska anpassas till en långsiktigt hållbar nivå. Om investeringsvolymen överstiger avskrivningarna innebär detta att utrymmet för framtida driftskostnader tas i anspråk. Anläggningstillgångarnas avskrivningar var vid utgången av året 620,1 mnkr, vilket innebär att investeringarna översteg avskrivningarna.

Ansvars och borgensförbindelser

Stadens åtagande avseende borgen och ansvarsförbindelser uppgick för perioden till 1 258,7 mnkr. Borgensåtagandet avser dels ideella föreningar dels stiftelser eller bolag. Den samlade risken för stadens borgensåtaganden bedöms som låg.

Transparensdirektivet

Lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser med mera trädde i kraft den 1 januari 2006. Lagen ställer vissa krav på redovisning i offentliga företag, genom krav på öppen och separat redovisning. Syftet med lagen är att implementera EU-kommissionens direktiv 08/723/EEG i svensk lag för att motverka otillbörlig konkurrens.

Lagen omfattar offentliga företag där staten, kommuner eller landsting har ett direkt eller indirekt dominerande inflytande genom ägande, finansiell medverkan eller genom de regler som gäller för företaget. Även ekonomisk eller kommersiell verksamhet som driv i förvaltningsform kan omfattas av begreppet. Enligt lagen ska offentliga företag som har en årlig nettoomsättning överstigande 40 miljoner euro under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren tillämpa bestämmelserna om öppen redovisning.

Inom staden bedrivs ekonomisk verksamhet av enheten för finansstrategi, stadsledningskontorets finansavdelning. All upp- och utlåning till stadens förvaltningar och bolag sker genom denna enhet. Samtliga bolag erbjuds upplåning och placering med villkor motsvarandekommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för eventuell omkostnadsersättning. Inga kapitaltillskott, amorteringsfria lån eller förlustbidrag lämnas.

De bolag som omfattas av direktivet och uppgiftsskyldigheten är Stockholms Hamn AB och AB Stokab.

Årsbokslut

RESULTATRÄKNING

Mnkr	Not	STADEN		KOMMUNKONCERNEN		
		2009	2008	Not	2009	2008
Verksamhetens intäkter	1	9 253,5	8 803,2		20 032,3	18 869,8
Jämförelsestörande intäkter	2	889,2	1 598,7		9 321,7	9 020,0
Verksamhetens kostnader	3	-39 593,8	-38 842,5		-47 510,4	-45 733,5
Jämförelsestörande kostnader	4	-206,1	-198,4		0,0	0,0
Avskrivningar	5	-626,9	-606,5	41	-2 619,3	-2 510,7
Verksamhetens nettokostnader		-30 284,0	-29 245,4		-20 775,7	-20 354,4
Skatteintäkter	6	30 273,4	29 455,4		30 273,4	29 455,4
Generella statsbidrag och utjämning	7	-170,3	38,8		-170,3	38,8
Resultat från andelar i intresseföretag					75,2	72,1
Finansiella intäkter	8	2 503,1	2 795,7	42	188,2	474,5
Finansiella kostnader	9	-1 111,6	-1 479,6	43	-646,7	-966,6
Resultat efter skatteintäkter och finansiellt resultat		1 210,5	1 564,8		8 944,0	8 719,8
lanspråkta avsättningar från föregående år	10	390,6	716,2		390,6	716,2
Avsättningar	10	-1 480,7	-1 787,6		-1 480,7	-1 787,6
Skatt				44	-2 159,3	-1 760,6
Minoritesandel i årets resultat					-5,5	-32,0
Årets resultat		120,4	493,4		5 689,0	5 855,8
Avgår: Jämförelsestörande intäkter		-889,2	-1 598,7		-	-
Tillägg: Försäljningsintäkter enligt undantagsmöjlighet		599,1	931,5		-	-
Avgår: Jämförelsestörande kostn exkl realisationsförluster		178,4	179,9		-	-
Årets resultat enligt balanskravet		8,7	6,1		-	-

KASSAFLÖDESANALYS

Mnkr	Not	STADEN		KOMMUNKONCERNEN		
		2009	2008	Not	2009	2008
Den löpande verksamheten						
Årets resultat		120,4	493,4		5 689,0	5 855,8
Justering för ej likviditetspåverkande poster	11	2 237,2	2 704,8	45	-6 148,0	-4 210,3
Minskning av avsättningar pga utbetalningar		-390,6	-716,2		-	-
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		1 967,0	2 481,9		-458,9	1 645,5
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	12	2 455,6	3 851,2		537,2	678,8
Ökning/minskning förråd och varulager		1,7	0,9		-0,3	5,0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	13,14	471,6	-2 058,1		1 504,1	-2 411,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		4 895,9	4 276,0		1 582,1	-81,7
Investeringsverksamheten						
Investering i materiella anläggningstillgångar	15	-3 688,8	-3 376,0		-11 974,2	-11 250,9
Investeringsbidrag		16,8	140,6		-	-
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	12	633,5	2 708,1		12 674,9	15 394,5
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-74,5	-15,5		-840,8	-336,6
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-3 113,0	-542,8		-140,1	3 807,0
Finansieringsverksamheten						
Nyupptagna lån	13	1 500,0	-85,2		-	-
Amortering av långfristiga skulder	14	-3 703,0	-6 938,0		-	-
Ökning av långfristiga skulder		282,2	3 322,6		-1 512,3	-3 616,9
Minskning av långfristiga fordringar		16,2	-3,0		28,1	39,6
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-1 904,6	-3 703,5		-1 484,2	-3 577,2
Årets kassaflöde		-121,7	29,6		-42,2	148,1
Likvida medel vid årets början		43,4	13,8		180,6	32,6
Likvida medel vid årets slut	16	-78,3	43,4		138,4	180,6
Räntebärande nettotillgång/skuld		12 277,4	12 546,8		-	-
Räntebärande nettotillgång/skuld vid årets början		12 546,8	-27 522,6		-	-
Räntebärande nettotillgång/skuld vid årets slut		12 277,4	12 546,8		-	-

BALANSRÄKNING		STADEN		KOMMUNKONCERNEN		
Mnkr	Not	2009	2008	Not	2009	2008
Tillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar		-	-	46	41,2	38,6
Summa immateriella anläggningstillgångar		-	-		41,2	38,6
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	17	40 738,9	38 103,1	47	91 352,8	86 142,1
Maskiner och inventarier	18	358,7	328,0	48	5 564,5	4 492,4
Pågående ny-, till- och ombyggnader	19	4 332,2	4 328,6	49	11 020,0	11 432,0
Summa materiella anläggningstillgångar		45 429,8	42 759,7		107 937,4	102 066,5
Finansiella anläggningstillgångar						
Aktier och andelar	20	3 801,5	3 727,0		2 002,4	1 165,2
Kapitalandel intresseföretag					590,7	590,0
Långfristiga fordringar	21	1 687,5	1 710,3		1 971,0	2 140,2
Summa finansiella anläggningstillgångar		5 489,0	5 437,3		4 564,1	3 895,4
Summa anläggningstillgångar		50 918,8	48 197,0		112 542,5	106 000,4
Omsättningstillgångar						
Exploateringsfastigheter	22	2 230,0	2 482,0		2 230,0	2 482,0
Varulager och pågående arbete	23	9,3	11,0		58,8	58,5
Kortfristiga fordringar	24	35 872,5	38 334,0		4 592,3	4 548,5
Kortfristig utlåning	25	33,0	24,8		33,1	25,0
Kortfristiga placeringar	26	58,1	60,2		57,6	60,2
Kassa och bank	27	7,3	43,4		138,4	180,6
Summa omsättningstillgångar		38 210,2	40 955,5		7 110,2	7 354,9
Summa tillgångar		89 129,0	89 152,5		119 652,8	113 355,3
Eget kapital och skulder						
Eget kapital		48 201,9	47 708,5		77 604,9	71 750,5
Förändring av eget kapital enligt resultaträkningen		120,4	493,4		5 689,0	5 855,8
Utdelning		-	-		-2,0	-1,5
Summa eget kapital	28	48 322,2	48 201,9		83 292,0	77 604,9
Avsättningar						
Pensioner och liknande förpliktelser	29	2 903,5	2 773,9		4 265,5	4 467,5
Uppskjuten skatteskuld					1 552,8	1 041,0
Övriga avsättningar	30	8 002,4	6 912,3		8 012,8	6 958,3
Summa avsättningar		10 905,9	9 686,1		13 831,0	12 466,7
Minoritetsintresse i eget kapital		0,0	0,0		172,9	158,6
Långfristiga skulder						
Obligationslån	31	2 995,2	5 403,5		2 995,2	5 403,4
Reverslån	32	1 018,4	526,2		1 018,4	526,2
Övriga långfristiga skulder	33	32,0	36,8	50	676,9	327,9
Summa långfristiga skulder		4 045,6	5 966,5		4 690,5	6 257,5
Kortfristiga skulder						
Kortfristiga skulder	34	21 194,5	20 062,4	51	13 693,5	13 121,1
Kortfristiga lån	35	3 959,0	4 427,3		3 972,8	3 746,5
Stadens semesterlöneskuld m m	36	701,7	808,3		-	-
Summa kortfristiga skulder		25 855,3	25 298,0		17 666,4	16 867,7
Summa eget kapital och skulder		89 129,0	89 152,5		119 652,8	113 355,3
Ställda panter						
Ansvars- och borgensförbindelser	37	1 258,7	1 983,6		400,4	400,0
Ansvarsförbindelse	38	12 649,7	12 290,9		13 949,5	12 319,6
Derivatinstrument	39	9,7	9,7		-	-
Leasing avtal operationell leasing	40	622,5	434,0		-	-

Redovisningsprinciper

Kommunal redovisningslag

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen (FS 1997:614) och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer med de undantag som redovisas under rubriken "avvikande redovisningsprinciper".

Avskrivningar

Som utgångspunkt för bedömning av nyttjandetider används Sveriges Kommuner och Landstings förslag på maximitider. Som huvudregel används linjär avskrivning och vid tilläggsinvesteringar används saldojusterad avskrivning. Omkostnadsförd anläggning används till exempel för konstobjekt.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar har redovisats till anskaffningsvärdet. Som anläggningstillgång räknas tillgångar som har en livslängd på minst tre år och uppgår till minst ett basbelopp. Omsättningstillgångar har redovisats till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde på balansdagen.

Utländska lån värderas enligt kurs på balansdagen.

Immateriella tillgångar

Stockholms stad redovisar inga immateriella tillgångar. Enligt stadens redovisningsregler för investeringar ska restriktivitet iaktas när en tillgång klassificeras som immateriell för att undvika en övervärdering av tillgångssidan. Till och med år 2009 bedöms inga tillgångar uppfylla kraven på en immateriell tillgång.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar den period de hänförs till och inräknas inte i tillgångarnas anskaffningsvärde.

Klassificeringar

Kortfristiga fordringar och skulder förfaller till betalning inom tolv månader från balansdagen. Långfristiga fordringar och skulder förfaller till betalning efter mer än tolv månader efter balansdagen.

Exploateringsfastigheter som avses att avyttras redovisas som omsättningstillgångar.

Semesterlöneskuld är skuldförd enligt kalkylerade kvarstående semesterdagar den 31 december 2009. Okompenserad övertid är skuldförd enligt ställning den 31 december 2009.

Finansverksamhet

Finansverksamheten inom kommunkoncernen grundar sig på stadens finanspolicy, som antages årligen av kommunfullmäktige.

Staden utnyttjar ränte- och valutaswappar i syfte att säkra positioner avseende kurs- och ränteförändringar

Jämförelsestörande poster

Realisationsvinster- och förluster samt poster av engångskaraktär som inte tillhör den normala verksamheten redovisas som jämförelsestörande intäkter och kostnader.

Enligt beslut i kommunfullmäktige har positiva resultat åren 2002 och 2006 använts till kompetenshöjande åtgärder inom ramen för Kompetensfonden, E-tjänstprogrammet, Järvalyftet och Söderortsvisionen. Syftet med kommunfullmäktiges beslut är att återföra försäljningsinkomster genom åtgärder, som är värdehöjande för stadens medborgare. Posterna är av engångskaraktär och åtgärderna genomförs utanför den ordinarie verksamheten.

Pensionsåtagande

Pensionsskulden redovisas dels som en avsättning i balansräkningen, dels som en ansvarsförbindelse. Pensioner intjänade till och med 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse. Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en skuld i balansräkningen. Chefspensioner efter 2001 redovisas från och med 2009 enbart i balansräkningen. Beräkningen av pensionsskulden är gjord enligt Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS07). Pensionsavtalet KAP-KL används som grund för beräkningarna.

Leasing

Finansiell leasing redovisas i balansräkningen enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 13.1 2006 – Redovisning av hyres-/leasingavtal. En väsentlighetsbedömning har gjorts och endast avtal där den utgiften överstiger 0,5 mnkr eller den årliga kostnaden överstiger 0,2 mnkr har tagits med.

Försäljning och inköp av anläggningstillgångar

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar tillämpas regeln att transaktionen hänförs till det räkenskapsår när avtal tecknas, förutsatt att giltigt politiskt beslut fattas samma räkenskapsår.

Från och med 2010 ändras redovisningsprinciperna så att inkomsten bokförs vid dagen för tillträde enligt rekommendation 18 "Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar".

Fordringar och skulder mot koncernbolagen

All upplåning åt de kommunala bolagen görs av stadens internbank. De kommunala bolagen har en checkräkningskredit gentemot staden, beroende på saldo redovisas fordran eller skuld mot respektive bolag.

Hantering inkomster

Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 18, Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar, planeras att tillämpas från och med 2010.

Sammanställd redovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen även omfatta sådan verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av nämndernas och bolagens verksamheter och ekonomiska ställning. Koncerninterna fordringar, skulder, köp och försäljningar har eliminerats för att ge en rättvisande bild.

I den sammanställda redovisningen har stadens förvaltningar konsoliderats med stadens hel- och majoritetsägda aktiebolag och indirekt ägda intressebolag. Dessutom ingår de direktägda intressebolag, i vilka staden har en röstandel om minst 20 procent.

Metod för sammanställd redovisning

Stadens sammanställda redovisning har upprättats enligt förvärvsmetoden. Det innebär att stadens anskaffningskostnader för aktier i dotterbolag har eliminerats mot dotterbolagens eget kapital. Över- eller undervärden som uppstått vid förvärvet har fördelats på byggnader, mark, goodwill samt koncernreserv. Vid konsolidering av hel- och majoritetsägda aktiebolag har konventionell metod använts. Den proportionella konsolideringsmeto-

den har använts avseende de av staden direktägda intressebolagen. För intressebolag som är indirekt ägda genom stadens bolag har kapitalandelsmetoden använts. Även för AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm stad har kapitalandelsmetoden använts.

Stadens nämnder och aktiebolag kan tillämpa olika redovisnings- och värderingsprinciper.

Avvikande redovisningsprinciper

Investeringar

Från och med 2009 redovisar i stort sett samtliga förvaltningar investeringar överstigande ett basbelopp i balansräkningen. Undantagna är några små förvaltningar som till exempel överförmyndarnämnden och äldrenämnden. Avsteg från god redovisningssed avseende investeringar för dessa förvaltningar har gjorts på grund av att det beloppsmässiga avsteget har bedömts som litet i en stad av Stockholms storlek.

Investeringar i annans fastighet

Enligt beslut i kommunfullmäktige den 3 november 2008 ska mindre projekt- och/eller byggåtgärder understigande en utgift om 0,5 mnkr i SISAB:s och MICASA:s fastigheter direktfinansieras av staden. Beslutet gäller oavsett om åtgärden är att betrakta som en investering eller underhåll.

Exploateringsfastigheter

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgångar vid bokslutstillfället. Under löpande räkenskapsår redovisas exploateringsfastigheter i anläggningsregistret som anläggningstillgångar.

Löneskatt på värdesäkring av pensionskulden i balansräkningen

Enligt rekommendation från Sveriges Kommuner och Landsting ska löneskatt beräknad på värdesäkring av pensionskulden redovisas som en finansiell kostnad från och med 2010. Staden redovisar enligt den nya rekommendationen från och med 2009.

Återbetalning från Sveriges kommuner och landsting

Staden har valt att bokföra återbetalningen från SKL på 40,8 mnkr 2010, när den faktiskt är staden tillhanda i stället för att fordringsföra den 2009.

Skatter

Av försiktighetsskäl använde staden i 2008 års bokslut Sveriges kommuner och landstings (SKL) prognos från februari 2009. I bokslut 2009 följer staden rekommendation 4.2 från Rådet för kommunal redovisning och använder SKL:s decemberprognos.

Definitioner till årsbokslut

Anläggningstillgångar är tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten. Kan vara immateriella (till exempel goodwill), materiella (till exempel byggnader) eller finansiella (till exempel aktier).

Avskrivning enligt plan är den fördelade totalutgiften för en anläggningstillgång. Kostnaden fördelas över de antal år som tillgången används i verksamheten. För tilläggsinvesteringar används en saldojusterad avskrivning. Anläggningar utan ändlig nyttjandeperiod skrivs inte av.

Avsättningar är förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.

Balanskravet är kopplat till resultaträkningen. Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (KL 8 kap. 4 §). Om det redovisade resultatet blir negativt, det vill säga om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna, ska det negativa resultatet regleras senast under det tredje året efter det att det negativa resultatet redovisades. Huvudprincipen är att realisationsvinster inte ska inräknas i intäkterna då avstämning med balanskravet görs. Undantag kan dock göras om det står i överenskommelse med god ekonomisk hushållning, till exempel om försäljningen är ett led i en omstrukturering.

Realisationsvinster för exploateringsfastigheter redovisade som omsättningstillgångar undantas.

Balansräkningen (BR) är en sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, det vill säga redovisningsperiodens sista dag.

Certifikat kan emitteras av till exempel kommuner eller företag. Lån kan upptas genom utgivande, emission, av löpande skuldebrev i form av certifikat med löptider upp till ett år.

Eget kapital utgör skillnaden mellan tillgångar och skulder. Visar hur stor del av tillgångarna som inte finansierats med skulder.

Eliminering innebär att interna poster tas bort, så att uppgifter om intäkter, kostnader, fordringar och skulder inte anger "upplåsta" värden.

Euro Commercial Paper (ECP) är kommuncertifikat eller företagscertifikat som emitterats på euromarknaden.

Euro Medium Term Note (EMTN) är Medium Term Notes som emitterats på euromarknaden.

Kassaflödesanalysen visar kassaflöde från den löpande verksamheten, från investeringsverksamheten samt från finansieringen. Summan av dessa poster utgör årets kassaflöde.

Finansnetto är skillnaden mellan posterna finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Medium Term Note (MTN) är lån som kan upptas genom utgivande, emission, av löpande skuldebrev i form av obligationer med löptider om lägst ett år och högst femton år.

Nettoinvesteringar innebär gjorda investeringar minskat med gjorda avyttrade anläggningar inklusive återförda avskrivningar för dessa.

Omsättningstillgångar är tillgångar som inte innehas för stadigvarande bruk, utan förbrukas i samband med framställning av produkter eller tjänster eller på annat sätt används i rörelsen.

Resultaträkningen (RR) är en sammanställning av intäkter, kostnader och resultat för en viss period.

Soliditeten är ett mått på betalningsförmågan på lång sikt och kan sägas visa den finansiella styrkan. Anger andelen av eget kapital av totala tillgångar.

Årets resultat visar förändringen av det egna kapitalet.

Noter till resultaträkningen för staden

NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER

I verksamhetens intäkter har interna poster mellan förvaltningarna eliminerats.

Mnkr	2009	2008
Taxor, avgifter med mera	4 592,8	4 318,7
Hyror, tomträtsavgälder	3 364,3	3 184,1
Statsbidrag	1 279,3	1 285,9
EU-bidrag	17,0	14,5
Summa verksamhetens intäkter	9 253,5	8 803,2

NOT 2 JÄMFÖRELSESTÖRANDE INTÄKTER

Mnkr	2009	2008
Realisationsvinster vid försäljningar	889,2	1 598,7
Summa jämförelsestörande intäkter	889,2	1 598,7

NOT 3 VERKSAMHETENS KOSTNADER

I verksamhetens kostnader har interna poster mellan förvaltningarna eliminerats.

Mnkr	2009	2008
Material och köpta tjänster med mera	-8 184,1	-8 630,5
Bostadstillägg, sociala bidrag och andra understöd varav försörjningsstöd/socialbidrag	-2 188,7 [969,2]	-2 054,0 [-899,4]
Entreprenader och köp av verksamhet exklusive husbyggnads-, anläggnings- och reparationsentreprenader	-11 516,0	-9 720,0
Löner	-12 056,0	-12 242,5
Lönebikostnader	-3 681,3	-4 137,4
Pensionsutbetalningar*	-1 707,5	-1 778,0
varav utbetalning av pensioner	-726,1	-670,1
varav pensionsavgifter	-559,4	-581,7
varav tjänstepensionsförsäkring	-0,9	-5,7
varav särskild löneskatt	315,7	-300,1
varav förändring av pensionsskuld inkl. löneskatt	-105,4	-220,4
Övriga personalkostnader	-260,2	-279,9
Summa verksamhetens kostnader	-39 593,8	-38 842,5

* I årsredovisning 2009 redovisades ränte- och basbeloppsuppräknig av pensionsskulden under finansiella kostnader. 2008 års redovisning är justerad enligt samma princip.

NOT 4 JÄMFÖRELSESTÖRANDE KOSTNADER

Mnkr	2009	2008
Realisationsförluster vid försäljningar	-27,6	-18,4
Kompetensfonden	-12,4	-17,9
Ytterstadssatsning	-31,6	-30,7
IT-utveckling	-134,3	-131,3
Summa jämförelsestörande kostnader	-206,1	-198,4

NOT 5 AVSKRIVNINGAR

Mnkr	2009	2008
Planenliga avskrivningar	-562,2	-528,0
Nedskrivningar	-64,7	-78,5
Summa avskrivningar	-626,9	-606,5

NOT 6 SKATTEINTÄKTER

Mnkr	2009	2008
Årets preliminära skatteintäkter	31 015,6	29 657,6
Korrigerig prognostiserad slutavräkning 2007	0,0	-48,1
Prognostiserad slutavräkning 2008	0,0	-274,1
Korrigerig prognostiserad slutavräkning 2008	110,1	0,0
Prognostiserad slutavräkning 2009	-980,6	0,0
Begravningsavgifter	128,2	120,0
Övriga skatter	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	30 273,4	29 455,4

NOT 7 GENERELLA STADSBIDRAG OCH UTJÄMNINGSBIDRAG

Mnkr	2009	2008
Generella stadsbidrag och utjämningsbidrag		
Kostnadsutjämningsbidrag	1 113,3	1 090,0
Kommunal fastighetsavgift	1 090,9	1 044,4
Summa generella stadsbidrag och utjämningsbidrag	2 204,2	2 134,4

Avgifter i utjämningsystemet

Inkomstutjämningsavgift	-1 530,0	-1 431,7
Regleringsavgift	-396,1	-363,6
Avgift till LSS-utjämnig	-448,4	-300,3
Summa avgifter i utjämningsystem	-2 374,5	-2 095,6
Summa generella stadsbidrag och utjämnig	-170,3	38,8

NOT 8 FINANSIELLA INTÄKTER

Under posten övriga finansiella intäkter redovisas bland annat borgensintäkter från de kommunala bostadsbolagen.

Mnkr	2009	2008
Långfristiga räntor	128,1	352,4
Kortfristiga räntor	1 233,7	1 529,4
Övriga finansiella intäkter	14,2	12,2
Aktieutdelning	1 127,0	901,7
Summa finansiella intäkter	2 503,1	2 795,7

NOT 9 FINANSIELLA KOSTNADER

Mnkr	2009	2008
Långfristiga räntor	-455,4	-700,9
Kortfristiga räntor	-501,2	-672,0
Övriga finansiella kostnader*	-154,9	-106,7
Summa finansiella kostnader	-1 111,6	-1 479,6

* I årsredovisning 2009 redovisas ränte- och basbeloppsuppräknig av pensionsskulden under finansiella kostnader. 2008 års redovisning är justerad enligt samma princip.

NOT 10 AVSÄTTNINGAR OCH IANSPRÅKTAGANDE

Mnkr	2009	2008
Årets avsättningar		
Omstruktureringskostnader	0,0	-280,0
Renhållningsnämnden	-9,8	0,0
Begravningsavgifter	-8,5	-1,5
Infrastrukturella kostnader	-1 462,5	-1 506,1
Summa årets avsättningar	-1 480,7	-1 787,6
Inspråktagna avsättningar från föregående år		
Omstruktureringskostnader	73,2	4,6
Boende äldre, personer med funktionsnedsättning och personer med psykisk funktionsnedsättning	40,0	30,8
Renhållningsnämnden	0,0	15,6
Infrastrukturella kostnader	83,0	364,9
Förskoleutbyggnad	14,4	39,2
Miljömiljarden	180,0	206,0
Summa i anspråktagna avsättningar från föregående år	390,6	716,2
Netto avsättningar/anspråktagna avsättningar	-1 090,1	-1 071,4

Noter till kassaflödesanalys

NOT 11 SPECIFIKATION AV EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER

Mnkr	2009	2008
Justering för av- och nedskrivningar	626,9	606,5
varav långfristiga fordringar	56,1	
Justering för gjorda avsättningar	1 610,3	2 098,2
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		
Summa ej likviditetspåverkande poster	2 237,2	2 704,8

NOT 12

Mnkr	2009	2008
Omklassificering av exploateringsfastigheter till omsättningstillgångar	252,0	-2 397,0

NOT 13

Mnkr	2009	2008
Återläggning av omklassificering av långfristig upplåning till kortfristig	3 727,4	3 231,9

NOT 14

Mnkr	2009	2008
Här ingår omklassificering av långfristig upplåning till kortfristig	-3 444,8	-3 727,3

NOT 15

Mnkr	2009	2008
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-3 688,8	-3 235,4
varav byggnader och tekniska anläggningar	-3 476,0	-2 440,0
varav maskiner och inventarier	-209,2	-104,7
varav leasingavtal	0,0	-0,9
varav pågående ny-, till- och ombyggnader	-3,6	-689,8

NOT 16

Mnkr	2009	2008
Kassa och bank	7,3	43,4
Utnyttjad checkräkningskredit	-85,6	0,0
Summa likvida medel vid årets slut	-78,3	43,4

Noter till balansräkning för staden

I stadens balansräkning bruttoredovisas fordringar och skulder gentemot stadens egna bolag.

NOT 17 MARK BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR

Mnkr	2009	2008
Ingående mark, byggnader och tekniska anläggningar	41 889,0	42 026,4
Ingående avskrivningar	-3 785,9	-3 204,3
Årets avskrivningar	-513,8	-467,3
Årets nedskrivningar	-58,1	-19,5
Årets nyinvesteringar	3 476,0	2 440,0
Årets investeringsbidrag	-16,8	
Försäljningar	-503,4	-190,2
Omklassificering exploateringsfastigheter	252,0	-2 482,0
Summa mark, byggnader och tekniska anläggningar	40 738,9	38 103,1

NOT 18 MASKINER OCH INVENTARIER

Mnkr	2009	2008
Ingående maskiner och inventarier	1 046	940,1
Ingående avskrivningar	-717,7	-621,0
Årets avskrivningar	-80,6	-96,5
Årets nyinvesteringar*	209,2	105,6
Försäljningar	-97,9	-0,2
Summa maskiner och inventarier*	358,7	328,0

Från och med 2009 särredovisas inte leasingavtal utan ingår i summan för maskiner och inventarier

NOT 19 PÅGÅENDE NY-, TILL- OCH OMBYGGNADER

Mnkr	2009	2008
Ingående pågående ny-, till- och ombyggnader	4 328,6	3 638,8
Årets nyinvesteringar	3,6	689,8
Summa pågående ny-, till- och ombyggnader	4 332,2	4 328,6

NOT 20 AKTIER OCH ANDELAR

Mnkr	2009	2008
Ingående aktier och andelar	3 727,0	3 711,5
Köp av bostadsrätter	46,7	15,5
Köp av andelar (Storstockholms Brandförsvaret)	27,8	0,0
Summa aktier och andelar	3 801,5	3 727,0

AKTIER I KOMMUNALA BOLAG MM PER 2009-12-31

Bolag	Aktiekapital (tkr)	Ägarandel (%)	Bokfört värde 09-12-31 (tkr)
Stockholms Stadhus AB	2 850 000	100,0	3 483 582,0
Mässfastigheter i Stockholm AB	20 000,0	50,4	10 880,0
Stockholm år 2004 AB	500,0	100,0	514,0
Svenska Teknologföreningen Fastighets AB	562,0	100,0	562,0
Stockholm Terminal AB	1 000,0	20,0	200,0
AB Fortum Värme Holding	1 000,0	49,9	800,0
Summa aktier i dotterbolag/koncernföretag			3 496 538,0
Aktier i övriga företag			
SÖRAB	8 000,0	5,0	400,0
AB Servi-Data (depositionsbevis)			0,1
Summa aktier i övriga företag			400,1
Andelar kommunalförbund Storstockholms brandförsvär*			27 831,4
Summa andelar kommunalförbund			27 831,4
* Brand- och räddningsnämndens verksamhet överfördes 2009-01-01 till kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär			
Andelar bostadsrätter			276 742,6
Summa andelar bostadsrätter			276 742,6
Totalt summa aktier och andelar			3 801 512,1

NOT 21 LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

Mnkr	2009	2008
Ingående långfristiga fordringar	1 710,4	1 766,4
Nyutlåning	0,0	0,1
Återläggning av föregående års omklassificering	24,8	30,6
Amorteringar	-8,1	-3,0
Upp-/Nedskrivningar*	-6,6	-59,0
Kortfristig del av långfristiga fordringar**	-33,0	-24,8
Summa långfristiga fordringar	1 687,5	1 710,3

*2009 Nedskrivning p g a avtal träffat med Stadsholmen om reglering ränte- och amorteringsfritt lån.

**2008 Nedskrivning av avtalad ej realiserbar långfristig fordran på Micasa.

**Fordringar som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa fordringar har omförts till kortfristig utlåning.

LÅNTAGARE

Mnkr	2009	2008
Övriga	1 687,5	1 710,3
Summa långfristiga fordringar	1 687,5	1 710,3

NOT 22 EXPLOATERINGSFASTIGHETER*

Mnkr	2009	2008
Exploateringsfastigheter	2 230,0	2 482,0
Summa tomträttsmark	2 230,0	2 482,0

*Fr o m 2008 redovisas samtliga exploateringsfastigheter, som avses att avyttras som omsättningstillgångar.

NOT 23 VARULAGER OCH PÅGÅENDE ARBETE

Mnkr	2009	2008
Varulager	9,3	10,9
Pågående arbeten	0,0	0,1
Summa varulager och pågående arbeten	9,3	11,0

Förrådet värderas till det lägsta värdet av anskaffningspris och verkligt värde.

NOT 24 KORTFRISTIGA FORDRINGAR

Mnkr	2009	2008
Skatte-/momsfordringar	605,1	447,7
Statsbidragsfordringar	148,4	118,5
Kortfristiga fordringar stadens koncernföretag*	32 363,4	34 802,7
Övriga kortfristiga fordringar	1,6	20,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 985,1	2 324,2
Kundfordringar	768,9	620,2
Summa kortfristiga fordringar	35 872,5	38 334,0

*Staden administrerar upplåning för stadens bolag. Bolagen lånar efter behov av staden

NOT 25 KORTFRISTIG UTLÅNING

Mnkr	2009	2008
Kortfristig del av långfristiga fordringar*	33,0	24,8
Summa kortfristig utlåning	33,0	24,8

*Långfristiga fordringar som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa fordringar har omförts till kortfristig utlåning.

NOT 26 KORTFRISTIGA PLACERINGAR

Mnkr	2009	2008
Kompetenskonto	58,1	60,2
Summa kortfristiga placeringar	58,1	60,2

NOT 27 KASSA OCH BANK

Mnkr	2009	2008
Förskottskassor	7,3	11,8
Kassa, bank- och plusgiro*	0,0	31,6
Summa kassa och bank	7,3	43,4

*2009-12-31 hade staden sammanlagt en utnyttjad checkräkningskredit, som redovisas under not Kortfristiga lån

NOT 28 EGET KAPITAL

Mnkr	2009	2008
Ingående eget kapital	48 201,9	47 708,4
varav disposition av 2002 och 2006 års förändring*	178,4	180,6
Förändring av eget kapital enligt resultaträkningen	120,4	493,4
Summa eget kapital	48 322,2	48 201,8

*Dessa medel avser disposition av Stockholms stads kompetensfond, e-tjänstprogram, vision Söderort, Järvalyftet.

NOT 29 PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE

Mnkr	2009	2008
Ingående avsatta pensioner	2 773,9	2 463,3
Nyintjänade och skuldförändring arbetstagare	114,9	126,3
Avgiftsbestämd chefspension	8,0	7,5
Skuldförändring pensionärer	43,4	116,1
Chefspensioner lyft från ansvarsförbindelsen	32,2	0,0
Överfört till Storstockholms brandförbund	-94,3	0,0
Avsatt till löneskatt	25,3	60,6
varav ränte- och prisbasbeloppsuppräkring	113,7	72,6
Summa avsatt till pensioner	2 903,5	2 773,8
varav avgiftsbestämd chefspension	68,6	47,2
varav garantipension inklusive löneskatt	11,7	15,7
varav särskild avtalspension inkl löneskatt	372,0	487,1
varav visstidspension förtroendevalda inkl löneskatt	33,4	46,6
Aktualiseringsgrad i procent	79,4	79,0
Aktualiseringsgrad anställning Stockholms stad i procent	99,0	99,0
Antal visstidsförordnade tjänstemän	40,0	41,0
Skulden har minskats med bortförsäkrat via tjänstepensions-	0,7	5,7

NOT 30 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

Mnkr	2009	2008
Omstruktureringskostnader		
Ingående balans	402,3	127,0
lanspråktaget	-73,2	-4,6
Årets avsättning*	0,0	280,0
Utgående balans	329,1	402,4

Boende äldre, personer med funktionsnedsättning och personer med psykisk funktionsnedsättning

Ingående balans	354,9	385,7
lanspråktaget	-40,0	-30,8
Årets avsättning	0,0	0,0
Utgående balans	315,0	354,9

Renhållningsverksamhet

Ingående balans	29,6	45,3
lanspråktaget	0,0	-15,6
Årets avsättning	9,8	0,0
Utgående balans	39,4	29,7

Begravningsavgifter

Ingående balans	5,1	3,6
lanspråktaget	0,0	0,0
Årets avsättning	8,5	1,5
Utgående balans	13,5	5,1

Infrastrukturella avgifter

Ingående balans	5 589,8	4 448,6
lanspråktaget	-83,0	-364,9
Årets avsättning**	1 462,5	1 506,1
Utgående balans	6 969,3	5 589,8

Förskoleutbyggnad***

Ingående balans	213,6	252,8
lanspråktaget	-14,4	-39,2
Årets avsättning	0,0	0,0
Utgående balans	199,2	213,6

Miljömiljarden***

Ingående balans	316,9	522,9
lanspråktaget	-180,0	-206,1
Årets avsättning	0,0	0,0
Utgående balans	136,9	316,8

Ventilationskostnad skolor

Ingående balans	0,0	55,0
lanspråktaget	0,0	-55,0
Årets avsättning	0,0	0,0
Utgående balans	0,0	0,0

Summa ingående balans 6 912,3 5 840,9

Summa lanspråktaget -390,6 -716,2

Summa årets avsättningar 1 480,7 1 787,6

Summa utgående balans 8 002,4 6 912,3

*Avser Brand- och räddningsnämndens övergång till kommunalförbund, inrättande av gemensam service mm, lanspråktaget till SSBF 71,8 mnkr, avveckling lokaler 1,4 mnkr. Osäkerhet om belopp föreligger främst beträffande eventuell övertalighet.

**Avsättning till E18, Norra länken, Citybanan, Förbifart Stockholm, Tvärbanor och Nationalstadsparken. Osäkerhet om belopp föreligger, då en stor del av investeringarna genomförs efter 2012.

***Dessa avsättningar har inte nuvärdesberäknats, då de är av karaktären stimulationsmedel för att snabbast möjligt genomföra utfästelser gentemot kommuninvånarna. När medlen är förbrukade, vidtages åtgärder efter övriga tillgängliga resurser. För samtliga övriga avsättningar gäller att en stor del beräknas förbrukas under perioden 2010-2012. För infrastrukturella åtgärder inträffar merparten efter 2012.

NOT 31 OBLIGATIONSÅN

Mnkr	2009	2008
Ingående obligationslåneskuld	5 403,4	8 723,9
Nyupplåning	500,0	0,0
Periodisering över- och underkurser	4,5	8,0
Återläggning av föregående års omklassificering	3 325,0	3 200,0
Amorteringar	-3 325,0	-3 203,4
Kortfristig del av långfristiga lån*	-2 912,8	-3 325,0
Summa obligationslån	2 995,2	5 403,5

*Skulder som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa skulder har omförts till kortfristiga lån.

Mnkr	2009	2008
Utländska obligationslån	1 000,0	2 912,7
Svenska obligationslån	1 995,2	2 490,8
Summa obligationslån	2 995,2	5 403,5

NOT 32 REVERSLÅN

Mnkr	2009	2008
Ingående reverslåneskuld	526,2	903,9
Nyupplåning	1 000,0	0,0
Återläggning av föregående års omklassificering	402,3	31,9
Amorteringar	-378,0	-7,3
Kortfristig del av långfristiga lån*	-532,1	-402,3
Summa reverslån	1 018,4	526,2

*Skulder som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa skulder har omförts till kortfristiga lån.

Mnkr	2009	2008
Utländska reverslån	1 000,0	500,0
Svenska reverslån	18,4	26,2
Summa reverslån	1 018,4	526,2

NOT 33 ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA SKULDER

Mnkr	2009	2008
Ingående låneskuld leasing	0,6	0,7
Återläggning av föregående års omklassificering	0,3	0,3
Amorteringar	-0,3	-0,1
Omklassificering	-0,2	-0,3
Summa långfristig skuld leasing	0,3	0,6
Förmedlade medel	0,6	0,6
Skuldfonder	31,1	35,6
Summa övriga långfristiga skulder	32,0	36,8

NOT 34 KORTFRISTIGA SKULDER

Mnkr	2009	2008
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 309,7	2 612,9
Skatteskulder/moms	1 200,4	32,8
Leverantörsskulder	2 627,1	2 424,6
Förmedlade medel	5,3	3,9
Deponerade medel	2,6	3,9
Skuldfonder	4,1	0,0
Personalskatter	235,4	254,9
Kortfristiga skulder till koncernföretag*	13 264,6	14 116,0
Övrigt	545,2	613,4
Summa kortfristiga skulder	21 194,5	20 062,4

*Staden administrerar upplåning för stadens bolag. Bolagen lånar efter behov av staden.

NOT 35 KORTFRISTIGA LÅN

Mnkr	2009	2008
Certifikatslån i utländsk valuta	428,4	700,0
Utnyttjad kredit, övriga kreditinstitut**	85,6	0,0
Kortfristig del av långfristiga lån*	3 445,0	3 727,3
Summa kortfristiga lån	3 959,0	4 427,3

*Långfristiga lån som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa skulder har omförts till kortfristiga lån.

**2009-12-31 hade staden sammanlagt en utnyttjad checkräkningskredit, som redovisas här.

NOT 36 SKULD FÖR SEMESTERLÖNER OCH OKOMPENSERAD ÖVERTID

Mnkr	2009	2008
Ingående skuld	690,9	810,8
Varav semesterlöner	650,1	626,7
Varav okompenserad övertid	40,8	184,1
Förändring semesterlöneskuld	8,6	30,4
Förändring okompenserad övertid	2,2	-32,9
Summa skuld för semesterlöner o okomp övertid	701,7	808,3
Varav semesterlöner	658,7	657,1
Varav okompenserad övertid	43,0	151,2

NOT 37 ANSVARS- OCH BORGENSFÖRBINDELSER

Mnkr	2009	2008
Pensionsutfästelser	41,6	649,9
Summa ansvars- och borgensmajoritet-sägda bolag	41,6	649,9
*Pensionsutfästelser har för flera av stadens bolag bortförsäkrats till S.t Erik Liv försäkring AB under 2009		
Övriga juridiska-/privatpersoner		
Borgen för lån	1 143,7	1 260,4
Stiftelsen Stockholms Studentbostäder	67,8	68,3
Stockholms Kooperativa Bostadsförening	443,0	443,0
Fortum	397,6	524,3
Stockholms Stadsmission	88,6	90,1
SYVAB	112,6	97,4
övriga juridiska personer	34,1	37,4
Pensionsutfästelser	69,6	68,1
Kommunalt förlustansvar för småhus	3,8	5,2
Summa	1 217,1	1 333,7
Totalt ansvars- och borgensförbindelser	1 258,7	1 983,6

NOT 38 STADENS PENSIONSSKULD

Mnkr	2009	2008
Ingående pensionsskuld	12 290,8	12 143,5
Nyintjänade och skuldförändring arbetstagare*	33,2	-130,6
Skuldförändring pensionärer*	325,6	278,0
Summa pensionsskuld	12 649,7	12 290,9
Kalkylerad kostnad pension, avgångs-ersättning aktiva förtroendevalda	41,6	-

*Pensioner för chefer, som sorterar under nytt chefsavtal, är lyft till balansräkningen 32,2 mnkr.

**Beräkning efter pensionsbestämmelser för förtroendevalda, PBF, fr o m 2003-01-01. Medräknat är visstidspension och avgångsersättning för förtroendemän, som omfattas av bestämmelserna. Inga antaganden om eventuella förvärvsinkomster är gjorda utan beloppet visar sämsta möjliga utfall.

Aktualiseringsgrad (%)	72,0	72,0
Aktualiseringsgrad anställning Stockholms stad (%)	99,0	99,0

NOT 39 DERIVATINSTRUMENT

Mnkr	Nominellt värde, tillgångar	Nominellt värde, skulder	Netto	Marknadsvärde netto
Valuta-swappar	1 797	1 788	9,7	11,3
Ränte-swappar	1 600	1 600	0,0	39,2
Summa	3 397	3 388	9,7	50,5

Staden utnyttjar ränte- och valutaswappar i syfte att säkra positioner avseende kurs- och ränteförändringar. Staden marknadsvärderade fordran på swapmotparterna översteg på balansdagen motsvarande skuld med 50,5 mnkr.

NOT 40 LEASINGAVTAL

Mnkr	Nuvärdets beräknade minimileasavgift				Summa minimileasavgift
	Redovisat värde, 09-12-31	Förfallodag <=1 år	Förfallodag 2-5 år	Förfallodag <5 år	
Finansiell leasing	0,5	0,2	0,3	0,0	0,9

Mnkr	Minimileasavgift			
	Redovisat värde, 09-12-31	Förfallodag <=1 år	Förfallodag 2-5 år	Förfallodag <5 år
Operationell leasing	434,0	29,6	110,3	294,1

Leasingavtal med ett sammanlagt värde understigande 500 000 kronor eller en årlig kostnad motsvarande max 150 000 kronor är ej medtagna. Leasingavtal avseende operationell leasing redovisas endast om avtalets längd överstiger 3 år och om avtalet inte är uppsägningsbart. Hyresavtal, som uppfyller dessa villkor ingår. Finansiell leasing ingår i balansräkningen från 2008 på tillgångssidan under "maskiner och inventarier" samt under lång- och kortfristiga skulder. Inga avtal om finansiell leasing omfattar variabla avgifter.

Noter till resultaträkning – kommunkoncernen

NOT 41 AVSKRIVNINGAR

Mnkr	Procent	2009	2008
Immateriella anläggningstillgångar			
Hyresrätter och immateriella tillgångar	20-33	-12,6	-6,0
Goodwill	20	0,0	0,0
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och tekniska anläggningar	2-33	-2 231,8	-2 152,3
Maskiner och inventarier	2-33	-374,8	-352,4
Summa avskrivningar		-2 619,3	-2 510,7

NOT 42 FINANSIELLA INTÄKTER

Mnkr	2009	2008
Ränteutgifter	141,2	403,5
Övriga finansiella intäkter	47,0	71,0
Summa finansiella intäkter	188,2	474,5

NOT 43 FINANSIELLA KOSTNADER*

Mnkr	2009	2008
Räntekostnader	-632,8	-948,7
Övriga finansiella kostnader	-13,8	-17,9
Summa finansiella kostnader	-646,7	-966,6

*I årsredovisning 2009 redovisas ränte- och basbeloppsuppräknad av stadens pensionskuld under finansiella kostnader. 2008 års redovisning är justerad enligt samma princip.

NOT 44 SKATT

Mnkr	2009	2008
Aktuell skatt	-1 480,2	-1 578,3
Uppskjutet skatt	-679,1	-182,3
Summa skatt	-2 159,3	-1 760,6

Noter till kassaflödesanalys – kommunkoncernen

NOT 45 JUSTERING FÖR EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER

Mnkr	2009	2008
Skattekostnad	-302,8	597,3
Avskrivningar	2 619,3	2 510,7
Nedskrivningar	132,8	83,5
Realisationsvinster netto	-9 321,7	-9 041,1
Förändring avsättningar	799,5	1 711,5
Resultat från andelar i intresseföretag	-75,2	-72,1
Summa justering för ej likviditets- påverkande poster	-6 148,0	-4 210,3

Noter till balansräkning – kommunkoncernen

NOT 46 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Mnkr	2009	2008
Immateriella anläggningstillgångar 1/1	38,6	14,7
Investeringar	5,7	5,5
Omklassificering	9,5	24,8
Försäljningar/utrangeringar	0,0	-0,2
Avskrivningar	-12,6	-6,0
Summa immateriella anläggningstillgångar 31/12	41,2	38,6

NOT 47 MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR

Mnkr	2009	2008
Mark, byggnader och tekniska anläggningar 1/1	86 142,1	86 185,0
Investeringar	5 943,2	3 766,6
Omklassificering	5 837,1	6 115,8
Försäljningar/utrangeringar	-4 269,3	-6 102,8
Avskrivningar	-2 231,8	-2 152,3
Nedskrivningar	-98,6	-48,7
Ändring i koncernsammansättning	30,0	-1 621,6
Summa mark, byggnader och tekniska anläggningar 31/12	91 352,8	86 142,1

NOT 48 MASKINER OCH INVENTARIER

Mnkr	2009	2008
Maskiner och inventarier 1/1	4 492,4	4 051,5
Investeringar	950,1	161,9
Omklassificering	600,0	622,6
Försäljningar/utrangeringar	-162,1	-51,0
Avskrivningar	-374,8	-352,4
Nedskrivningar	-1,5	0,0
Ändring i koncernsammansättning	60,4	59,7
Summa maskiner och inventarier 31/12	5 564,5	4 492,4

NOT 49 PÅGÅENDE NY-, TILL- OCH OMBYGGNADER

Mnkr	2009	2008
Pågående ny-, till- och ombyggnader 1/1	11 432,0	11 189,4
Investeringar	6 522,8	7 316,9
Omklassificering	-6 446,2	-6 763,2
Försäljningar/utrangeringar	-25,1	-197,7
Nedskrivningar	-26,2	-21,2
Ändring i koncernsammansättning	-437,4	-92,2
Summa pågående ny-, till- och ombyggnader 31/12	11 020,0	11 432,0

NOT 50 ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA SKULDER

Mnkr	2009	2008
Lån från kreditinstitut	510,3	250,0
Övrigt	166,6	77,9
Summa övriga långfristiga skulder	676,9	327,9

NOT 51 KORTFRISTIGA SKULDER

Mnkr	2009	2008
Förskott från kund	1,0	0,8
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	5 194,6	4 354,5
Skatteskulder	611,4	1 269,9
Leverantörsskulder	4 651,0	4 295,2
Övriga kortfristiga skulder	3 235,5	3 200,7
Summa kortfristiga skulder	13 693,5	13 121,1

REVISORERNAS GRANSKNING

Stockholms stads revisionskontor har granskat att årsbokslutet, årsredovisningen inklusive den sammanställda redovisningen för år 2009 har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och stadens regler. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Revisorerna konstaterar att stadens resultat- och balansräkning samt den sammanställda redovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Stockholm i april 2010

Bengt Akalla, ordförande för revisorerna

Nämnder

Nämnd	Antal anställda	Budget nettokostnader, mnkr	Nettoutfall exkl. resultatfonder, mnkr	Förändring resultatfond, mnkr	Avvikelse utfall 2009, mnkr	Nettoinvesteringar, utfall, mnkr
Kommunfullmäktige m.m.	573	-1 027,3	-959,5	-0,0	67,8	-0,7
Revisorskollegiet	19	-27,7	-27,3	0,0	0,4	0,0
Servicenämnden	248	-20,5	-14,2	-6,3	0,0	-6,5
Valnämnden	0	-16,9	-13,9	0,0	3,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	20 476	-16 118,5	-15 937,2	-76,3	105,0	-119,0
Brand- och räddningsnämnden	-	-308,0	-394,2	0,0	-86,2	-0,4
Exploateringsnämnden	143	590,0	657,3	0,0	67,3	-2 293,6
Fastighetsnämnden	134	33,8	88,0	0,0	54,2	-182,0
Idrottsnämnden	468	-554,1	-537,2	0,9	17,8	-307,3
Kulturnämnden: kulturförvalt.	1 047	-810,9	-794,7	0,0	16,2	-24,1
Kulturnämnden: stadsarkivet	83	-46,3	-47,0	-0,0	-0,7	-1,0
Kyrkogårdsnämnden	130	-120,2	-119,7	-0,0	0,5	-13,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	206	-60,4	-57,5	0,0	2,9	-1,3
Socialtjänstnämnden	1 385	-1 064,6	-1 052,4	-0,3	11,9	-0,3
Stadsbyggnadsnämnden	308	-189,3	-184,7	0,0	4,6	-1,2
Trafik- och rehallningsnämnden: trafik	388	-691,9	-567,6	0,0	124,3	0,0
Trafik- och rehallningsnämnden: renhållning	35	-1,4	9,8	0,0	11,2	-675,6
Utbildningsnämnden	14 162	-12 022,2	-11 851,2	-107,2	63,8	-7,6
Äldrenämnden	87	-64,0	-61,3	0,0	2,7	-55,7
Överförmyndarnämnden	24	-28,9	-30,6	0,0	-1,7	0,0
Summa nämnder	39 916	-32 549,3	-31 895,4	-189,1	464,8	-3 690,1

VARAV STADSDELSNÄMNDER

Rinkeby-Kista	1 497	-1 221,0	-1 207,5	-6,1	7,3	-7,6
Spånga-Tensta	1 216	-936,9	-932,8	2,9	7,0	-8,5
Hässelby-Vällingby	1 608	-1 417,4	-1 391,0	-14,7	11,7	-10,1
Bromma	1 847	-1 193,6	-1 176,6	-11,0	6,0	-10,7
Kungsholmen	1 082	-925,4	-923,7	-1,3	0,4	-7,9
Norrmalm	968	-872,5	-867,6	-1,8	3,1	-8,5
Östermalm	1 100	-1 128,8	-1 103,3	-8,1	17,4	-4,8
Södermalm	2 296	-1 905,0	-1 889,5	-4,0	11,4	-9,6
Enskede-Årsta-Vantör	2 556	-1 933,1	-1 912,9	-8,8	11,4	-12,4
Skarpnäck	1 036	-934,1	-912,3	-7,8	14,0	-8,4
Farsta	1 408	-1 168,5	-1 155,8	-3,3	9,4	-9,9
Älvsjö	765	-484,7	-484,1	-0,6	0,0	-3,8
Hägersten-Liljeholmen	1 903	-1 383,8	-1 372,4	-6,3	5,2	-11,7
Skärholmen	1 194	-613,7	-607,7	-5,4	0,6	-5,4
Summa stadsdelsnämnder	20 476	-16 118,5	-15 937,2	-76,3	105,0	-119,0

Antalet anställda avser samtliga månadsavlönade per 2008-12-31

Budget och utfall är inklusive kapitalkostnader och mellan nämnderna interna mellanhavanden

Ökning av resultatfond (-)

Avvikelse är efter resultatdispositioner

Aktiebolag

Aktiebolag	Antal anställda	Omsättning, mnkr	Resultat efter finansnetto, mnkr	Balansomslutning, mnkr	Eget kapital, ¹ mnkr	Ränta tot ² kapital %	Soliditet, % ³	Bruttoinv, mnkr
Stockholms Stadshus AB (koncern)								
Stockholms Stadshus AB, moderbolag	8	29,2	446,9	19 329,4	18 917,3	2,3	97,5	33,0
AB Svenska Bostäder, koncern	394	3 067,6	4 106,2	15 135,5	10 131,1	27,5	67,0	1 851,9
AB Familjebostäder, koncern	265	1 641,1	2 037,3	11 355,5	7 150,0	20,8	63,0	2 967,6
AB Stockholmshem, koncern	307	1 916,9	2 117,8	12 454,1	7 394,4	18,7	59,4	1 524,9
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	73	920,6	-119,0	6 326,5	197,3	1,2	2,7	423,9
Stockholms stads Bostadsförmedling AB	69	84,2	23,5	63,1	2,4	38,9	3,8	0,1
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	159	1 778,1	-46,7	8 233,3	304,5	2,5	2,6	533,3
Stockholm Vatten AB, koncern	408	1 158,1	64,0	6 777,4	235,8	4,0	3,5	566,5
Stockholms Hamn AB, koncern	216	671,8	35,8	1 260,6	373,9	4,8	30,0	250,2
AB Stokab	101	570,0	148,7	1 655,8	306,1	11,5	18,5	331,1
Stockholms stads Parkerings AB, koncern	80	427,2	19,1	734,6	109,5	5,1	14,0	147,7
Stockholms Stadsteater AB	327	124,3	-210,0	277,2	7,0	Neg	1,4	7,8
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, koncern	11	26,5	-74,2	917,6	210,8	Neg	23,0	153,8
S:t Erik Försäkrings AB	6	122,3	20,8	363,0	-	-	29,2	0,0
S:t Erik Livförsäkring AB	3	832,4	286,1	1 765,5	-	-	25,0	788,4
Stockholm Business Region AB, koncern	72	219,4	1,2	130,2	41,9	1,0	32,1	0,5
S:t Erik Markutveckling AB, koncern	2	81,4	7,9	707,1	52,6	3,9	7,4	55,7
Stockholms stads Utrednings- och Statistikkontor AB	32	38,0	2,7	14,7	2,9	-	-	
Övriga bolag				13,7	13,7			
Övriga majoritetsägda aktiebolag								
Mässfästigheter i Stockholm AB, koncern	234	560,8	10,6	1 178,0	294,2	1,9	25,0	239,9
Summa aktiebolag*	2 764	14 269,9	8 878,7	88 692,8	45 745,4			9 876,3

*Summeringarna avser inte den sammanställda redovisningen (kommunkoncernen) utan endast summan av de ingående bolagen.

1 Eget kapital uttrycks här som summan av bundet och fritt eget kapital enligt balansräkningen samt 73,7 % av de obeskattade reserverna.

2 Räntan på totalt kapital beräknas enligt följande: Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader delat med genomsnittlig balansomslutning

3 Soliditetstalet beräknas enligt följande: Eget kapital samt 73,7 % av de obeskattade reserverna delat med totala tillgångar.

Stiftelser

	Medelantal anställda	Rörelsens intäkter, mnkr			Övriga intäkter/ kostnader netto inkl avskrivn, mnkr	Årets resultat efter disp, mnkr	Balansomslutning, mnkr
		Stadens bidrag	Övriga rörelseintäkter	Rörelsens kostnader, mnkr			
Stiftelsen Barnens Dag	61		40,3	-38,4	-1,9	0,0	67,7
Stiftelsen Hotellhem i Stockholm	115	18,0	143,0	-159,1	-0,4	1,5	68,1
Stiftelsen Stockholm Water Foundation	3		4,1	-6,2	0,1	-2,0	24,0
Stiftelsen Strindbergmuseet	9	4,9	3,2	-7,8	-0,1	0,2	5,9
Summa stiftelser	188	22,9	190,6	-211,5	-2,3	-0,3	165,7

Stiftelser där staden utser minst hälften av styrelseledamöterna

Kommunalförbund

	Medelantal anställda	Rörelsens intäkter, mnkr			Övriga intäkter/ kostnader netto inkl avskrivn, mnkr	Årets resultat efter disp, mnkr	Balansomslutning, mnkr
		Stadens bidrag	Övriga rörelseintäkter	Rörelsens kostnader, mnkr			
Storstockholms brandförsvär	816	308,0	252,7	-534,0	-26,7	0,0	501,2

Anmärkning: beloppen i tabellen är avrundade och summerar därför inte exakt.

Nyckeltal för facknämder

PEDAGOGISK VERKSAMHET

Nettokostnad per barn/elev	2009	2008
Förskola, kr	119 366	114 060
Skolbarnomsorg, kr	33 828	27 981
Grundskola, kr	88 386	88 344
Särskola, kr	288 767	315 236
Gymnasieskola, egen regi, kr	85 587	87 580
Gymnasieskola, fristående, kr	83 947	82 389
Vuxenutbildning, egen regi, kr	47 324	51 132
Vuxenutbildning, entreprenad, kr	34 645	42 272

Elever som avslutar studierna på ett nationellt eller specialutformat program med grundläggande behörighet för högskolestudier	2009	2008
Andel elever i åk 3 med slutbetyg, %	88	91
Andel elever i åk 3 med slutbetyg behöriga till högskolan, %	92	89

Andel studerande med godkända betyg	2009	2008
Grundläggande vuxenutbildning, egen regi, %	78	73
Gymnasial vuxenutbildning, egen regi, %	83	81

Öppen fritidsverksamhet, nettokostnad/öppethållandetimme, kr	2009	2008
Inklusive lokaler		1 359

STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

	2009	2008
Gruppboende för vuxna, nettokostnad per vård dygn, kr	2 315	2 314
Daglig verksamhet nettokostnad per dag, kr	817	941

ÄLDREOMSORG

	2009	2008
Vård- och omsorgsboende bruttokostnad per vård dygn, kr	1 784	1 659
Kostnad per timme hemtjänst i ordinärt boende, kr	288	274
Andel av befolkningen 80 år och äldre med äldreomsorgsinsatser, %	46	48

FLYKTINGMOTTAGNING

	2009	2008
Andelen nyanlända flyktingar som är självförsörjande efter introduktionsperiodens slut, %	46	32

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Individ- och familjeomsorg – barn och unga	2009	2008
§ 12 hem – nettokostnad/vård dygn, kr	5 443	3 621
Placering vid HVB, nettokostnad/vård dygn, kr	3 324	2 992
Jourhem, nettokostnad/vård dygn, kr	1 533	1 651
Familjehem, nettokostnad/vård dygn, kr	828	743

Individ- och familjeomsorg – vuxna	2009	2008
Placeringar vid HVB, nettokostnad/vård dygn, kr	1 598	1 479
LVM-hem, nettokostnad/vård dygn, kr	2 971	2 546
Familjehem, nettokostnad/vård dygn, kr	1 353	1 104

Socialpsykiatri	2009	2008
Särskilt boende, nettokostnad/vård dygn, kr	1 673	1 601
Sysselsättning/arbetsträning, kr	41 620	43 569

HVB barn och ungdom	2009	2008
Nettokostnad/vård dygn, kr	1 908	2 416
Beläggning, %	86	73

HVB vuxna	2009	2008
Behandlingshem: Nettokostnad/vård dygn, kr	1 231	1 422
Behandlingshem: Beläggning, %	66	79
Stöd-/omvårdnadsboende: Nettokostnad/vård dygn, kr	805	810
Stöd-/omvårdnadsboende: Beläggning, %	85	90

EKONOMISKT BISTÅND

	2009	2008
Andel av befolkning som erhållit ekonomiskt bistånd, %	4,0	4,1
varav hushåll bidragsberoende nio månader eller mer, %	38,3	37,1

EXPLOATERING

Investeringar	2009	2008
Investeringar totalt, mnkr	2 294	2 217
varav bostäder	1 454	1 698
Investeringar totalt, kr/invånare	2 815	2 742
varav bostäder	1 785	2 099

Markanvisningar (faktiska lägenheter)	2009	2008
Antal markanvisade lägenheter	4 111	2 988

Direktavkastning av mark	2009	2008
Direktavkastning av mark upplåten med tomträtt, bostäder, i relation till taxeringsvärde, %	1,5	1,5
Direktavkastning av mark upplåten med tomträtt, övrigt, i relation till taxeringsvärde, %	6,7	6,5
Direktavkastning totalt, %	2,7	2,7

FASTIGHET

Räntabilitet på totalt kapital	2009	2008
Räntabilitet på totalt kapital, %	5,9	5,4
Vakansgrad, %	4,6	4,6
Hyresintäkter per uthyrd kvm, kr/kvm	1 068	1 025
Driftkostnader i förhållande till bruttoarean, kr/kvm	253	257
Planerat underhåll i förhållande till bruttoarean, kr/kvm	136	169

KULTUR OCH IDROTT

Bokad tid av bokningsbar tid	2009	2008
Nyttjandegrad stora hallar (20x40), %	82	81
Nyttjandegrad övriga hallar, %	54	55

Driftkostnad/kvm aktivitetsyta	2009	2008
Medelvärde för samtliga anläggningar, kr	640	610
Idrottsplatser (inkl bollplaner, isbanor och ishallar), kr	227	224

Underhållskostnad/kvm aktivitetsyta	2009	2008
Medelvärde för samtliga anläggningar, kr	56	50
Idrottsplatser (inkl. bollplaner, isbanor och ishallar), kr	18	20

Nettokostnad/besök	2009	2008
Besök vid simhallar samt simhallsdelen vid kombinerade sim- och idrottshallar, kr	26	24

Besöksstatistik	2009	2008
Besök på Stadsbiblioteket	5 039 256	4 860 011
Besök per invånare på Stadsbiblioteket	6,2	6,0
Besök på Liljevalchs	172 590	107 282
Besök på Stadsmuseet	241 582	190 642

BEGRAVNING

Genomsnittskostnad	2009	2008
Kostnad för begravningsverksamhet per invånare, kr	148	142
Bokförda nettokostnader för begravningsverksamhet per invånare, kr	145	147
Kostnad för skötsel av enskilda gravplatser, kr	650	625

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD

Andel objekt som haft tillsyn under året	2009	2008
Samtliga inspektionsområden, %	28	26
Miljöfarlig verksamhet, %	24	15
Hälsoskydd, %	9	8
Livsmedel, %*	71	71

STADSBYGGNAD

Omlöppstid från ansökan till beslut	2009	2008
Bygglov, dagar	61,0	54,0
Bygglov, dagar	56	61
Detaljplan, månader	570	20
Bostadsanpassning, dagar	55	68

Bostadsbyggande	2009	2008
Bostäder/byggrätter i detaljplaner som vunnit laga kraft	3 646	3 750
Påbörjade bostäder	2 673	3 333
Färdigställda bostäder	5 039	5 235
Antal bostäder/byggrätter som inte är utnyttjade	1 087	544

TRAFIK OCH GATA

Drift- och underhåll	2009	2008
Drift- och underhåll, mnkr	673	770
varav gator, mnkr	92	120
varav broarbeten, betong och stål, mnkr	74	86
varav offentlig belysning inkl. kablar och armaturer, mnkr	144	141
Drift- och underhåll, utfall i förhållande till plan, %		
varav gator, %	26	34
varav broarbeten, betong och stål, %	56	65
varav offentlig belysning inkl. kablar och armaturer, %	97	95

Investeringar	2009	2008
Investeringar totalt, mnkr	675,6	731
varav stora infrastrukturprojekt, mnkr	284	400
Investeringar totalt, kr/invånare	829	904
varav stora infrastrukturprojekt, kr/invånare	348	494

Parkering/framkomlighet	2009	2008
Andel rätt parkerade fordon, %	60,1	56,6

RENHÅLLNING

Kostnad per invånare	2009	2008
Insamling, transport, återvinning och bortforslande av hushållsavfall, kr/inv	519,6	520,1
Invägt hushållsavfall vid Högdalenverket, kr/inv	129,8	128

Mängd per invånare	2009	2008
Hushållsavfall invägt vid Högdalenverket, kg/inv	284	289,5
Farligt avfall som samlats in via kommunens insamlingssystem, kg/inv	1	1

Anmärkning: beloppen i tabellen är avrundade och summerar därför inte exakt.

Stadsdelsnämnderna

Allmänna fakta	Geografisk yta, ha	Antal invånare	Andel barn, 0–15 år, %	Andel pensionärer, 65 år–, %	Andel med utländsk bakgrund, %	Medelinkomst kr/år, 20–64 år	Andel eftergymnasial utbildning, 20–64 år, %	Andel förvärsarbetande, 20–64 år, %	Andel arbetslösa, 18–64 år, %
Rinkeby–Kista	1 179	44867	22 %	9 %	77 %	175 324	31 %	56,1 %	6,9 %
Spånga–Tensta	1 285	37179	25 %	11 %	56 %	239 369	34 %	66,1 %	5,9 %
Hässelby–Vällingby	1 960	63928	21 %	16 %	34 %	272 477	38 %	75,1 %	4,9 %
Bromma	2 460	64529	20 %	14 %	17 %	369 777	57 %	82,0 %	2,6 %
Kungsholmen	485	58866	12 %	15 %	17 %	351 263	63 %	83,4 %	2,5 %
Norrmalm	492	65731	13 %	13 %	19 %	366 396	64 %	81,6 %	2,1 %
Östermalm	1 800	64481	12 %	19 %	19 %	368 094	66 %	73,9 %	2,2 %
Södermalm	800	119842	13 %	14 %	17 %	311 440	59 %	81,0 %	2,7 %
Enskede–Årsta–Vantör	2 114	89035	18 %	13 %	32 %	257 988	42 %	77,3 %	4,1 %
Skarpnäck	1 550	42709	18 %	12 %	27 %	255 959	47 %	77,2 %	3,8 %
Farsta	1 544	49407	17 %	18 %	29 %	245 639	36 %	75,2 %	4,8 %
Älvsjö	911	24499	22 %	14 %	21 %	329 080	46 %	81,8 %	2,7 %
Hägersten–Liljeholmen	1 308	71323	16 %	13 %	21 %	282 605	51 %	80,8 %	3,1 %
Skärholmen	886	33021	21 %	15 %	64 %	194 574	30 %	64,2 %	6,7 %
Hela staden	18 774	829417	17 %	14 %	29 %	296 758	50 %	76,7 %	3,6 %

Stockholmarna

	Stockholm	Riket
Invånare 65 år eller äldre	14 %	18 %
Invånare 0–15 år	17 %	17 %
Invånare med utländsk bakgrund*	28 %	18 %
Medelålder för förstföderskor	31,07	28,9
Medelantal barn per barnfamilj	1,79	1,91
Barn med utländsk bakgrund*	28 %	18 %
Barn 1–5 år i barnomsorg, totalt	85 %	86 %
Andel förskoleplatser i privat regi	29 %	15 %
Elever i årskurs 9 med behörighet till gymnasieskolan	89 %	88 %
Betygspoäng (genomsnitt) i årskurs 9	223	207,4
Gymnasieelever 16–19 år av totala antalet invånare 16–19 år	73 %	74 %
Lågutbildade 25–64 år (ej gymnasium)	11 %	15 %
Högutbildade 25–64 år (högskola)	53 %	37 %
Förvärsarbetande 15–74 år	72 %	65 %
Sysselsatta efter näringsgren		
Finansiell verksamhet, företagstjänster	24 %	14 %
Handel, transport, hotell och restaurang	21 %	20 %*
Vård och omsorg, socialtjänst, veterinärer	12 %	16 %*
Medellivslängd, män	78,1	79,4
Medellivslängd, kvinnor	82,7	83,4
Medelålder	39,1	41

*Vård och omsorg.

Femårsöversikt

Allmänt	2005	2006	2007	2008	2009
Folkmängd	771 000	782 900	795 200	810 100	829 417
riksandel, procent	8,5	8,6	8,7	8,8	8,9
Sysselsättningsfrekvens:					
procent av hela folkmängden	51,8	52,7	53,1	54,4	54,6
procent av folkmängden 16–44 år	76,3	78,2	78,3	78,8	71,0
Arbetslöshetstal, procent av arbetskraften 16–64 år	5,3	5,1	2,4	3,9	6,6
Beskattningsbar inkomst, mnkr	137 288	143 145	150 722	160 974	171 642
per invånare, kr	178 022	182 969	189 540	198 709	206 942
riksgenomsnittet för d:o kr	146 871	151 366	156 673	164 084	171 464
Total kommunal skattesats:					
Stockholm, kr	30,35	30,35	30,05	29,92	29,58
Varav staden:	18,08	18,08	17,78	17,58	17,48
församlingarna	-	-	-	-	-
landstinget	12,27	12,27	12,27	12,27	12,1
Begravningsavgift, kr	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
Total kommunal medelskattesats, riket, kr	31,60	31,60	31,55	31,44	31,52
Konsumentprisindex, årsmedeltal för riket (1980=100)	280,40	284,22	290,51	300,5	299,7
Inflation (årsgenomsnitt), procent	0,4	1,4	2,2	3,4	-0,3
Stadens verksamhet					
Årets förändring av eget kapital, mnkr	-114	855	46	493	120
Årets resultat enligt balanskravet, mnkr	7	132	7	6	9
Verksamhetens kostnader, mnkr	34 529	35 867	38 065	38 842	39 594
Verksamhetens intäkter inkl skatt och generella statsbidrag, mnkr	34 365	40 457	37 901	39 896	40 246
Tillgångar, mnkr	81 599	86 843	81 445	89 153	89 129
per invånare, kr	105 783	110 910	116 997	110 051	107 460
Skulder, mnkr	34 791	39 180	33 736	40 951	40 807
varav avsättningar, mnkr	4 086	7 167	8 304	9 686	10 908
skulder per invånare, kr	45 125	50 039	57 002	50 551	49 199
Eget kapital, mnkr	46 808	47 662	47 708	48 202	48 322
per invånare, kr	60 711	60 872	59 995	59 501	58 260
Soliditet, %	57	55	59	54	54
Antal anställda, ca	45 500	46 900	44 779	42 141	39 916
motsv. heltidsanställningar, ca	42 800	44 100	42 023	39 665	37 621
Löner och lönebikostnader, mnkr	16 396	16 913	17 358	17 330	16 724
Majoritetsägda aktiebolags verksamhet*					
Antal här inräknade bolag/koncerner	19	20	19	20	20
Balansomslutning, mnkr	71 923	77 694	84 523	85 480	88 693
Omsättning, mnkr	13 183	13 450	14 235	14 220	14 270
Resultat efter skatt, mnkr	590	114	6 701	6 728	6 782
Eget kapital, mnkr	28 667	28 389	34 424	40 446	45 745
Investeringar (brutto), mnkr	7 241	13 315	8 825	8 431	9 876
Antal anställda, omräknade till heltidsanställningar	3 137	3 331	3 057	2 804	2 767
Löner, mnkr	1 229	1 290	1 254	1 177	1 193

*Summeringarna avser inte den sammanställda redovisningen (kommunkoncernen) utan endast summan av de ingående bolagen.

Så kontaktar du staden

Stockholms stad

105 35 Stockholm
Besök: Stadshuset, Ragnar Östbergs plan 1
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 508 29 940
E-post: kommunstyrelsen@stockholm.se
www.stockholm.se

KF/KS kansli

Stadshuset, 105 35 Stockholm
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 508 29 940
E-post: kommunstyrelsen@stockholm.se

Stadsledningskontoret

Stadshuset, 105 35 Stockholm
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 508 29 940
E-post: kommunstyrelsen@stockholm.se

Fackförvaltningar

Exploateringskontoret
Box 8189, 104 20 Stockholm
Besök: Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4
Tel: 508 27 600 vx
E-post: exploateringskontoret@expl.stockholm.se

Fastighetskontoret

Box 8312, 104 20 Stockholm
Besök: Hantverkargatan 2
Tel: 508 27 000 vx, Fax: 508 27 070
E-post: fsk@fsk.stockholm.se

Idrottsförvaltningen

Box 8313, 104 20 Stockholm
Besök: Fleminggatan 4
Tel: 508 26 000 vx, Fax: 653 27 36
E-post: idrott@idrott.stockholm.se

Kulturförvaltningen

Box 16113, 103 22 Stockholm
Besök: Beridarbangatan 1-3
Tel: 508 31 900 vx, Fax: 508 31 999
E-post: kultur@kultur.stockholm.se

Stadsmuseet (kulturförvaltningen)

Box 15025, 104 65 Stockholm
Besök: Ryssgården, Slussen
Tel: 508 31 600
E-post: info@stadsmuseum.stockholm.se

Kyrkogårdsförvaltningen

Box 9, 121 25 Stockholm
Besök: Arenavägen 41, 13 tr
Tel: 508 30 100 vx, Fax: 508 30 080
E-post: kyrkogardsforvaltningen@kyf.stockholm.se

Miljöförvaltningen

Box 8136, 104 20 Stockholm
Besök: Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4
Tel: 508 28 800 vx, Fax: 508 28 808
E-post: registrator@miljo.stockholm.se

Revisionskontoret

105 35 Stockholm
Besök: Hantverkargatan 3A 1tr
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 08-508 29 399
E-post: revision@stockholm.se

Serviceförvaltningen

Box 7005, 121 62 Johanneshov
Besök: Palmfeltsvägen 5
Tel: 508 11 800, Fax: 508 11 809
E-post: info.service@stockholm.se

Skönhetsrådet

105 35 Stockholm
Besök: Serafimergränd 1
Tel: 508 297 65/66, Fax: 650 82 05
E-post: skonhetsradet@stadshuset.stockholm.se

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen

106 64 Stockholm
Besök: Swedenborgsgatan 20
Tel: 508 25 000 vx, Fax: 508 25 500
E-post: socialtjanst.arbetsmarknadsforvaltningen@saf.stockholm.se

Stadsbyggnadskontoret

Box 8314, 104 20 Stockholm
Besök: Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4
Tel: 508 26 000 vx, Fax: 508 27 170
E-post: stadsbyggnadskontoret@sbk.stockholm.se

Stockholms stadsarkiv

Box 22063, 104 22 Stockholm
Besök: Kungsklippan 6
Tel: 508 28 300 vx, Fax: 508 28 301
E-post: stadsarkivet@ssa.stockholm.se

Trafikkontoret

Box 8311, 104 20 Stockholm
Besök: Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4
Tel: 508 27 200 vx, Fax: 508 27 222
E-post: trafikkontoret@tk.stockholm.se

Utbildningsförvaltningen

Box 22049, 104 22 Stockholm
Besök: Hantverkargatan 2 F
Tel: 508 33 000 vx, Fax: 508 33 662
E-post: registrator@utbildning.stockholm.se

Valnämnden

105 35 Stockholm
Besök: Hantverkargatan 3 D, 3 tr
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 508 29 358
E-post: valnamnden@stockholm.se

Äldreförvaltningen

106 64 Stockholm
Besök: Swedenborgsgatan 20 B
Tel: 508 36 200 vx, Fax: 508 36 248
E-post: aldreforvaltningen@aldre.stockholm.se

Överförmyndarnämnden

105 35 Stockholm
Besök: Hantverkargatan 3 I
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 508 29 707
E-post: overformyndarn@stockholm.se

Stadsdelsförvaltningar

Bromma stadsdelsförvaltning
Box 15017, 167 15 Bromma
Besök: Gustavslundsvägen 151 G
Tel: 508 06 000 vx, Fax: 508 06 011
E-post: bromma@bromma.stockholm.se

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning

Box 81, 121 22 Johanneshov
Besök: Slakthusplan 4
Tel: 508 14 000 vx, Fax: 508 14 444
E-post: e-post@eav.stockholm.se

Farsta stadsdelsförvaltning

Box 6027, 122 06 Enskede
Besök: Storforsvägen 36, Farsta Centrum
Tel: 508 18 000 vx, Fax: 508 18 099
E-post: farsta@farsta.stockholm.se

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning

Box 490, 129 04 Hägersten
Besök: Telefonvägen 30, plan 9.
Tel: 508 23 000 vx, Fax: 508 23 099
E-post: info@h-l.stockholm.se

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning

165 55 Hässelby
Besök: Hässelby Torg 20-22
Tel: 508 04 000, Fax: 508 04 099
E-post: hasselby-vallingby@stockholm.se

Kungsholmens stadsdelsförvaltning

Box 49039, 100 28 Stockholm
Besök: S:t Eriksgatan 47
Tel: 508 08 000 vx, Fax: 508 08 099
E-post: kungsholmen@stockholm.se

Norrmalms stadsdelsförvaltning

Box 3128, 103 62 Stockholm
Besök: Tulegatan 13
Telefon vx: 508 09 000 vx, Fax: 508 09 099
E-post: info@norrmalm.stockholm.se

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning

Box 7049, 167 07 Kista
Besök: Borgarfjordsgatan 14
Tel: 508 01 000 vx, Fax: 508 01 099
E-post: rinkeby-kista@stockholm.se

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Box 5117, 121 17 Johanneshov
Besök: Björkhagsplan 6
Tel: 508 15 000 vx, Fax: 508 15 099
E-post: skarpnack@stockholm.se

Skärholmens stadsdelsförvaltning

Box 503, 127 36 Skärholmen
Besök: Bodholmsplan 2
Tel: 508 24 000 vx, Fax: 508 24 099
E-post: skarholmen@skarholmen.stockholm.se

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Box 4066, 163 04 Spånga
Besök: Fagerstagatan 15, Lunda
Tel: 508 03 000 vx, Fax: 508 03 099
E-post: stadsdelsnamnden@spanga-tensta.stockholm.se

Södermalms stadsdelsförvaltning

Göta Ark 200, 118 72 Stockholm
Besök: Medborgarplatsen 25, Göta Ark-Huset
Tel: 508 12 000 vx, Fax: 508 12 066
E-post: soder@stockholm.se

Älvsjö stadsdelsförvaltning

Box 48, 125 21 Älvsjö
Besök: Älvsjö Stationsplan 11
Tel: 508 21 000 vx, Fax: 508 21 099
E-post: alvsjostadsdelsnamnd@alvsjo.stockholm.se

Östermalms stadsdelsförvaltning

Box 24156, 104 51 Stockholm
Besök: Karlavägen 104, 6 tr
Tel: 508 10 000 vx, Fax: 508 10 099
E-post: registrator@ostermalm.stockholm.se

Aktiebolag inom koncernen

Stockholms Stadshus AB (moderbolag)
105 35 Stockholm
Besök: Stadshuset, Ragnar Östbergsplan 1
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 508 29 080
E-post: info@s-husab.stockholm.se
www.s-husab.stockholm.se

AB Svenska Bostäder

Box 95, 162 12 Vällingby
Besök: Vällingbyplan 2
Tel: 508 37 000 vx
E-post: info@svenskabostader.se
www.svenskabostader.se

AB Stockholmshem

Box 9003, 102 71 Stockholm
Besök: Hornsgatan 128
Tel: 508 39 000 vx, Fax: 508 39 099
E-post: epost@stockholmshem.se
www.stockholmshem.se

AB Familjebostäder

Box 92100, 120 07 Stockholm
Besök: Hammarby Fabriksväg 67
Tel: 737 20 00 vx, Fax: 737 21 21
E-post: kontakt@familjebostader.com
www.familjebostader.com

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB

Box 8317, 104 20 Stockholm
Besök: Fleminggatan 6
Tel: 785 88 00 vx, Fax: 653 47 03
E-post: info@bostad.stockholm.se
www.bostad.stockholm.se

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB

Box 47311, 100 74 Stockholm
Besök: Förmansvägen 11, Årstadal
Tel: 508 460 00 vx, Fax: 508 460 01
E-post: diarie@sisab.se
www.sisab.se

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Box 17211, 104 62 Stockholm
Besök: Rosenlundsgatan 44 B
Tel: 508 360 00, Fax: 508 360 04
E-post: info@micasa.se
www.micasa.se

Stockholm Vatten AB

106 36 Stockholm
Besök: Torsgatan 26
Tel: 522 120 00 vx, Fax: 522 120 02
E-post: stockholmrvatten@stockholmrvatten.se
www.stockholmrvatten.se

Stockholms Hamn AB

Box 27314, 102 54 Stockholm
Besök: Magasin 2, Frihamnen
Tel: 670 26 00 vx, Fax: 665 08 38
E-post: info@stockholmshamn.se
www.stockholmshamn.se

AB Stokab

Box 6813, 113 86 Stockholm
Besök: Tulegatan 11
Tel: 508 30 200 vx, Fax: 508 30 210
E-post: stokab@stokab.se
www.stokab.se

Stockholms Stads Parkerings AB

Box 4678, 116 91 Stockholm
Besök: Medborgarplatsen 3, 7 tr
Tel: 772 96 00 vx, Fax: 714 88 85
E-post: kundservice@stockholmparkering.se
www.stockholm-parkering.se

Stockholm stads Utrednings och

Statistikkontor AB, USK
Box 8320, 104 20 Stockholm
Besök: Kaplansbacken 10
Tel: 508 350 00 vx, Fax: 508 350 79
E-post: info@usk.stockholm.se
www.uskab.se

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Box 10026, 121 26 Stockholm
Besök: Globentorget 2
Tel: 508 353 00 vx, Fax: 508 35 380
E-post: info@sfastigheter.se
www.sfastigheter.se

Stockholms Stadsteater AB

Box 16412, 103 27 Stockholm
Besök: Beridarbangatan 5
Tel: 506 20 100 vx, Fax: 506 20 101
E-post: kundtjanst@stadsteatern.stockholm.se
www.stadsteatern.stockholm.se

S:t Erik Försäkrings AB

Box 16179, 103 24 Stockholm
Besök: Beridarbangatan 1
Tel: 508 29 000 vx, Fax: 652 59 16
E-post: info@sterikforsakring.stockholm.se
www.sterikforsakring.stockholm.se

S:t Eriks Markutveckling AB

105 35 Stockholm
Besök: Hantverkargatan 3 L
Tel: 508 290 00 vx, Fax: 508 290 80
E-post: info@s-husab.stockholm.se

S:t Erik Livförsäkring AB

Box 16153, 105 35 Stockholm
Besök: Beridarbangatan 1
Tel: 508 290 00 vx, Fax: 652 59 16
E-post: info@sterikliv.se
www.sterikliv.se

Stockholm Business Region AB

Box 16282, 103 25 Stockholm
Besök: Drottninggatan 33
Tel: 508 28 000 vx, Fax: 508 28 090
E-post: lots@sbr.stockholm.se
www.stockholmbusinessregion.se

Kommunalförbund**Storstockholms brandförsvär**

Box 1328, 111 83 Stockholm
Besök: Malmskillnadsgatan 64
Tel: 454 87 00 vx, Fax: 454 89 01
E-post: registrator@ssbf.brand.se
www.storstockholm.brand.se

I Stockholms stads årsredovisning hittar du en översikt över stadens ekonomi och verksamhet under 2009. Redovisningen omfattar såväl stadens nämnder som den verksamhet som drivs i aktiebolagsform. En separat årsredovisning finns också för Stockholms Stadshus AB och bolagen som ingår i koncernen.

Fler exemplar av årsredovisningen kan beställas från stadsledningskontoret:

Finansavdelningen
Stadshuset, 105 35 Stockholm
Tel: 508 290 00 vx
Fax: 508 293 60
SLK-Finansavdelningen@stockholm.se

Årsredovisningen för Stockholms Stadshus AB kan beställas från:

Stockholms Stadshus AB
105 35 Stockholm
Tel: 508 290 00 vx
Fax: 508 290 80
info@s-husab.stockholm.se

Produktion

Stadsledningskontorets finansavdelning i samarbete med Snick-Snack

Redaktör

Mattias Westerlund och Elisabeth Carlö

Formgivning och originalproduktion

Snick-Snack AB

Omslag

Foto framsida: Stefan Bohlin

Foto

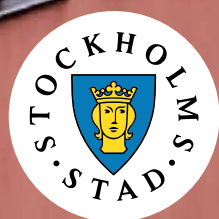
Jens Johansson: sid 7(bild 2), 8–9 (bild 2, 4), 10, 43
Lennart Johansson: sid 35 (bild 3)
Lieselotte van der Meijs: sid 10 (bild 2), 30–31, 50–51 (bild 1, 3), 54–55, 58 (bild 1), 62 (bild 1), 64–65
Martin Lagergren: sid 24 (bild 1)
Pawel Flato: sid 48 (bild 2)
Stefan Bohlin: sid 21 (bild 1)
Stellan Herner 46–47 (bild 1, 2, 3)
Svartpunkt Magnus Glans & Jennifer Nemie: sid 36–37, 38–39 (bild 1, 2), 58 (bild 2)
Thomas Carlgren: sid 5, 18–19, 24 (bild 2), 34 (bild 1), 39 (2), 62–63 (bild 2, 3)
Yanan Li: sid 6–7 (bild 1, 3), 8–9 (bild 1, 3), 11, 14–15, 24, 27 (bild 2), 32–33, 34 (bild 2), 40–45, 47 (bild 4), 50 (bild 2), 56–57 (bild 2, 3), 60–61, 66–69

Repro och tryck

Ekotryckredners 2010

Storstadstrytm och vildmarksro. Asfaltsvimmel och skärgårdsglitter. Stockholm är en sällsam plats, full av sympatiska kontraster. En aktiv stad som arbetar, tillverkar och bygger. En skapande stad som drömmer, inspirerar och utvecklar. En trygg stad som utbildar, stödjer och vårdar. Receptet är enkelt: blanda två delar stadsliv med en del Mälarnatur – och strö sedan över tusen olika livsstilar.

Välkommen till Stockholms stad.

STADSLEDNINGSKONTORET

Stadshuset, 105 35 Stockholm

Telefon 08-508 29 000 Fax 08-508 29 970

www.stockholm.se